PN 1399

Biblioteca Bucureștilor

9 Septembrie 2012

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

J 35496

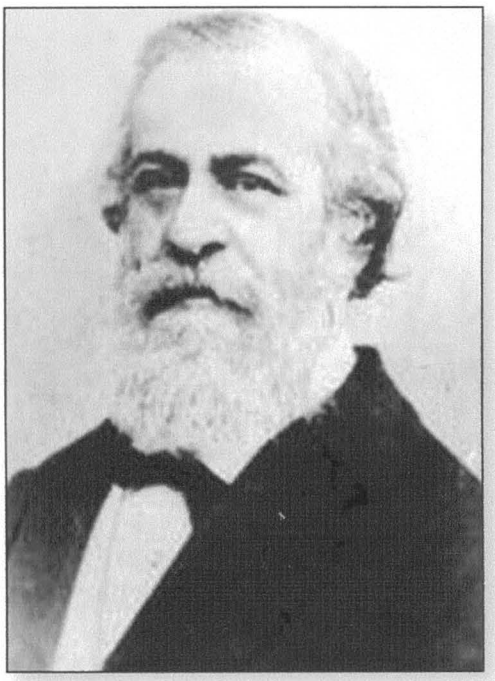

EUDOXIU HURMUZACHI

1812 – 1874

200 de ani de la naştere

Eudoxiu Hurmuzachi (sau Eudoxius Freiherr von Hormuzaki) a fost un istoric, politician şi patriot român, care a luptat pentru drepturile românilor din Imperiul Habsburgic. Hurmuzachi s-a născut într-o veche familie aristocrată ca al doilea fiu al lui Doxachi Hurmuzachi, la domeniul familiei din Cernăuca, (actualmente în Ucraina), în regiunea istorică a Bucovinei. Tatăl său era cunoscut pentru faptul că oferea refugiu liderilor politici români transilvăneni persecutați, întrând în datorii pentru a-i putea ajuta în continuare. În 1861 a fost ales ca membru în Dieta Bucovinei şi Reichsratul austriac. La 20 februarie 1873 a primit titlul de baron de la împăratul austriac Francisc Iosif II pentru meritele sale ca "mareşal" al Bucovinei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SUMAR / CONTENTS

RĂSFOIRI / *EXCERPTS*

Tretie PALEOLOG – Prolegomene pentru o sculptură aleatorie */Prolegomena for a random sculpture* / 2

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ / *THE BYGONE BUCHAREST*

Ion DRAGOMAN – Anibal TEODORESCU, primar general al Bucureştiului / *Anibal TEODORESCU, Mayor of Bucharest* / 3

Virgiliu Z. TEODORESCU – Cărţi poştale comentate, din colecţiile BMB (XIV) */Remarks on some postcards, from the Metropolitan Library of Bucharest (XIV)* / 3

Călin HENTEA – Jurnal sentimental: Pe traseul lui 336 (XII) / *Along the route of bus 336* / 7

Ion GRIGORESCU – Hotel English / *Hotel English* / 7

PATRIMONIU / *PATRIMONY*

Ediţii de colecţie din patrimoniul Bibliotecii Metropolitane / *Collection editions from the patrimony of the Metropolitan Library* / 8

AUTOGRAFE CONTEMPORANE / *CONTEMPORANEOUS AUTOGRAPHS*

Geo CĂLUGARU, un cenaclist de cursă lungă / *Geo CĂLUGĂRU, a long run literary circle member* / 9

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC / *LIBRARIANSHIP MERIDIAN*

Erin COBURN ş.a. – Experienţa catalogării obiectelor culturale (II) / *The experience of entering cultural items in a catalogue (II)* / 12

Traian LAZĂR – Caragiale, văzut de artişti plastici din întreaga lume / *Caragiale, seen by artists from around the world* / 15

Ion GIURCĂ – O scrisoare... găsită */A ... found letter* / 16

Alexandru Horia FRUNZĂ – Centrul de Tineret al B.M.B., la Festivalul Bucureştii lui Caragiale */The Youth Centre of the Bucharest Metropolitan Library at the Bucureştii lui Caragiale Festival* / 17

Simona CODRESCU – Cartea-România-Europa, ediţie jubiliară la Mamaia */„The book-Romania-Europe", the jubilee edition in Mamaia* / 17

Proiectul World Digital Library (WDL) / *The World Digital Library (WDL) project* / 18

Rădăcini transilvane pe pământ românesc */Transylvanian roots on the Romanian land* / 19

Ion PETRESCU – Sabia lui Gheorghe BUZATU */Gheorghe Buzatu's sword* / 19

Gheorghe DUMITRAŞCU – Cavalerii de Clio, reuniţi la Maia-Catargi */The Clio chevaliers, united at Maia-Catargi* / 21

Ştefania ENACHE – Creatorul de Paradis şi "Închipuiri"-le sale / *The paradise creator and his Visions* / 21

Mihai POPESCU – Istoricul polonez Martin CROMER, despre români şi daci / *Martin CROMER, the Polish historian, on Romanian and Dachs* / 22

DACOROMANICA. Biblioteca Digitală a României. Noutăţi, septembrie 2012 / *DACOROMANICA. The Digital Library of Romania. News, September 2012* / 23

ORIZONTURI / *HORIZONS*

Bătălia din Dealul Spirii, în viziunea lui D. Papazoglu / *The Dealul Spirii battle - 13 September 1848 - in D. Papazoglu's view* / 24

Ştefan Ion GHILIMESCU – Generalul Nicolae M. CONDIESCU, un Preşedinte uitat la breslei scriitoriceşti / *General Nicolae M. CONDIESCU, a forgotten president of the writers' association* / 27

Constantin BARBU – Lada cu manuscrise şi cărţile lui Eminescu (III) / *The manuscript chest and Eminescu's books (III)* / 30

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM / *WE RECEIVED, WE INFORM YOU*

Moştenirea culturală a lui Dumitru BERCIU: Institutul Român din Saranda (Albania) / *Dumitru BERCIU's cultural heritage: The Romanian Institute of Saranda (Albania)* / 31

România balneo-turistică, mit şi realitate */Romania with its spas and tourism* / 32

Biblioteca XXI, la momentul performanţei / *XXI Library, at the moment of performance* / 33

Mircea ANGHEL – Egregora de la Lugoj / *Egregora from Lugoj* / 33

IN MEMORIAM

Victoria ANGHELESCU – Rămas bun, Romulus Vulpescu */Farewell, Romulus Vulpescu* / 34

Valeriu RÂPEANU – Romulus Vulpescu, unul dintre marii cărturari ai României de azi (I) / *Romulus Vulpescu, one of the greatest scholars of today's Romania (I)* / 35

CATALOG / *CATALOGUE*

Cărţi noi primite la redacţie / *Latest books received by our editor* / 36

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE / *DAILY CUSTOMS, EVERLASTING FESTIVALS*

Irina-Maria MANEA – Bufniţa, pasărea binelui şi a răului */The owl, a bird of the good and of the evil* / 38

CALENDAR CULTURAL / *CULTURAL CALENDAR* – Septembrie 2012 / *September 2012* / 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RĂSFOIRI

Prolegomene pentru o sculptură aleatorie

Tretie PALEOLOG (1916-1979)
biograf

Tatăl meu (Vasile Georgescu Paleolog, istoric de artă, agricultor, 1890-1979, prieten intim cu Brâncuşi - n.r.), cu mulţi ani în urmă îmi spunea că Brâncuşi nu a exclus niciodată hazardul din opera sa. Ceea ce bătrânul meu prieten încerca, îmi spunea el, "este aşezarea în ansamblu, gruparea unora dintre operele sale în scopul de a obţine un efect compoziţional spiritual".

Cel mai bun exemplu este oferit de trilogia amplasată la Târgu-Jiu, un adevărat joc al corespondenţelor, cu semnificaţii cosmice şi antropocentrice în acelaşi timp. Cu mult înainte de 1938, cu ajutorul aparatului său fotografic, Brâncuşi îmbina numeroase grupaje de sculpturi pe care le fotografia în atelierul său, făcându-ne să înţelegem mai bine sensul permutaţional al gândirii sale. Voi aminti în primul rând acea uimitoare alăturare a lui *Socrate* în lemn, la picioarele căruia a pus, ca un obiect, ovoidul *Noului Născut,* sugerând astfel maieutica sufletului omenesc, însăşi esenţa discursului socratic.

El repetă aceeaşi experienţă cu *Cocoşul în bronz,* alături de care aşează capul unei *Muze adormite,* evocând prin asta trezirea creatoare care întrerupe visul inconştient generator al actului de graţie artistică. Dar această partidă de şah pe care o joacă cu operele sale este fructul unor îndelungi meditaţii în care hazardul creaţiei se înlănţuie, de-a lungul anilor, cu invenţia poetică. Alteori, Brâncuşi meditează, de o manieră premonitorie pare-se, la vreo nouă operă. Astfel, 10 ani înainte de a realiza *trilogia* de la Târgu-Jiu, el a încercat o altă lovitură în această mare partidă de şah pe care a imaginat-o, apropiind doi stâlpi simbolici, cel al *Sărutului* şi al Sufletului eliberat de corp pornit în căutarea cerului nesfârşit.

O fericită întâmplare a vrut ca străpungerea unei axe urbanistice să-i îngăduie, pe loc, să combine *Coloana sa infinită, Poarta Sărutului* şi *Masa Tăcerii* într-un ansamblu de o triplă semnificaţie filosofică şi lucidă. Tatăl meu precizează că sculptura lui Brâncuşi nu trebuie considerată ca fiind expresia directă a unei anumite idei, ci mai degrabă revelaţia indirectă, prin mijlocirea formelor evoluând în spaţiu, a armoniilor semnificante, a intuiţiilor profunde ale materiei, formelor şi gândirii omeneşti, integrare a întregului care exprimă ideile în sine, fără a le reprezenta propriuzis, dar făcându-ne să participăm la însăşi actul creaţiei lor, acest gest demiurgic spontan, simultan cu înţelegerea în sine. Şi, în acest sens, îl cita pe Nietzsche: "Dacă vreodată, jucând cu Zeii, mi-aş arunca zarurile pe masa divină a pământului, căci este o Masă Divină ca însuşi Pământul şi care se cutremură la noile cuvinte creatoare şi la aruncarea zarurilor de către Zei...". În 1911, atunci când Brâncuşi s-a împrietenit cu tatăl meu, acesta i-a propus un joc cu şase zaruri, a căror ideograme înscrise pe feţele lor erau inspirate în parte de un vechi joc armean, zoroastrian la origine.

Erau semne naive sugerând lucrurile esenţiale care umplu universul. Mulţi ani au jucat, uneori, împreună, alteori de unul singur. După plecarea tatălui meu care s-a înapoiat în România, Brâncuşi a făcut cunoştinţă cu James Joyce, pe care l-a iubit mai cu seamă pentru arta sa de a vorbi oracular şi divinatoriu, arhaică şi orală [precum] a muntenilor din Carpaţi. Fiind somat de Joyce să-i facă un portret "abstract", Brâncuşi i-a propus simplu simbolul Bucuriei înscris pe zarurile sale, care pare să fie de origine minoică sau orientală.

Către sfârşitul vieţii sale, Brâncuşi a aprofundat încă şi mai mult formele arhetipale. A desenat, a meditat îndelung asupra semnificaţiilor profunde ale sferelor, triunghiului, razelor. Ne-a lăsat un desen care aminteşte de "mandala" sacră tantrică şi budistă pe care a presimţit-o în India. El indică semnificaţia scriind dedesubt "Sinea mea oarecum". Este suficient să se compare acest desen cu cele trei sau patru faţete ale zarurilor despre care vorbim pentru a înţelege de unde provin aceste elemente. Să fie oare acesta fructul lor?

Nu vom şti niciodată seriile şi aranjamentele conotaţiilor care l-au dus aici. Asceza meditaţiei pe care o reclamă acest ultim desen al lui Brâncuşi este dificilă şi îndelungată.

Efortul de meditaţie pe care îl face la fiecare aruncare de zaruri spre a sugera ansambluri filosofice şi poetice este la fel. La fiecare aruncare, şase noţiuni filosofale arată o altă cărare pe care gândirea umană o poate urma.

Dar inerţia în gândire este mare. Există atâtea deziluzii semănate în drumul nostru! De ce să te mai pleci la corvoada plicticoasă, la fiecare aruncare de zaruri, să scrii tu însuţi ansamblul poetic pe care ţi-l oferă?

Fragment din volumul: *Brâncuşi altcum,*
Editura Tiparg, 2008, 224 p.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Anibal TEODORESCU, primar general al Bucureştiului (1926-1927)

Dr. Ion DRAGOMAN
istoric

În paralel cu activitatea de deputat, în perioada anilor 1926 şi 1927, Anibal Teodorescu *(în medalion cu facsimil al semnăturii, foto autorul)* a îndeplinit şi funcţia de primar general al Bucureştiului când la guvernare se găsea Partidul Poporului din care făcea şi el parte. De fapt, după război, el a fost primul primar general ales, până atunci oraşul Bucureşti fiind condus de comisii interimare numite de diferitele guverne care câştigaseră alegerile. În şedinţa din 8 aprilie 1926 a Consiliului Comunal General, dr. I.Costinescu, cel care girase până în acel moment funcţia de primar, a propus celor 53 de Consilieri ca cel care va fi ales în fruntea comunei să fie un agreat al guvernului; în aplauzele asistenţei el a renunţat să candideze şi l-a indicat pe Anibal Teodorescu pentru funcţia respectivă deoarece „este profesor de drept administrativ, cunoscător al organizaţiei oraşului şi a nevoilor lui, cult, inteligent, blând, activ şi agreat de guvern"[1]. Deşi au existat unele dezbateri în legătură cu oportunitatea alegerii ca primar a unui „agreat al guvernului" într-o ţară constituţională cu o viaţă publică întemeiată pe principiul electivităţii, vorbitorii care au urmat, printre care dr. N. Lupu şi dr. I.Gheorghiu, au apreciat personalitatea lui Anibal Teodorescu ca o garanţie că oraşul va fi gospodărit cu succes. Chiar şi membrii partidelor din opoziţie şi-au exprimat respectul şi admiraţia faţă de Anibal Teodorescu astfel încât acesta a şi fost ales dintre cei 12 candidaţi de pe listă, cu 40 de voturi din cele 53 posibile.

Ocupând fotoliul de Preşedinte al Consiliului Comunal General proaspătul primar general al primului oraş al ţării şi-a prezentat programul arătând că, pentru prima oară după război s-a atribuit o sarcină din cele mai grele unei autorităţi alese căci până atunci comisiile interimare prezidate de d-nii Corbescu, Gheorghiu şi Costinescu n-au reprezentat cu adevărat populaţia urbei, deşi trebuie să se recunoască că au făcut îmbunătăţiri foarte mari, dându-şi toate silinţele, după împrejurări şi după puterile financiare să satisfacă nevoile generale ale comunei[2].

Mulţumind celor care au avut încredere în virtuţile sale cetăţeneşti, în cunoştinţele sale de drept administrativ şi în energia pe care o va desfăşura la conducerea comunei Bucureşti, Anibal Teodorescu a recunoscut adversarilor politici contribuţia esenţială a

Cărţi poştale comentate, din colecţiile BMB (XIV) – Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

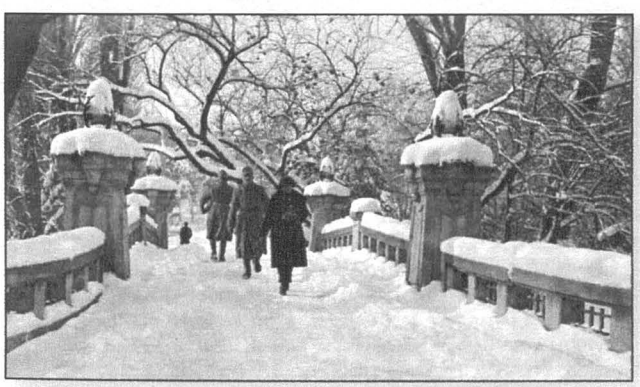

*Inventar 2/183 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso textul: CARTA POSTALĂ Salutări din Bucureşti Grădina Cişmigiu M.S. 32 şi menţiunea cu creionul: 17 0018, SE 23 b 1920/35 1927 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 2/183. Dimensiuni: 8,3x13,2 cm. Noua evidenţă: **0748***

Fotografia a fost realizată iarna surprinzând zăpada pe vegetaţia limitrofă podului de beton peste lacul Cişmigiu.

*Inventar 4/67 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso textele: CARTE POSTALE BUCUREŞTI VEDERE DIN CIŞMIGIU Colecţia „Parcuri şi Locuri de Odihnă din România" Foto Norland, Bucureşti Reprod. oprită şi menţiunea cu creionul: 0017, SE 29 1925/40 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/67. Dimensiuni: 8x11,2 cm. Noua evidenţă: **0749***

Fotografia a fost realizată vara de pe podul de beton peste apa Lacului Cişmigiu cu deschidere spre zona în care sunt amplasate simbolurile: Monumentul Eroilor francezi şi Monumentul George Panu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

comisiilor interimare anterioare la buna administraţie comunală a oraşului de la război până în acel moment; în acelaşi timp el a considerat că e suficient să privim situaţia în care se află capitala statului român pentru a ne da seama că n-am putut ridica acest oraş, cu toate sforţările făcute de edilii de până acum, la înălţimea unei adevărate capitale civilizate de stat civilizat. În opinia sa, fără a face imputare nimănui, Bucureştiul făcea încă impresia la vremea respectivă a unui mare târg zidit de o mână barbară, un târg din care de abia s-au ridicat negustorii cu mărfurile lor ca să se ducă aiurea şi au rămas vestigii ce trebuie curăţate.

Îmbinând talentul oratoric cu simţul practic organizatoric, Anibal Teodorescu îşi prezintă planul de lucru în doar două cuvinte şi anume „civilizarea capitalei", adică ridicarea acestui oraş la rangul de capitală demnă de toată strălucirea statului nostru românesc. El dă dovada ca şi mulţi dintre predecesorii săi de realism atunci când continuă cu următoarele cuvinte: "... nu-mi fac nici o iluzie şi n-am naivitatea să cred că eu voi îndeplini acest program de activitate sau că acest plan s-ar putea realiza în scurtă vreme. Îmi dau seama de greutăţile ce sunt înaintea mea şi înaintea Consiliului Comunal; sunt greutăţi de ordin financiar, finanţele comunei sunt insuficiente, starea lor este mai mult decât precară, ele nu pot răspunde nevoilor acestui oraş încât este momentul să chibzuim împreună cum vom putea găsi finanţele necesare pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor publice aşa cum înţeleg eu. Va trebui să facem un apel călduros şi românesc la stat ca să ne susţină; va trebui să facem, poate un apel la băncile străine sau poate este locul să punem dări pe cetăţeni deşi nu ar fi indicată această cale. Cunosc şi celelalte dificultăţi, dificultăţi care izvorăsc din inexistenţa totală a unui spirit municipal al populaţiei noastre bucureştene. Edilii din trecut şi noi, astăzi, şi cei din viitor se vor izbi multă vreme ca de stânci nestrămutate de indolenţa locuitorilor acestui oraş. Din această pricină, domnilor, există procese interminabile de expropieri, există imobile pe care ani de-a rândul edilii noştri le-au ocolit, aşa cum corăbierii ocolesc stâncile de care le este teamă. Aceasta este o situaţie care nu mai poate dăinui şi trebuie să-i punem capăt".

Radiografiind cu simţ pătrunzător de manager public starea reală de lucru a oraşului pe care era chemat să-l administreze, Anibal Teororescu se străduieşte să conceapă şi soluţiile cele mai adecvate înnoirilor pe care le preconiza şi depăşirea dificultăţilor cu care era conştient că se va confrunta. Astfel, el îşi propune să aplice cu fermitate nou apăruta lege a municipiului Bucureşti care prevedea descentralizarea administrativă a teritoriului comunei (de altfel, la vremea aceea, Bucureştiul era împărţit în patru sectoare, primarul general girând şi funcţia de primar al Sectorului întâi galben). Fire optimistă şi pragmatică, noul edil speră la depăşirea dificultăţilor în îmbunătăţirea destinelor oraşului atât prin contribuţia Consiliului Comunal General compus din consilieri din toate partide politice cât şi prin ajutorul statului, care nu se poate considera străin de starea urbei în care se găsesc toate sediile serviciilor sale centralizate. Demnă de menţionat este şi sinceritatea cu care-şi încheie discursul inaugural, afirmând, în acest sens, că e conştient că va avea de rezolvat asperităţi, îndoieli şi neînţelegeri dar că îşi pune speranţa în gradul înalt de cultură şi în dragostea de Bucureşti de care vor da dovadă toţi consilierii, indiferent de partidul politic din care fac parte, pentru ca lucrând împreună să învingă toate dificultăţile. În ceea ce-l priveşte, precizează că nu e străin de oraşul Bucureşti şi de nevoile lui municipale, că nu e un diletant care-şi schimbă profesiunea din plictiseală ci e „în continuă profesiune, în profesiunea pe care o are de atâţia ani de zile"; deşi nu o spune expres, e vorba de profesiunea de ştiinţă şi drept al administraţiei din moment ce de mai bine de 16 ani a insuflat studenţilor săi anumite principii de drept administrativ pentru ca în această nouă postură de primar să fie chemat să le pună el însuşi în practică. Dincolo de toate dificultăţile şi îngrijorările politice pe care le-a exprimat la începutul mandatului de primar, Anibal Teodorescu va încerca în următorul an să câştige încrederea totală şi desăvârşită a primarilor de sector şi a consilierilor din Consiliul Municipiului Bucureşti spre mulţumirea şi satisfacţia populaţiei bucureştene.

Prezidând lucrările Consiliului Comunal General şi luând decizii operative ca organ executiv al acestuia[3], Anibal Teodorescu s-a confruntat şi a rezolvat în timpul primariatului său o serie întreagă de probleme dificile şi importante cum ar fi: delegarea unor consilieri generali la consiliile sectoarelor în calitate de consilieri de drept, delegarea unor consilieri la Comisia de

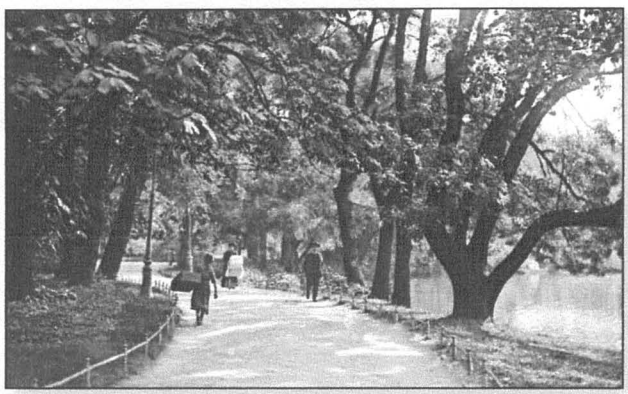

Inventar 4/1 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii textele: CARTA POSTALĂ Salutări din Bucureşti Grădina Cişmigiu M.S. 32, cu creionul: 0016, SE 24 b 1920/1935 1924 ? imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/1. Dimensiuni: 8,5x13 cm. Noua evidenţă: ***0750***

Fotografie realizată vara pe una din aleile limitrofe lacului, gărduleţul delimitând accesul pietonilor.

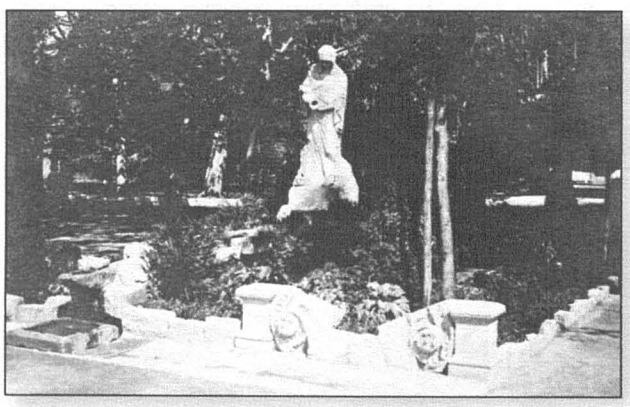

Inventar 4/39 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso textele: CARTE POSTALE BUCUREŞTI VEDERE DIN CIŞMIGIU Fotografie N.I. Norland, Bucureşti (România) REPRODUCEREA OPRITĂ menţiuni cu creionul: 0015, SE 58 1925/40 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/39. Dimensiuni: 8,3x11,3 cm. Noua evidenţă: ***0751***

Fotografia a fost realizată vara în zona Pavilionului de Muzică, a Buturugii, a porumbeilor, având în prim plan compoziţia sculpturală „Izvorul Sissi". A fost modelată de artistul plastic Ioan C. Dimitriu-Bârlad şi transpusă în piatră. Prin conducta de apă ce curge din amfora ţinută la piept a devenit o permanentă sursă chiar şi de îmbăiere pentru porumbeii din preajmă. Statuia redă o femeie îndurerată de pierderea copilei care oferă apă trecătorilor, conform tradiţiei strămoşeşti. Acest monument este încadrat cu mici relicve din piatră, rezultate de la demolările unor vechi clădiri bucureştene.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

numiri şi înaintări a funcţionarilor Comunei Bucureşti; deschideri de credite pentru finanţarea unor lucrări; exproprieri în interes public; acceptii de donaţii; desemnarea consilierilor delegaţi în societăţile comerciale în care Primăria este interesată (construcţii de locuinţe ieftine, tramvaie, alimentare cu lapte, Casa de Ajutor a lucrătorilor Comunei ş.a.); acordarea unor ajutoare pentru sinistraţi; autorizarea unor împrumuturi comunale; cedarea de terenuri pentru deschiderea unor străzi; stabilirea şi rectificarea bugetului comunal; stabilirea unor taxe pe valoarea mărfurilor aduse în Bucureşti (pentru majorarea posibilităţilor de venituri şi cheltuieli); discutarea şi aprobarea Regulamentului de construcţii şi aliniere, a Regulamentului comerţului ambulant, a celor privitoare la serviciul ridicării gunoaielor, la taxele pe călători la hoteluri, a Regulamentului pentru jocurile de noroc, pentru construcţii în comunele suburbane; aprobarea cererii societăţii de Gaz şi Electricitate de a fi autorizată să crească preţul curentului electric, a Uniunii Generale a micilor industriaşi de a se reduce taxa asupra contractelor de locaţiune, a Sindicatului Automobiliştilor Proprietari de Taximetre şi Şoferi de a li se scădea taxa de prestaţie zilnică, a Ministerului de Război de a i se reduce taxele de consum la apă; rezolvarea reclamaţiilor unor persoane fizice şi juridice; contractarea unor împrumuturi la Casa de depuneri pentru nevoi comunale; construcţia unor edificii municipale; împroprietăriri; prelungiri de contracte de locaţiune ale chiriaşilor; construcţia de poduri peste Dîmboviţa; vânzări de terenuri; aprobarea de plăţi şi de devize lucrări; acordarea unor contracte de comodat pentru stabilimente de interes public; delegarea unor consilieri pentru executarea contractelor de lucrări edilitare; plata exproprierilor; schimburi de terenuri; completarea locurilor vacante în delegaţia permanentă a Consiliului Comunal General; rapoarte ale consilierilor ş.a.m.d.

Demn de remarcat în rezolvarea complexelor probleme ale Bucureştiului este spiritul combativ-constructiv al lui Anibal Teodorescu; în special în cadrul Şedinţelor Consiliului General, care-şi desfăşoară activitatea după proceduri şi uzanţe asemănătoare Parlamentului României (unii din consilieri fiind, de altfel şi deputaţi), el ştie să conducă şedinţele, să asculte consilierii, să precizeze şi să facă propuneri, să explice cu tact şi răbdare astfel încât intervenţiile sale sunt salutare pentru lămurirea multor chestiuni. Probleme care iniţial par insurmentabile sunt adesea rezolvate prin raportarea la Constituţie, la legea de unificare administrativă, la legea privitoare la constituirea şi urmărirea veniturilor comunale, la jurisprundenţă sau la doctrina de drept administrativ. În multe din procesele verbale ale şedinţelor prezidate de Anibal Teodorescu observăm cum teoriile asimilate în cariera didactică şi politică se transformă în explicaţii practice şi justificative. Spre exemplu, într-o şedinţă din seara zilei de 22 aprilie 1926 a Consiliului General, după mai multe intervenţii ale sale şi ale altor consilieri, el conchide: „După părerea mea, chestiunea este simplă. Consiliul Superior Administrativ nu are ce căuta în lămurirea dificultăţilor de ordin juridic ce se nasc în deliberările noastre, aceasta este de competenţa noastră, a Consiliului, din cauza aceasta avem autonomia recunoscută de lege. Am spus că problema este simplă pentru că spiritul juridic care ne caracterizează pe noi juriştii ne poate ajuta să ajungem la o soluţie clară şi pozitivă. În această chestiune, am o mică şi modestă competenţă, în materie de drept administrativ, competenţă ce o are mai mult colegul meu domnul Paul Negulescu pe care-l rog să mă dezmintă dacă greşesc în ceea ce voi spune....". Precizăm în urma acestui citat că prof. P.Negulescu era în timpul primariatului lui A.Teodorescu unul din consilierii generali ai Bucureştiului, care şi-a adus şi el o contribuţie importantă la rezolvarea problemelor municipale[4].

Adevărul este că primarul Anibal Teodorescu n-a fost întotdeauna apreciat la justa lui valoare. Presa l-a atacat adesea în chestiuni delicate dar el nu s-a ferit să rezolve aceste atacuri, de multe ori în şedinţele Consiliului General. Într-o şedinţă de la sfârşitul anului 1926 el afirma: „S-au petrecut lucruri care dovedesc că presa noastră sau cel puţin o parte a presei duce o campanie sistematică împotriva mea ca şi împotriva dumneavoastră, în care sunt acuzat de incapacitate, ceea ce nu mă supăr, pentru că problema incapacităţii trebuie judecată de cetăţenii pe care-i administrăm, iar nu de către cei care contribuie atât de puţin la susţinerea sarcinilor comunale". Într-adevăr ziarele vremii l-au acuzat de rea credinţă, ba chiar de complicitate la abuzuri: „Pe baza ilegalităţii celor erijaţi în conducători, din care reiese ilegalitatea dispoziţiunilor luate de ei, se adaugă nepriceperea gospodărească, dorinţa de a-şi căpătui partizanii prin acordări de furnituri oneroase, nerespectarea contractelor încheiate cu acordări de avansuri însumând milioane de lei...". Răspunsul demn şi elegant al lui A.Teodorescu la astfel de atacuri a fost acela că de când gospodăreşte comuna nimic din ceea ce se arată în acele articole nu este adevărat, că n-a făcut nici un hatâr şi nici un fel de abuzuri. Aplauzele consilierilor ca judecători apropiaţi ai conştiinţei sale că şi-a făcut datoria în spirit de responsabilitate e o mărturie că presa respectivă era părtinitoare.

După cum o altă mărturie este faptul că în vederea contractării unui împrumut pentru nevoile comunei a fost pe cheltuiala sa proprie la Paris. Şi tot o mărturie pentru probabilitatea sa profesională este faptul că existenţa Muzeului Comunal i se datorează, el fiind acela care în Delegaţia Permanentă a Municipiului din 29 martie 1927 a propus înfiinţarea acestuia şi i-a donat o serie de bunuri care au intrat în patrimoniul bucureştenilor. Pe tot timpul primariatului său a fost permanent la dispoziţia publicului şi a vegheat la interesele publice[5].

După mai bine de 400 de zile de activitate neobosită ca primar al primului oraş al ţării, Anibal Teodorescu îşi dă demisia din această activitate. În şedinţa din 16 iulie 1927 membrii Consiliului General i-au adus în unanimitate elogii pentru înalta competenţă şi pricepere cu care a administrat interesele comunale, el fiind cel dintâi primar care a aplicat noua lege a organizării comunelor urbane, sarcină destul de grea, de care s-a achitat în mod strălucit, în special în ceea ce priveşte înlăturarea politicii de la primărie; consilierii au apreciat că dacă vederile lor politice puteau să-i despartă, primarul a reuşit să-i unească atunci când era vorba de interesele comunei. Priceperea, tactul şi munca lui Anibal Teodorescu i-a determinat pe toţi consilierii să-şi aducă concursul devotat primarului şi delegaţiei sale permanente nu numai ca o datorie ci şi cu plăcere; s-a apreciat că îmbunătăţirile edilitare realiste din timpul primariatului său au fost destul de importante şi dacă nu s-a putut face mai mult a fost pentru că mijloacele comunei erau insuficiente. Oricum, Consiliul General a subliniat că este conştient de activitatea depusă de A.Teodorescu pentru obţinerea sumelor necesare pentru a da Bucureştiului aspectul unui oraş occidental, demn de capitala unei ţări mari şi puternice cum e ţara noastră[6]. Luând cuvântul, cel omagiat a arătat cu modestie că nu şi-a făcut decât datoria de bun administrator rămânând ca cetăţenii capitalei şi consilierii primăriei să aprecieze dacă eforturile sale au fost încununate de succes. El a reamintit că atunci când a fost desemnat primar s-a aplicat principiul ca acesta să fie ales dintre persoanele care pot face o bună legătură cu guvernul, principiu căruia a înţeles să i se supună în mod real şi din cauza căruia a şi demisionat. Anibal Teodorescu va rămâne însă în continuare prezent în administraţia Bucureştiului în calitate de consilier iar opera sa ca primar va dăinui peste timp.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Că lucrurile stau aşa o demonstrează alocuţiunea noului primar, dr.I.Costinescu din care reproducem în continuare ca o recunoaştere a meritelor primului gospodar al Capitalei: „În general, la Academia franceză şi chiar la Academia noastră, este obiceiul ca atunci când se alege un nou membru, acesta să aducă elogii membrului dispărut. Acolo însă membrul este mort, aici la noi însă membrul este viu şi cu toate că este viu, îmi veţi permite să aduc elogii d-lui profesor Anibal Teodorescu pentru modul civilizat în care a condus gospodăria comunală (aplauze). Dânsul când a venit în capul administraţiei noastre a spus şi a insistat: doresc mai multă civilizaţie în administraţie şi în conducerea oraşului nostru. Într-adevăr, în timp de un an şi câteva luni, dânsul ne-a arătat că acela care avea sufletul mai civilizat decât noi toţi era dânsul, cu vederi largi şi lăsând deoparte orice preocupări politice. Şi, domnilor şi eu şi oricare ar fi, să nu credeţi că nu suntem câteodată împinşi de imbolduri, de cauze de ordin politic. Dar după cum domnia sa a luptat cât a putut în contra acestor influenţe, îmi voi permite şi eu la rândul meu a lăsa la o parte toate influenţele politice şi mă voi conserva numai binelui obştesc. Domnul Anibal Teodorescu a fost civilizat nu numai în modul cum aici, înăuntru, a gospodărit interesele comunei dar şi în raporturile cu ceilalţi membri ai delegaţiei permanente, în raporturile ce a avut cu celelalte sectoare dar şi în intenţia sa, în efectele asupra administraţiei a arătat grija civilizaţiei în toate direcţiile. Niciodată noi, care am fost colaboratorii săi, nu am întâmpinat vreo reticenţă, fie că era vreo propunere inspirată de dânsul, fie că venea din partea colaboratorilor dânsului, era destul să fie un interes obştesc al oraşului nostru pentru ca de atâtea ori dânsul să fie acela care să ne încurajeze să lucrăm pentru binele obştesc. De aceea, profit de această ocazie ca să vă spun că şi eu voi lucra tot pe acelaşi drum pe care a lucrat dânsul pentru binele acestui oraş (aplauze)..." [7]

Deşi scurtă, perioada în care A.Teodorescu a fost primar general al municipiului Bucureşti a fost un prilej de a-şi demonstra calităţile de bun administrator în slujba celei mai mari comunităţi locale a ţării şi de a-şi pune în practică ideile referitoare la locul şi rolul acestei autorităţi administrative. El arătase că, în conformitate cu legea comunală din 1 aprilie 1864, administrarea intereselor comunale era încredinţată consiliului comunal, a cărui compunere numerică varia, după populaţie, între un număr de 5 membri şi un maximum de 17 membri, şi primarului, ambele organe alese şi reprezentate exclusive ale intereselor comune[8]. La vremea aceea şi mult timp după aceea, primarul era magistratul comunal, căruia legea-i încredinţa întreaga administraţie a comunei; în acelaşi timp însă, el era şi delegatul puterii centrale, în care calitate se afla sub autoritatea guvernului. Primarul era ales, în comunele rurale direct de alegători, odată cu membrii consiliului comunal şi confirmat de prefect, iar în comunele urbane era numit de domn dintre cei trei consilieri care întruniseră cele mai multe voturi; în ceea ce priveşte durata funcţiunii lor, primarii erau reînoiţi în comunele urbane la fiecare doi ani iar în cele rurale în fiecare an, această misiune constituind – apreciază A.Teodorescu – cea mai criticabilă dispoziţie a legii din 1864, căci prin asemenea dese schimbări dispărea orice putinţă de continuitate în activitatea administrativă comunală. Pe de altă parte, legea determina în amănunt toate atribuţiile primarului, atât în calitatea lui de exponent al autonomiei comunale cât şi în calitatea de agent, reprezentant al puterii centrale.

Reflectând noile reglementări referitoare la acest organ al administraţiei locale, *Tratatul de drept administrativ* consemnează, în volumul al doilea, că primarul era ales dintre membrii cu ştiinţă de carte ai consiliului şi confirmat de prefectul judeţului şi că Legea din 1904, şi mai ales modificările ei din 1908 şi 1910 au căutat să realizeze pe deplin dezideratul proiectelor anterioare de a face din primar reprezentantul exclusiv al intereselor comunale, dezbrăcându-l astfel de calitatea de agent al puterii centrale[9]; este invocată în acest sens, o circulară a Ministerului de Interne în care se arată că „printr-o denaturare a adevăratului caracter al comunei, printr-un amestec al intereselor generale cu cele locale, printr-o confuzie a puterilor ce izvorăsc din voinţa cetăţenilor cu acelea care aparţin guvernului, s-a pus în capul comunei un organ cu o îndoită însuşire, de reprezentant al comunei şi de agent al puterii executive, rezultatul fiind că n-au putut avea sub vechiul regim comunal nici administraţie comunală aptă pentru a-şi îndeplini îndatoririle proprii şi nici puterea executivă n-a putut să-şi găsească în reprezentantul comunei agentul destoinic care să reprezinte în mod efectiv autoritatea şi drepturile sale"[10]. Noile legi invocate de A.Teodorescu au schimbat această stare de lucruri, lăsându-l pe primar numai cu grija intereselor comunale şi încredinţând afacerile de interes general unor agenţi speciali ai guvernului.

Tratatul mai arată că primarul lucra sub controlul direct al consiliului pe care-l prezida, făcând acte de administraţie propriu-zisă şi acte de poliţie comunală, îngrijindu-se de proprietăţile comunale şi conservând drepturile acesteia faţă de terţi, reprezentând comuna în justiţie, aşa cum am văzut deja din activitatea efectivă desfăşurată de A.Teodorescu ca primar general al Bucureştiului. Parafrazându-l pe Vasile Lascăr, am putea spune că A.Teodorescu s-a străduit şi în bună măsură a şi reuşit să facă din administrarea treburilor Primăriei Bucureştiului o adevărată magistratură.

Note:

1. Arhivele Naţionale ale României, Direcţia Municipiului Bucureşti, fondul Secretariatul Municipiului Bucureşti, dosar nr. 7/1926, p. 87.
2. Ibidem, p. 89.
3. Demn de remarcat este că deciziile şi ordonanţele sale încep cu formula: „Noi, Anibal Teodorescu, Primarul Municipiului Bucureşti, Decidem (Ordonăm):...."
4. Într-o intervenţie din 22 decembrie 1926, P.Negulescu, reclamând starea proastă a sistemului de canalizare, susţinea că „ceea ce straniu în administraţia noastră comunală e că nu avem un program de lucrări statornicit printr-o lege"; propunerea sa în această direcţie va fi însuşită de Consiliul Comunal general.
5. Edificatoare, în acest sens este Decizia nr. 44274 din 15 iulie 1926: „Se va aduce la cunoştinţa publicului atât prin publicaţiuni în ziare cât şi prin afişări, că pe tot timpul verii şi până la noi dispoziţiuni, publicul va fi primit de noi în audienţă de două ori pe săptămână şi anume în fiecare marţi şi vineri între orele 11-13 şi anume în ordinea înscrierilor făcute la şeful de cabinet. În toate zilele şi la aceleaşi ore un domn consilier din delegaţia permanentă va primi pe cetăţeni". Cf. Arhivelor Naţionale, fondul Secretariatul Municipiului Bucureşti, dosar nr.8/1926, p.121.
6. Idem, dosarul nr.2/1927, p.191.
7. Idem, p.193.
8. A.Teodorescu, Tratat de drept administrativ, vol.II, Bucureşti, Institutul de arte grafice, Ed.Marvan, 1935, p.321
9. Idem, p.336.
10. Ibidem, nota nr.1.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Jurnal sentimental: Pe traseul lui 336 (XII)

Călin HENTEA
istoric

Îl iau adesea pe 336, atunci când nu sunt foarte grăbit, ca să ajung în Centru, la Universitate, venind din Militari, sau invers. Este traseul dintre două lumi, de-a lungul căruia oraşul îşi arată suferinţa, tristeţile, nostalgiile, neputinţele. Un oraş care, volens-nolens, a ajuns dintr-un utopic „mic Paris" o penibilă capitală europeană.

Plecând de undeva de printre blocurile de pe strada Apusului *(foto, autorul)*, autobuzul străbate, cu multe staţii, un lung bulevard de blocuri, fost Armata poporului, rebotezat Iuliu Maniu. Blocurile sunt cu zece etaje şi mânjite de ploi. Toate. Doar balcoanele şi ferestrele diferenţiază situaţia financiară a locatarului care a avut sau nu bani de termopane, a rămas cu vechiul cornier sau nici măcar cu atât. Ca un rânjet de ştoarfă bătrână, care, funcţie de dever şi noroc, şi-a pus dinţi de tablă, aur sau porţelan. Pe tot bulevardul, staţiile de autobuz sunt scurte, aşa încât la miezul zilei pensionarii plecaţi cu sacoşa la cumpărături să poată coborî / urca chiar acolo unde au nevoie. Printre ei se mai întâmplă câte un boschetar care se adăposteşte de frig, iarna, sau de soare, vara, şi care este atât de odios mirositor, încât nimeni nu are curajul (şi ficatul aferent) să-l ia de braţ să-l dea jos, aşa încât în jurul lui se face gol. În rest, oameni ai muncii de la oraşe şi sate, elevi, studenţi, puştoaice, şmecheri.

La intersecţia Lujerului, după trei semafoare, se face o deschidere bruscă de peisaj cu Cora aproape şi Mall-ul Plaza în depărtare. Pentru cine are treabă. Pentru restul, iarăşi blocuri lungi şi triste. Statuia Leul (oare mai citeşte cineva inscripţia de pe soclu?) este un vestigiu-bornă de pătrundere printre două teritorii exclusiviste, traversate în viteză, fie-n pantă, fie-n rampă: Palatul Cotroceni, lumea-zeilor-atotputernici şi Grădina botanică, lumea verde-care-ne-hrăneşte-şi-respiră. Apoi ajungem la apă.

Dâmboviţa, pe malul căreia citesc "Basarabia - pământ românesc". Cândva citeam şi "Becali - pleacă". Un fel de exhibiţie anonimă, la fel ca şi pe forumuri. Imediat apoi îmi sare în ochi scheletul uriaş a ceea ce trebuia să fie o Casă Radio ceauşistă, apoi un Mall turcesc, iar acum este o carie urâtă, precedată de incredibila risipă a unui teren de prea mulţi ani stăpânit de bălării şi de o primărie de sector. Adică de nimeni.

Biserica Sf. Elefterie, "Eroii sanitari" şi Opera anunţă, fiecare în felul său, că urmează Centrul Capitalei. Ce case frumoase erau... cândva. Ce blocuri se făceau... odată. Trăinicie. Arhitectură. Şi pe dreapta, şi pe stânga bulevardelor Kogălniceanu şi Regina Elisabeta (fost 6 Martie pe vremea când erau cinematografele unul lângă altul). Din mersul autobuzului nu pot citi plăcuţele memoriale, mai văd doar câte o bulină roşie, multă scorojeală cenuşie, graffiti de amatori, stencil-uri cu Băsescu şi Ceauşescu, câte o schelă cu plasă. În Cişmigiu, la intrarea în parc, văd nişte gherete şi nişte protestatari în greva foamei, iar vis-à-vis, la Primăria Capitalei, nu văd decât poliţişti comunitari cu maşinile lor.

Gata, am ajuns la Universitate. Au trecut doar cam 25 de minute de când am plecat dintr-un colţ de stradă-al Bucureştiului şi am ajuns la "kilometrul zero al libertăţii şi democraţiei". Aici este deocamdată o groapă mare *(în prezent, un parcaj subteran - n.r.)*, despre care unii pretind că e şantier arheologic. Până să se hotărască, Mihai Viteazul, aşa statuie cum este, a plecat să vegheze Casa Poporului dinspre Parcul Izvor. Alături de învăţaţii neamului.

Hotel English

Ion GRIGORESCU
hotelier

În 1875, Grigore Eliad (1823-1901) cumpără, de la giuvaergiul Joseph Resch, imobilul cunoscut sub numele de Casa Resch, situat între Hotelul Broft şi Casele Bossel, vizavi de Hotelul Oteteleşanu, şi o transformă în *Hotel English*. Concomitent cu hotelul, care figura în 1910 ca o firmă de prim rang a capitalei – sub denumirea de *Marele Hotel English*, a continuat să funcţioneze, la parter, şi Bijuteria Resch. Despre acelaşi local „Gazeta Municipală" consemna, în 1932, că aici funcţiona, clandestin, o casă de rendez-vous.

Iniţial, Casa Resch era o clădire cu un etaj, construită în 1855 şi care mai adăpostea, la parter, Restaurantul Frascatti *(foto de epocă, autorul)*. Grigore Eliad cumpără hotelul şi îl modernizează, adăugându-i două etaje, în stilul pe care îl admira cel mai mult – stilul englezesc, de unde şi denumirea aleasă. De altfel, Gheorghe Crutzescu, cunoscut istoriograf al Căii Victoriei (v. *Podul Mogoşoaiei, povestea unei străzi*, ed. a III-a, 2011, Ed. Biblioteca Bucureştilor), semnalează interesul pentru tot ce provenea din Albion al patronului (haine, mobilier, trăsuri etc.), cunoscut mai ales pentru extravaganţele sale, în calitate de proaspăt „melionar".

Fiu de cârciumar, vioi, deştept şi descurcăreţ, Grigore Eliad, ce purta în tinereţe porecla de Cârciumărescu, a debutat ca şi corector la ziarul „Românul" al lui C. A. Rosetti. Se povesteşte că, într-o zi, un confrate l-a întrebat cum se descurcă la ziar, ştiut fiind că era prea puţin familiarizat cu gramatica. „Foarte uşor, coane – ar fi spus Cârciumărescu – cetesc ce cetesc şi când obosesc pun virgulă, cum obosesc mai mult pun

punct şi virgulă, iar când mă înec de tot se cheamă că am pus punct."

Mai târziu liberalii i-au încredinţat antrepriza digului portului Brăila, afacere care i-a adus mulţi bani, dar şi o serie nesfârşită de procese. Evident că digul lui Grigore Eliad nu a fost construit niciodată. În schimb, când judecătorul l-a întrebat ce profesie are, a răspuns mândru: „Melionar". Şi aşa i-a rămas numele.

Astăzi, din faima vechiului hotel English, loc de întâlnire al elitei bucureştene interbelice, nu a rămas decât o tăbliţă spălată de ploi, amplasată pe o clădire de la intrarea în Pasajul Englez. Şi bineînţeles renumele „exoticului" său patron.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PATRIMONIU

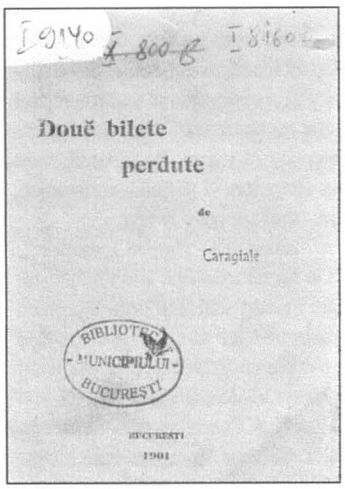

I.L. Caragiale, *Doue bilete pierdute de Caragiale,* [Din Biblioteca Sufletului, de J. Popescu Băjenaru], Bucureşti, Tipografia Eminescu, 1901, 30 p.

"- ...Uite ce e, stimabile: v-aţi înşelat... şi iată de unde provine... Dumneata ai, lucru ciudat, ce-i drept... Cum de s-a întâmplat... Al dracului. Dumneata ai la una tocmai numărul care a câştigat la ailaltă şi...

- Şi... ce?

- ...şi vice-versa."

I.L. Caragiale, *Momente, amintiri şi schiţe, vol. I* (Colecţia Biblioteca pentru toţi, nr. 1393-1395), Bucureşti, Editura Librăriei "Universala" Alcalay, [f.a.], 239 p.

Tânărul sosi. Era o frumuseţe! O figură clasică încadrată de nişte plete mari, negre; o frunte înaltă şi senină, nişte ochi mari – la aceste ferestre ale sufletului se vedea că e cineva înăuntru; un zâmbet blând şi melancolic. Avea aerul unui sfânt tânăr coborât dintr-o veche icoană, un copil predestinat al durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare. „Mă recomand, Mihai Eminescu". Aşa l-am cunoscut eu. (In Nirvana)

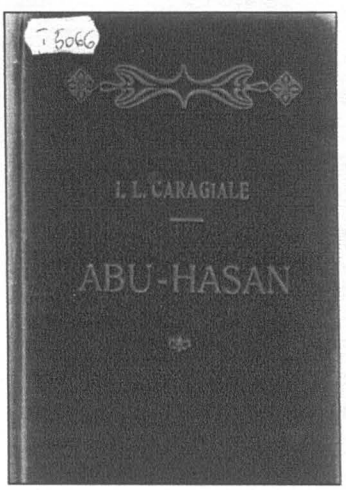

I.L. Caragiale, *Abu Hasan,* Bucureşti, Editura Institutului de Arte Grafice „Flacăra", 1915, 250 p.

„Ce-i asta, dragă Mihalache... îl baţi? Apoi cum rămâne cu reforma noastră?

Servitorul s-a pornit pe râs, a luat un bun bacşiş de la Vodă şi pe loc a găsit hainele şi ghetele lui conu' Mihalache (Kogălniceanu – n.r.). Apoi, suveranul şi ministrul au plecat foarte bucuroşi în inspecţie, iar Cuza Vodă a spus acest mare adevăr: Reforma trece, năravurile rămân." (Reformă)

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Geo CĂLUGĂRU, un cenaclist de cursă lungă

La împlinirea, în anul 2004 a 55 de ani de la înfiinţarea Casei de Cultură a Ministerului de Interne, scriitorul Geo Călugăru a efectuat în arhivele M.I., documentarea privind constituirea acesteia şi principalele etape din existenţa sa de la înfiinţare şi până la momentul aniversar.

Totodată, este şi autorul textului de prezentare din albumul aniversar al lăcaşului de Cultură menţionat, bogat şi divers ilustrat, cu imagini reprezentative pentru paleta de activităţi cultural-educative şi artistice desfăşurate în cele cinci decenii şi jumătate de activitate neîntreruptă. A primit felicitări din partea conducerii M.I. şi a Casei de Cultură pentru efortul şi rezultatul acestuia, concretizat în expunerea concisă şi la obiect a activităţii instituţiei de cultură a Internelor, aflată tot timpul în topul instituţiilor de profil din Capitală.

În calitate de şef al bibliotecii Centrului Cultural al M.A.I., Geo Călugăru a invitat personalităţi marcante ale vieţii spirituale româneşti, cum sunt: academicienii – Dan Beridei, Gheorghe Buzatu, Florin Constantiniu – de la care a primit cu dedicaţie volumul „O istorie sinceră a poporului român", Edmond Nicolau, Eugen Simion, Romulus Vulpescu; istoricii şi criticii literari: Ion Dodu Bălan, Valeriu Râpeanu, Ion Rotaru; scriitorii: Vasile Bârsan, Augustin Buzura, Ştefan Cazimir, Corneliu Leu, Fănuş Neagu, Mircea Micu, Adrian Păunescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Traian Tandin, Eugen Teodoru, Olimpian Ungherea, Platon Pardău, Haralamb Zincă, Grigore Vieru, Ion Ţugui, Mihai Prepeliţă; ziariştii: Alexandru Mironov, George Stanca, Corneliu Vlad, Mehedinţu Leonard, Stana Buzatu; istoricii: Ioan P. Suciu, Virgiliu Z. Teodorescu, Marin Mocanu, Gheorghe Iscru, Dinu C. Giurăscu; actorii: Gheorghe Cozorici, Silviu Stănculescu, Ion Caramitru, Adela Mărculescu, Eusebiu Ştefănescu, Monica Ghiuţă, Ileana Stana Ionescu, Victor Moldovan, Arcadie Donos; artiştii plastici: Corneliu Baba, Eugen Măcinic, Andana Călinescu, Petre Achiţenic, Ion Murariu, Tudor Meiloiu, Vasile Celmare, Constantin Piliuţă, Vasile Pop Negreşteanu, Dan Segărceanu, Toma Hirth, Tatiana Eugenia Şesan, profesorul şi artistul fotograf Vasile Blendea etc.

Scriitorul Geo Călugăru *(foto, în picioare, însoţit de Olimpian Ungherea, Emil Lungeanu, George Stanca ş.a.)* s-a ocupat îndeaproape de organizarea aniversărilor unor personalităţi de frunte ale vieţii spirituale româneşti ca: Fănuş Neagu – 70 de ani; istoricul literar Ion Rotaru – 80 de ani; Ion Dodu Bălan – 75 de ani; Grigore Vieru – 70 de ani; Radu Cârneci – 75 de ani; Eugen Teodoru – 75 de ani.

Din 1983, conduce Cenaclul literar al M.I., căruia, în urma demersurilor făcute la conducerea M.I., a primit, în anul 2000, aprobarea de a-l numi „Ioan Tecşa", în memoria fostului director al revistei „Pentru Patrie", care a sprijinit, prin publicarea, în revistă, a celor mai reuşite creaţii literare, Cenaclul.

Din 2010, scriitorul Geo Călugăru a trebuit să găsească un alt spaţiu de desfăşurare a întâlnirilor Cenaclului, ca urmare a unor reglementări, ce impuneau o plată prohibitivă, pentru a putea fi achitată de beneficiari. Prin bunăvoinţa primarului sectorului 2, dl. Neculai Onţanu, din septembrie 2010, a fost acceptat în sediul Centrului pentru Activităţi Recreative şi Inovare Ocupaţională din Sectorul 2, aflat pe str. J.L. Calderon 39. Fiind vorba de o instituţie din mediul civil, după un an a trebuit, cu mare regret să schimbe numele Cenaclului.

I-a atribuit numele de „Octavian Goga", străduindu-se şi reuşind să ridice calitatea Cenaclului la înălţimea prestigiosului scriitor.

Deşi s-a împrospătat cu nume noi, în Cenaclu, continuă să vină un număr important dintre membrii fostului Cenaclu „Ioan Tecşa", realizându-se, o interesantă fuziune între cei din, să le spunem, „garda veche" şi cei veniţi recent „garda nouă".

Beneficiind de colaborarea unor creatori şi cărturari desăvârşiţi, dr. în filologie Elis Râpeanu, vicepreşedinte al Cenaclului din „vechea gardă" şi prof., critic literar Floarea Necşoiu, dintre noii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

veniți, scriitorul Geo Călugăru a gândit modul de organizare a întâlnirilor Cenaclului, astfel încât să îmbine utilul cu plăcutul, asumându-şi personal, susținerea unor puncte din programele fiecărei întâlniri.

Pe lângă volumele proprii, scriitorul Geo Călugăru a publicat numeroase articole, comentarii şi recenzii literare în publicațiile centrale cât şi din provincie. Menționam câteva, indicând titlurile şi publicațiile în care au fost găzduite: „Doctorul fără arginți" (In memoriam VASILE VOICULESCU) – „Dimineața" 19.08.2002 din care citam: „Când în anul 1941 a primit Premiul Național pentru Poezie, el n-a conceput să folosească banii pentru nevoile familiei şi, în ciuda protestelor mamei, i-a donat unei biserici din Ardeal pentru cumpărarea unui clopot. Considera poezia o ofrandă, nu un mijloc de câştig".

Sub titlul „Ispitirea a ceea ce n-a pipăit încă", revista „Poliția Română", săptămâna 21–27.08.2002 – semnalarea, la rubrica „Noutăți editoriale", apariția la Editura „Timpolis" a volumului de poezii „Primirea la regină" de Vasile Ursache. Semnalarea se deschidea cu o mărturisire adâncă, îndelung cumpănită de autor: „Recunosc, cu mâna pe inimă, că-mi era dor să mai am sub priviri, întruchiparea în verb înaripat a trăirilor marcate de ispitirea lui dincolo, a unui ceva „ce n-am pipăit încă". Şi acum un alt citat, justificând titlul semnalării: „Poetul simte cu respirația –/ cuvintele sunt respirația lui". Asupra acestui adevăr ne atenționează Vasile Ursache, invitându-ne, aproape imperativ, la un spectacol apocaliptic: „Ascultați! Anul cât săptămâna se face,/ ziua mai scurtă ca minutul e, iată,/ iar orele, nici nu mai pot fi măsurate/ din pricina fulgerătoarei lor curgeri ..." („Zeul e treaz şi flămând"); „Cărarea către nemurire" – eseu semnat de Geo Călugăru, apărut în ziarul „Dimineața" la p. 8, din 30.08.2002, referitor la placheta de poezii „Marsupiul îngerilor" de George Tei, tipărit la Editura „Topoexim" din Bucureşti din care reproducem: „Ceea ce este demn de remarcat iar faptul probează talentul şi exigența față de sine a autorului, fiecare poezie în acrostih constituie o modalitate de a pătrunde în sufletul celui căruia îi este dedicată, făcându-i portretul psiho-moral, evidențiindu-i acele date care îl definesc, îl unicizează. Actori, poeți, prozatori, critici literari îşi găsesc în acrostihurile lui George Tei, veritabile portrete în „cuvinte ce exprimă adevărul" în care, fără îndoială se regăsesc şi se recunosc, mai ales în partea de lumină a vieții lor".

A MAI CĂZUT O STEA

de GEO CĂLUGĂRU

Şi-a mai căzut o stea din cer,
Tăindu-mi respirația, deodată.
E firesc, când geniile-ți pier –
Făr-a le mai întâlni vreodată.
A fi sau a nu fi, stare de risc –
N-a ocolit-o-n scurta-i viață.

Iar dac-a suit, acolo-n pisc
O merita, căci a ajuns prin față.
Rămâne, sigur, lumea mai săracă.
Dacă Dumnezeu ne-o dijmuieşte,
Aproape săptămânal din ea ne pleacă,
Câte-o lumină şi se nemureşte.
Hotărât lucru, e sfârşitul lumii –
E-n derivă timpul. Se grăbeşte.

Referințe critice:

O maşinărie renascentistă

Aurelian Titu DUMITRESCU
scriitor

În aceste momente, când cultura este distrusă sistematic, când se pierd toate bunele maniere ale societății față de creatori, când nimic din artă nu mai poate fi stimabil, a întâlni un om ca Geo Călugăru este un eveniment. Domnia Sa nu şi-a pierdut încrederea în actul scrisului, nu a alungat autoritatea profesională din sistemul său de norme şi valori, nu şi-a abandonat confrații, nu şi-a pierdut stima pentru poetul care este. Expresia feței sale impune prin preocuparea zilnică de a scoate în evidență identități semnificative de la mai toate nivelurile şi de vârste diferite. Mereu între lansări de carte, vernisaje şi şedințe de cenaclu, domnul Geo Călugăru îşi păstrează entuziasmul în fața sacrului pentru că arta, în sufletul Domniei Sale, numai acestui domeniu i se poate include. Atunci când întâlneşte un artist, dumnealui pare a face un pas în spate spre a privi omul din perspectiva eternității. Domnul Geo Călugăru crede în eternitate şi se plimbă cu ea pe față printre noi, comandându-ne, implorându-ne, somându-ne să nu o abandonăm, să nu devenim meschini, să nu trăim terapeutic, ci sacrificându-ne în numele unor idei mari, în vederea realizării unor idealuri publice. Atitudinea sa nu este niciodată direct proporțională cu demersul pe care îl întreprinde. Domnul Geo Călugăru este o maşinărie renascentistă cu mecanismele funcționând continuu la capacitatea maximă. Este suficient să îl întâlneşti ca să îți dea de lucru, să te pună în slujba cuiva, până la urmă, dacă eşti om de caracter şi cu beneficii morale personale. Cunoscut în lumea culturală a Capitalei, scriitorul Geo Călugăru este o figură spiritualizată a casei de profil a Ministerului de Interne, este cel care aduce veşti, încurajează, transportă invitații cu adresant cunoscut sau necunoscut, capacitând personalitățile să se exprime şi să se recunoască reciproc. Distincția sa vine mai ales din plăcerea cu care se lasă folosit de surâs în viața acestui oraş ostil oricui vrea să aibă un punct de vedere critic sau doreşte să îşi mențină o autentică dimensiune morală. Disponibilitatea nelimitată a lui Geo Călugăru pentru existența ca risc moral asumat ne-a făcut prieteni atât de buni, încât iau asupra mea cei şaizeci şi unu de ani ai săi *(şaptezeci, între timp - n.r.)*, dorindu-i viață lungă şi fericită.

„Poetul Geo Călugăru rămâne un îndrăgostit de locurile natale, de satul pitoresc, de puritatea vieții meditative închinate contemplației naturii şi prețuirii nobilelor afecte. Rămâne un maestru versificator al nobilelor simțăminte omeneşti, prezentate într-o formă plină de alese mlădieri verbale şi de o rară măreție spirituală."

Prof. univ. dr. Dan Smântânescu,
fost secretar particular al istoricului Nicolae Iorga

„Geo Călugăru, mai ales clasicizant, curajos şi îndemânatic mânuitor al verbului metric, într-o vreme când formele se dizolvă, marginile se tocesc, este un rapsod de tip eminescian dar care duce mai departe şi cu tandre sclipiri moderne o moştenire scumpă românilor."

Prof. dr. Tudor Opriş, în *„Gând de întâmpinare"*, în volumul *„Clipa de singurătății"*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Nume rezonant în spaţiul poetic al zilei, Geo Călugăru se mai smereşte încă o dată prin aşezarea în pagină a admiraţiei artistice pentru „aproapele" său întru simţire. Ca o rugă de slavă închinată frumuseţii creaţiei divine, care este OMUL, cuvintele lui îndelung cumpănite produc vibraţie în universul nostru interior."

Pr. Niculae Constantin, „Cuvânt de întâmpinare", în cartea *„Remember Ioan Tecşa"*

„... Poetul Geo Călugăru a scris cartea „Remember Ioan Tecşa" cu inima, carte ce, de altfel, nici nu poate fi citită altfel decât cu inima. E scrisă cu acelaşi inegalabil sentiment al prieteniei şi filele ei nu se pot parcurge fără o lacrimă în colţul ochilor. Nici fără deschiderea dată de lipsa orgoliilor, a patimii ambiţiilor, de atât de preţiosul altruism.

Dumitru Dumitrică, *„Ioan Tecşa, o voce distinctă în cultura românească"*

„Mic de statură, poate cel mai scund dintre scriitorii pe care-i are Uniunea de profil, acest spiriduş nu este, cum greşit s-ar putea crede, un clown al vieţii noastre culturale, ci mai degrabă un ins plin de jovialitate, mereu zâmbitor (odată avea un surâs în colţul buzelor chiar când îmi spunea că îl chinuie nişte dureri la coloană şi pleacă într-o staţiune să le amelioreze) şi curtenitor, politicos până peste poate, înţelegător chiar şi cu mulţi grafomani şi veleitari care-l „onorează" cu prezenţa lor la un cenaclu literar pe care-l conduce, Geo Călugăru îmi pare a fi unul dintre puţinii inşi pe care cred că nu te-ai putea supăra niciodată pentru că nu-ţi dă prilejul. Vocaţia prieteniei şi a păstrării bunelor relaţii cu ceilalţi este la el un dar înnăscut şi nicidecum dobândit pe cine ştie ce căi diplomatice, ori din vreun calcul. Săritor numaidecât la nevoie, caută să-i mulţumească pe toţi. Şi dacă poate să le facă o bucurie nu şovăie şi trece imediat la acţiune."

Florentin Popescu, *„Mititelul" cu suflet mare: Geo Călugăru",* în volumul *Noi portrete în peniţă,* Editura RAWEX.COMS, Bucureşti, 2010

„... Eu îl ştiu din juneţe. A mea. Era pitorescul şi proletcultistul staroste al Cenaclului literar „N. Bălcescu" al Casei de Cultură a M.I. şi mai marele Bibliotecii aceluiaşi aşezământ cultural. Lansator de talente, CTC-ist de creaţie literară, trăgător de concluzii „domnul Geo" a înaintate discret, dar oltenește. Şi când l-am avut (l-am luat) în subordine ca redactor la „Pentru Patrie", a continuat osârdia social-culturală, voluntar-culturală. De fapt, era abonatul tuturor activităţilor (de obicei în week-end) la care nu puteam merge: lansări, aniversări, vernisaje, slujbe, comemorări, inaugurări, simpozioane, cateheze, spectacole, întâlniri. Pe scenă, în public, la microfon nu are trac. Nici reţineri, îşi dă cu presupusul, laudă, lansează, elogiază şi-ncheie cu câte un catren sau cronică rimată. Dacă lipseşte un V.I.P. la o activitate, Geo e imediat înlocuitorul, reprezentantul, trimisul, mandatatul."

Nicolae Rotaru, *„Înlocuitorul"* în volumul *Mirabile dictu. 101 nemuritori,* Editura DETECTIV, Bucureşti, 2005

Biobibliografie

Gheorghe (Geo) Călugăru s-a născut la 27 ianuarie 1942, în oraşul Mărăşeşti, judeţul Vrancea. Absolvent al Facultăţii de Filologie a Universităţii Bucureşti, cu diplomă de licenţă, în 1966, fost profesor de limba română la şcoli generale din judeţul Călăraşi. Din 1972, lucrează la Casa de Cultură a M.I., (între 1972-1990 ca director adjunct al bibliotecii), iar, din 1990 până în 2001, redactor, secţia cultură, la publicaţiile „Poliţia Română" şi „Pentru Patrie". Se pensionează în 2004.

Ca director al bibliotecii, organizează sute de lansări de carte, simpozioane, mese rotunde, medalioane literare aniversare dedicate unor mari scriitori: Nichita Stănescu, Fănuş Neagu, Radu Cârneci, Victor Crăciun, istoricul literar Ion Rotaru, Nicolae Dragoş etc.

Ca jurnalist cultural, a scris despre zeci de cărţi în paginile celor două reviste precum şi numeroase reportaje, povestiri poliţiste, interviuri cu oameni de cultură ca: Radu Beligan, Ştefan Cazimir, Dorel Vişan etc. A semnat zeci de prefeţe ale cărţilor scrise de colegii scriitori din Cenaclul literar „Ioan Tecşa" al M.I., pe care-l îndrumă de 29 de ani. A colaborat cu materiale diverse la: „Viaţa Românească", „Pentru Patrie", „Palatul Justiţiei", „Contemporanul", „Revista Jandarmeriei", „Paradox" etc.

A debutat editorial în 1971 cu placheta de versuri „Era o frunză", sub egida Casei Corpului Didactic din Bucureşti. Alte cărţi publicate:

— „Focul pământului" – Proză pentru copii (1979), Ed. Ion Creangă
— „Prinţul năzuros" – Proză pentru copii (1988), Ed. Făt-Frumos
— „Vânare de vânt – Poezii (1995), Ed. Sagittarius
— „Anotimpul iertării" – Poezii (1996), Ed. Sagittarius
— „Amară-dulce răstignire" – Poezii (1997), Ed. Sagittarius
— Ţara lui Talmeş-Balmeş – Proză pentru copii (1998), Ed. Sagittarius
— „Clipa singurătăţii" – Poezii (1998), grupaj de poezii în volumul colectiv „13", apărut la Editura Asociaţiei Cultural-Ştiinţifice a Românilor de Pretutindeni
— „Remember Ioan Tecşa" (2001), Ed. Perpessicius
— „Capricii" – Poezii (2001), Ed. Sagittarius
— „Confesiunile unui terorist" – Proză poliţistă (2005), Ed. Făt-Frumos
— „Farmecul luminii" – Itinerar cultural actual (2005), Ed. Sava
— „Femeie fluture de floare" – Poezii (2005), Ed. Făt-Frumos
— „Toma Caragiu – magicianul" – (In memoriam) (2006), Ed. Făt-Frumos
— „Răsfrângeri lirice" – Poezii (2008), Ed. Arvin Press
— „Centenarul insomniilor" – Poezii (2009), Ed. Arefeană
— „Sfinte firi vizionare. Scriitorii eroi Constantin T. Stoika, Alexandru Cezar T. Stoika, Titus T. Stoika şi Nicolae T. Stoika" – Monografie istorico-literară (2011), Ed. „Perpessicius. Această carte stat la baza constituirii, de către nepotul familiei Stoika, economistul Stoika Florian Laurenţiu, a Fundaţiei literar-istorice „STOIKA", având drept scop adâncirea cercetării dedicate ilustrei familii şi valorificarea prin tipărire a operei şi activităţii acestora.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Experienţa catalogării obiectelor culturale (II)
Practica codificării pentru comunităţile patrimoniale

Erin COBURN - Muzeul J. Paul Getty
Elisa LANZI - Colegiul Smith
Eliyabeth OKEEFE - Muzeul şi Biblioteca Morgan
Regine STEIN - Bildarchiv Foto Marburg

(continuare din numărul anterior)

Aplicarea CCO în cadrul universului MARC/AACR

Prima reacţie a multor bibliotecari la auzul veştii că că biblioteca foloseşte CCO pentru accesul la catalogul public online (OPAC) este posibil să fie: „De ce ai vrea sa îl foloseşti?" Nu este oare CCO făcut pentru a fi utilizat mai degrabă în colecţiile de resurse vizuale şi muzee de artă decât în colecţii de bibliotecă, care îşi au propriile standarde?

Este adevărat că colecţiile de bibliotecă sunt alcătuite mai ales din publicaţii editate, şi că informaţiile standard[19] şi sistemele de informaţii folosite de către bibliotecile pentru care au fost create, sunt mai eficiente atunci când sunt aplicate materialelor de bibliotecă tradiţionale. Dar sunt foarte puţine biblioteci care să nu deţină măcar câteva obiecte de artă. Acestea pot include: portrete ale fondatorilor şi donatorilor, obiecte de artă dăruite în scopuri decorative, obiecte de artă sau culturale care pot ajunge în bibliotecă datorită anumitor colaborări cu deţinătorii unor colecţii. În cele mai multe cazuri sunt prea puţine obiecte pentru a justifica crearea unei alte baze de date. Mai mult, existenţa unei baze de date separate complică activităţile ce ţin de administrarea colecţiei precum inventarul şi circulaţia, îngreuiază accesul integrat la întreaga colecţie şi împiedică contribuţia la crearea unor baze de metadate pentru bibliotecă precum WorldCat de la OCLC[20].

Cea mai eficientă cale de stabilire a unui control asupra obiectelor şi de furnizare a accesului la acestea este ca acestea să fie introduse în OPAC. Înregistrările nu trebuie să fie elaborate, ci însoţind documentaţia, ele pot fi minimale, iar personalul bibliotecar probabil nu va avea experienţa necesară pentru a corecta aceasta cu o descriere care să fie demnă de un istoric de artă. Chiar şi o scurtă descriere legată, dacă este posibil de o imagine a obiectului, va oferi o informaţie minimă necesară identificării care, răspândită în OPAC, poate necesita informaţii suplimentare din partea utilizatorilor. Bibliotecarii care posedă o documentaţie mai elaborată, sau care se pot folosi de expertza uni istoric de artă, conservator sau colecţionar, pot crea descrieri mult mai detaliate. Indiferent de lungimea înregistrării, bibliotecarii vor găsi în CCO un ghid inestimabil pentru selectarea şi formularea informaţiilor potrivite pentru descrierea obiectelor culturale şi de artă.

Ceea ce urmează este o discuţie asupra unor probleme cheie întâmpinate în momentul aplicării CCO în catalogarea operelor de artă pentru colecţiile Bibliotecii şi Muzeului Morgan (New York, Statele Unite). Colecţiile acestea sunt alcătuite în mare parte din cărţi editate, periodice, manuscrise şi muzică dar de asemenea, conţin şi opere de artă. Precum schiţe, printuri, peceţi din Orientul Apropiat, picturi, sculpturi, obiecte decorative şi artefacte precum geanta lui Voltaire, un smoc din părul lui John Keats. Decizia instituţiei de a achiziţiona sistemul de bibliotecă Voyager şi de a oferi acces la toate materialele prin intermediul programului OPAC a coincis cu decizia Asociaţiei de Resurse Vizuale (Visual Resources Association) de a pune la punct normele CCO. Câţiva bibliotecari de la Morgan au putut participa la derularea procesului ca parte a echipei editoriale şi să aplice standardele potrivite descrierilor propriilor colecţii.

Deşi este posibilă crearea unor înregistrări „pure" în MARC, există un mic avantaj în alegerea acestei soluţii. Diferenţele referitoare la convenţiile stilistice între AACR (Anglo-American Cataloguing Rules – Norme de catalogare Anglo-Americane) şi CCO (spre exemplu ultimele nu folosesc punctuaţia ISBD) merg destul de slab, iar diferenţele apărute în modul în care datele sunt analizate ridică probleme pentru afişare, indexare şi regăsirea informaţiei. În contextul bibliotecii, CCO este cel mai bine aplicat ca supliment în standardele de catalogare, în evidenţierea caracteristicilor obiectelor care nu sunt înregistrate conform normelor speciale pentru texte şi exemplare editate.

Obiectul sau modul de lucru este este singura şi cea mai importantă informaţie despre un obiect; în limbaj CCO, „Modul de lucru stabileşte ţinta logică a înregistrării."[21] În catalogarea de bibliotecă, obiectul este considerat informaţie „suplimentară" ca fiind distinctă de informaţia de conţinut; caracterizează mediul de expunere a manifestării unui anumit mod de lucru. Tipul de obiect cel mai des întâlnit în colecţiile de bibliotecă nu etse înregistrat nicăieri în înregistrările bibliografice, presupunerea fiind aceea că, dacă nu este există altă indicaţie, obiectul descris este o carte.Tipul de obiect pentru materialele altele decât cartea este înregistrat în diferite câmpuri fixe şi variabile în cadrul MARC; nici una nu este satifăcătoare pentru catalogarea obiectelor.

Subcâmpul MARC 300$h (Extins,), parte a zonei descrierii fizice, nu afişează în cadrul rezultatului iniţial şi este puţin probabil să fie indexat în multe sisteme de bibliotecă din moment ce este utilizat în special în paginaţia înregistrărilor. Subcâmpul MARC 245$h (Mediu), care este utilizat pentru înregistrarea Denumirea Generală a Materialelor (General Material Designation – DMG), este de preferat pentru afişare şi indexare , dar singurii termeni legaţi de obiect definiţi de AACR pentr GMD sunt grafic, artă originală şi realia, termeni care sunt mult prea generali pentru a fi utili. Bibliotecarii de ela Morgan au ales să înregistreze tipul obiectului în subcâmpul 245$h, dar petru a înlocui termeni mult mai adecvaţi. Tipurile obiectelor specifice precum desen, pictură sau sculptură sunt utilizaţi pentru exemplare cu titluri ce descriu tipul de operă, aşa cum s-a procedat în cazul artistului italian din sec. XIX Pelagio Pelagi:

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

245 10 $a Interior of a Vast Roman Fortress $h [drawing]

Pentru exemplarele fără conţinut descriptiv, unde titlul să descrie tipul de obiect, cel mai genaral „obiect" este:

245 10 $a Embroidered 18th-Century <italian Waist-coat Made for Count Gasparo Gozzi $h [object].

(Observaţi că titlul include numele persoanei pentru care a fost făcută haina. Multe obiecte culturale îşi iau numele mai degrabă de la scopul pentru care au fost create şi valoarea de la asocierea cu persoane decât de la valoarea lor intrinsecă ca şi artefacte. Exprimarea acestei relaţionări în cadrul titlului face ca obiectele să fie mult mai accesibile utilizatorilor.)

Termenii referitori la gen (câmpul 655 MARC) pentru tipul de lucru (de la Art and Architecture Thesaurus – Lexiconul de Artă şi Arhitectură[22]), subdivizat de cultură şi date, sunt utilizate pentru a îmbunătăţi calitatea regăsirii informaţiei şi pentru a oferi liste de căutare.

655_7$a Drawings $x Italian $y 18th century $2 aat
655_7$a Drawings $x Italian $y 19th century $2 aat

Normele de catalogare în bibliotecă au fost create pentru descrierea exemplarelor editate. Ele presupun că exemplarele vin cu o pagină ce conţine o descriere formală; informaţilee care nu apar în sursele precedente sunt trecute în paranteze. Obiectele nepublicate nu au pagini de titlu iar majoritatea informaţiei trebuie suplimentată, pe baza a diferite surse, inclusiv gândirea catalogatorului. Din moment ce norma este reprezentată de informaţia suplimentată, parantezele nu se folosesc[23]. Încă şi mai surprinzătoare pentru bibliotecari, informaţia ce apare pe însuşi obiectul în cauză, precum înscripţiile şi semnele, nu este privilegiată faţă de alte surse. CCO reflectă practica catalogării artei în preferinţa pentru titlul suplimentar care descrie în întregime conţinutul sau funcţia obiectului într-o descriere ce apare pe obiect, chiar una aflată în mâna artistului. În acelaşi timp, se recomandă înregistrarea diferitelor variante chiar şi anterioare ale tilului şi transcrierea tuturor inscripţiilor şi semnelor.

Aceasta dă utilizatorului cea mai bună variantă: un titlu plin de semnificaţii în limbajul catalogului cât şi acces la tot ceea ce se găseşte scris pe obiect, ceea ce poate oferi ndicii asupra provenienţei. Observaţi că în acest exemplu, informaţia legată de artist este înregistrată în câmpul MARC 562 (Copy and Identification Note) şi nu în câmpul 245 $c (Asumare responsabilitate). Informaţia legată de creator trecută pe un obiect unic de către cineva care ar fi putut fi sau nu autorul nu are aceeaşi însemnătate ca şi inscripţia aflată pe o pagină de titlu.

Autorii CCO au ales cu atenţie să nu reinventeze roata prin priectarea normenlor pentru formularea capetelor de titlu. Catalogatorii sunt liberi să selecteze ropriile lor surse pentru autoritatea de nume, astfel încât bibliotecarii nu trebuie să îşi facă griji în privinţa conflictelor din OPAC între titluri ce oferă acces către obiectele lor şi acele care oferă acces către materiale secundare. CCO nu deviază de la AACR în concepţia sa asupra rolului corpurilor comune. Spre deosebire de AACR, CCO consideră corpurile comune precum Worcester Royal Porcelain Company sau Tiffany and Co. Ca având principala responsabilitatea pentru obiectele produse de către producătorii lor; familii precum familia de artişti şi designeri de teatru italieni Bibiena sunt consideraţi ca principalii creatori de artă şi opere culturale atribuite familiei în secolul XVIII[24]. Înregistrările Morgan pentru artă şi obiecte culturale se conformează CCO în privinţa tratării obiectelor comune şi familiilor ca intrări principale pentru obiectele pe care le produs sau crează.

Este mult mai dificil pentru bibliotecari să accepte necesitatea unor titluri pentru autorii anonimi. Catalogatorii biliotecari au de a face cu opere cu autori necunoscuţi prin omiterea câmpului de autor în înregistrare şi alegerea titlului ca punct de acces principal. Dar această situaţie este rar întânită în cazul operelor literare; operele de artă care nu pot fi atribuite unui artist cunoscut sau chiar unui artist identificat printr-o frază distinctă precum Achilles Painter sunt atât de răspândite încât catalogatorii au dezvoltat o gamă de modalităţi pentru a oferi utilizatorilor un anumit context pentru crearea operei:

Atribuit lui Francesco Salviati.
Anterior atribuit lui Francesci Salviati.
Atelerul lui Francesco Salviati.
Ucenicul lui Francesco Salviati.
După Francesco Salviati.
Italian, secolul XVI.

Punctele de acces bazate pe aceste atribuţii pot fi integrate browserelor înregistrării din OPAC cu o surprinzătoare uşurinţă. În catalogul bibliotecii Morgan forma numelui AACR pentru Salviati, care este utilizată pentru a indexa atât operele de artă atribuite cu certitudine lui Salviati şi publicate apare prina dată în browserul pentru nume, urmat de titlurile care nu aparţin AACR legate de calificări:

Salviati, Francesco, 1510-1563.
Salviati, Francesco, 1510-1563, după
Salviati, Francesco, 1510-1563, atribuit lui.
Salviati, Francesco, 1510-1563, anterior atribuit lui.
Salviati, Francesco, 1510-1563, atelierul lui.

Titlurile pentru atribuirile către anumite culturi sunt de asemenea utilizate (deşi Margan preferă „Anonim" recomandării CCO pentru „Necunoscut"):

Anonim, Italian, secolul XVI.

Normele catalogării biblioteconomice pentru descrierile fizice sunt limitate din punct de vedere al scopului şi al detaliilor cerute; se canalizează asupra extinderii unui exemplar (număr de pagini, volume etc.), prezenţa ilustraţiilor şi măsurarea (într-o singură dimensiune, înălţime pentru cărţi). Întrucât fiecare operă de artă reprezintă un obiect unic, este necesară o descriere precisă şi detaliată în vederea identificării. Sarcina este complicată datorită faptului că numărul tipurilor de obiecte este virtual nelimitat; cineva obisnuit cu descrierile grafice poate fi impresionat de provocarea oferită de o monedă sau un ceas. Capitolul CCO care se referă la Caracteristicile Fizice va oferi o linie directoare bibliotecarilor care se luptă cu descrierea obictelor. Capitolul, care este de două ori mai lung decât orice alt capitol, oferă îndrumare în privinţa înregistrării informaţiilor referitoare la măsurători, materiale şi tehnici, ediţii şi stări de fapt, inscripţii şi semne şi o gamă variată de tipuri de obiecte. Secţiunea referitoare la măsurători este în mod special foarte utilă celor care nu sunt specialişti, care ar putea să nu se gândească la introducerea de informaţii referitoare la formă (pentru o miniatură ovală), greutate (pentru o gemă sculptată sau piatră megalitică), sau mărime (pentru un articol de îmbrăcăminte).

Atât codurile MARC cât şi codurile AACR, în special cele AACR create pentru catalogarea colecţiilor speciale prevăd o des-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

criere fizică mult mai detaliată atunci când este cazul; Este posibilă adaptarea stilului CCO pentru descrierea fizică în înregistrările OPAC FĂRĂ MARE DIFICULTATE. Câmpul MARC 340 (Mediul fizic) este definit pentru „informaţia descrierii fizice pentru un exemplar care necesită echipament tehnic în vederea utilizării sale sau pentru un exemplar care are nevoie de condiţii speciale de conservare"[25]; este mult mai redus decât câmpul 300 (Descriere fizică), astfel încât mediul şi suportul pot fi înregistrate în subcâmpuri separate. Iată un exemplu al modului în care utilizăm noi câmpul 340 pentru o sculptură italiană din secolul XV:

340_$b Sculpture – height: 12 ¾ in.(315 mm), width: 11 3/8 in.(290 mm) depth: 6 1/2in.(165 mm); Base / height: 3 ½ in. (90 mm), width: 14 ½ in. (363 mm) depth: 9 in. (227 mm) $c Terra cotta with polzchrome decoration.

Iată o descriere mult mai simplă pentru un medalion de venețian din cristal din secolul XIX:

340_$b 7x4 cm $c Crystal and silver.

În concluzie, o informaţie scurtă poate oferi acces obiectelor în colecţiile de bibliotecă. Folosită ca supliment la datele standard de bibliotecă, CCO oferă bibliotecarilor care se ocupă de obiectele culturale instrumente de bază pentru crearea înregistrărilor pentru operele culturale şi de artă, care pot sta alături de înregistrările pentru colecţia de bază. Pe de altă parte, problema imaginilor într-un mediu MARC tinde să se extindă pe măsură ce colecţia de imagini (arhive de artă fotografică) este integrată colecţiilor de bibliotecă şi eventual mediilor LAMS. Catalogatorii resurselor vizuale se lovesc în mod frecvent de probleme ce apar din decizia de a cataloga un grup de obiecte ca serie sau set sau obiecte abstracte şi de cum să structureze relaţia imagine-obiect. Bibliotecari au experienţă în privinţa problemelor legate de serii, numere unicat sau colecţii de periodice întrerupte şi colecţii de arhivă. CCO ar putea fi o cale de ajutor pentru ambele comunităţi care tratează aceste probleme complexe în domeniul obiectelor şi imaginilor.

Note:

19. Biblioteca şi Muzeul Morgan împreună cu aproape toate bibliotecile din America folosesc AACR drept standarde de conţinut şi MARC21 drept format de conţinut şi standard de comunicare. Instituţiile care utilizează alte standarde de conţinut specifice bibliotecilor pot întâmpina diverse probleme în momentul în care vor dori integrarea anumitor descrieri de obiecte în cataloagele lor. Autorul O'Keefe ar fi foarte interesat să afle despre experienţele acestora.
20. OCLC Online Computer Library Ceter Inc. WorldCat http://www.worldcat.org/
21. Catalogarea Obiectelor Culturale, p.48.
22. Institutul de Crcetare Getty. Lexiconul Online de Artă şi Arhitectură (Art&Architecture Online Thesaurus – AAT) http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/aat/
23. Faptul că RDA Resource Description and Access (Sursa de Descrieri şi Acces RDA), codul de catalogare care este menit a elimina AACR, utilizarea acoladelor pentru exemplarele care nu dispun de o pagină de titlu formală, poate fi un indiciu al faptului că diferitele comunităţi de metadate încep să înveţe una de la alta.
24. RDA, prin reflectarea influenţei catalogării arhivelor, va trata familiile ca fiind posibili autori.
25 Formatul MARC 21pentru Date Bibliografice. Ediţia 1999. http://www.loc.gov/marc/bibliographic/bd340.html)

Concluzie

Din fericire, ultimele câteva decade au cunoscut o imensă dezvoltare a standardelor pentru descrierea operelor culturale, creând în cele din urmă o bază pentru o gamă largă de probleme. Condusă de rapida dezvoltare a tehnologiei şi de mandatele educaţionale ale instituţiilor culturale pentru oferirea accesului la informaţia despre operele de artă, Cataloguing Cultural Objects – CCO oferă un cadru comun în cadrul acestui efort. Astăzi, multe muzee, colecţii speciale de bibliotecă şi colecţii pictoriale utilizează CCO cu o gamă largă de seturi de elemente de metadate descriptive şi vocalubare specializate controlate pentru a cataloga şi împătăşi informaţii asupra operelor culturale.

Traducere: Drd. Gabriela TOMA
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Despre autori

Erin Coburn, este Director al Collection Information &Access în cadrul Muzeului J. Paul Getty. Este responsabilă pentru direcţia, aspectul şi administrarea documentaţiei şi materialului interpretative din cadrul colecţiei Muzeului Getty, şi pentru oferirea acestei informaţii unei audienţe variate, atât în mediul virtual cât şi în cadrul Centrului Getty. Contact: J. Paul Getty Museum, 1200 Getty Center Drive, Suite 1000, Los Angeles, CA 90049-1687 USA. Tel. +1 310-440-7524. E-mail: ecoburn@gettz.edu

Elisa Lanzi, Director al Centrului de Imagine din cadrul Colegiului Smith; de asemenea este Preşedinte al proiectului Catalogarea Obiectelor Culturale al Fundaţiei Asociaţiei Resurselor Vizuale. Contact: Imaging Center, Smith College, Hullyer Hall, 22 Elm Street, Northampton, MA 01063, USA. Tel. +1 413.585.3106. E-mail: elanzi@smith.edu

Elizabeth O'Keefe, Director al Sistemelor de Informaţii al Colecţiilor în cadrul Muzeului şi Bibliotecii Morgan. Supraveghează implementarea catalogului online Morgan, CORSAIR, şi este responsabilă cu administrarea, planificarea şi implementarea serviciilor sistemelor şi aplicaţiilor necesare pentru administrarea colecţiilor Morgan şi pentru accesul la informaţiile despre acestea. Contact: The Morgan Library and Museum, 225 madison Avenue, New York, NY 100116/3405 USA. Tel. +1 212 590/0380. E-mail> eokeefe@themorgan.org

Regine Stein, Preşedinte al secţiei de Tehnologia Informaţiei în cadrul Centrului German de Documentare pentru Istoria Artei „Bildarchiv Foto Marburg". Este responsabilă cu integrarea de înaltă calitate a documentaţiei asupra obiectelor culturale provenind din diverse surse şi este implicată în munca de standardizare pentru comunitatea muzeală germană şi internaţională. Contact: Deutsches Dokumentationsyentrum für Kunstgeschichte - Bildarchiv Foto Marburg, Philipps-Universität Marburg, Biegenstaße 11, D-35037 Marburg, Germany. Tel. +49 (0) 6421-28 23666. E-mail: r.stein@fotomarburg.de

Ann Whiteside, Director al Bibliotecii de Arhitectură şi Planificare Rotch din cadrul Institutului de Tehnologie (MIT); de semenea este Director de Proiect pentru proiectul Societatea Istoricilor Arhitecturali SAHARA (SAH Arhivele Resurselor de Arhitectură). Contact: Rotch Library of Architecture and Planning, MIT Libraries, 77 Massachusetts Ave, 7-238, Cambridge, MA 02139-4307, USA. Tel. +1 617-258-5594. E-mail: awhites@mit.edu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Caragiale, văzut de artişti plastici din întreaga lume

Traian D. LAZĂR
jurnalist

Universalitatea creaţiei caragialiene a fost atestată încă din timpul vieţii autorului şi reconfirmată după aceea prin traduceri, reprezentaţii teatrale, publicarea unor studii dedicate vieţii şi operei sale. *Anul Caragiale* a prilejuit şi folosirea unei noi modalităţi de a evidenţia universalitatea lui operei sale-reprezentarea chipului lui Caragiale în creaţii plastice (caricaturi). Din iniţiativa caricaturistului Nicolae Ioniţă a fost alcătuit şi publicat, cu sprijinul Primăriei şi al Consiliului Local Municipal Ploieşti, albumul *"I.L. Caragiale, un omagiu planetar"*.

Albumul a materializat, în cele trei volume, un proiect existent încă din 2003. Albumul cuprinde lucrări ale 1.500 mari caricaturişti din 141 ţări de pe toate continentele consacrate lui Caragiale, constituindu-se într-un omagiu al comunităţii mondiale a celor ce-l iubesc. În introducerea intitulată "Testamentul lui Caragiale", autorul consideră necesar să respingă accepţiunea tradiţională a sensului termenului caricatură, aceea de "a fi ţinta batjocurii, a ironiei". Autorul susţine că "dacă ai simţul umorului accepţi caricatura ca pe un test, ca pe o oglindă care pune în lumină adevărul, ce e urât devine mai urât, ce e frumos, mai frumos". Dar dacă nu ai simţul umorului? ne întrebăm noi. Noua semnificaţie dată de autor termenului caricatură era menită să-i susţină afirmaţia: "Caragiale, în viaţă fiind, a acceptat să fie caricaturizat în propria revistă, "Moftul român", a acceptat să fie subiect de caricatură. Desigur pentru că avea simţul umorului şi se ştia frumos, conchidem noi, în consens cu argumentaţia autorului.

Decât să fi recurs la o asemenea abordare şubredă pentru a demonstra că transformarea lui Caragiale şi a operei sale în subiect de caricaturi este un omagiu şi nu o jignire, autorul putea să observe că unele dintre producţiile grafice în care apare Caragiale sunt intitulate "desemn" ori "caricatură". Altele nu au nici o specificare. (Vezi vol., pp.VII-XXI). Se practicau deci în epocă aceste două categorii de grafică. "Desemnele" reproduceau cât mai realist posibil "naturelul" personajelor şi nu aveau nici o tentă peiorativă, ironică, critică. Erau desene în genul celor realizate de Daumier şi, dacă nu mergem prea departe, denotă chiar o influenţă tematică, posibilă având în vedere legăturile culturale româno-franceze, prezenţa unor ziarişti şi meseriaşi francezi la Bucureşti ori a unor români la Paris etc. Compară, în acest sens "desemnul" "In trenul de plăcere Bucureşti-Sinaia" din *Moftul român* cu de-senul (litografia) lui Daumier "Compartimentul de clasa a II-a". "Caricaturile" îşi păstrau sensul tradiţional de ironie, critică, blamare. Cele în care apare Caragiale îşi exprimă "aciditatea" în textul care însoţea caricatura (Vezi "Caion chelner la Caragiale" ori desenele ironizând persoane precum Panu, Maiorescu, Paladi, aflate în raporturi rele cu Caragiale) şi mai puţin – deloc vizându-l pe Caragiale – în partea grafică. Evitând complicaţiile demonstrării aspectului pozitiv, lăudabil chiar de a fi subiect de caricatură, autorul se putea referi la prezenţa lui Caragiale în grafica vremii sale şi în grafica actuală, nu neapărat în caricaturi. E greu să schimbi mentalitatea generală privind sensul negativ, hilar, al prezenţei cuiva într-o caricatură. Chiar şi în economia de piaţă unde vedetele preferă să fie "arătate cu degetul" decât ignorate, trecute sub tăcere, se ştie că nu eşti "arătat" de bine, dar dacă asta aduce bani...

Producţiile grafice din cele trei volume ale albumului, în număr de 2.000, pot fi împărţite în "desene" şi "caricaturi". "Desenele" redau realitatea "imaginată" de autor, dar cât mai fidelă materialelor documentare avute la îndemână, fotografii ce îl reprezintă pe Caragiale bust, cu pălărie, căciulă (vol. III, pp. 30, 53, 67, 147, 245). "Caricaturile" redau o realitate deformată în bine, puternic subiectivizată, urmărind să releve elemente definitorii ale personalităţii lui Caragiale: că este scriitor; român; un scriitor satiric; autor de piese de teatru. Iată câteva: Caragiale, ciclop (vol. I, p. 93), aluzie la spusa scriitorului că simte enorm şi vede monstruos; faţa lui Caragiale în forma hărţii României (vol. II, p. 302) sau figura lui Caragiale în conturul hărţii României, pe fundalul steagului UE (vol. I, p. 118) trimitere la faptul că e scriitor român; Caragiale cu o figură de facocer (vol. I, p. 20) sugerând agresivitatea satirei sale; Caragiale în postura de creator de personaje ce se nasc din picăturile de cerneală ale condeiului său (vol. I, p. 142, vol. III, p. 33) ori personaje ieşind din capul lui Caragiale, precum Atena din capul lui Zeus (vol. I, p. 302); statuia lui Caragiale purtând pe umăr cornul abundenţei din care curg măşti ale comediei şi tragediei (vol. III, p. 107).

Unele caricaturi se rezumă la redarea elementelor definitorii exterioare ale omului Caragiale: pălăria, mustaţa, ochelarii, condeiul ori stiloul. Caragiale este prezentat ca un stilou cu ochelari şi mustaţă (vol. III, p. 68). Sau, într-o manieră modernistă, o figură umană formată dintr-un ochi, Ion, un nas în litera L şi o mustaţă din scrisul Caragiale (vol. I, p. 260).

O menţiune specială vom face pentru caricaturile aflate pe tema articolului nostru. Caragiale are gâtul prelungit ca o peniţă, iar peniţa lăsă o urmă de scriere tricoloră (I, p. 117), atestând caracterul, specificul românesc al scrisului său. Câteva caricaturi redau universalitatea scrierilor lui Caragiale: una îl prezintă cu o coroană în formă de peniţă, având în mână un condei în vârful peniţei căruia se află globul pământesc (vol. I, p. 373); în alta, Caragiale cu condeiul în mână stă în faţa unui glob terestru, gata să scrie pe el (vol. III, p. 242); în cea de a treia, Caragiale cu un baston-stilou păşeşte (se plimbă) pe globul pământesc (vol. III, p. 365). Deosebit de sugestivă pentru redarea actualităţii lui Caragiale este caricatura care îl înfăţişează în spatele unui geam despărţitor a cărui ramă figurează sec. XX. Mâinile lui Caragiale trec prin geam şi tastează la un calculator pe care scrie sec. XXI (vol. III, p. 378).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O scrisoare... găsită

Ion GIURCĂ
istoric

În anul 1909 apărea la Editura Viaţa Românească din Bucureşti o nouă lucrare a lui D.D. Pătrăşcanu* - Schiţe şi Amintiri, *care,conform tradiţiei vremii, a fost trimisă unor prieteni şi critici literari pentru lecturare şi, eventual, a exprima un punct de vedere în legătură cu valoarea acesteia.

Unul dintre destinatari a fost Ion Luca Caragiale, care într-o scrisoare de răspuns, redactată la 16/29 decembrie 1909, exprima un punct de vedere în legatură cu noua apariţie editorială:

Prea stimate domnule Pătrăşcanu,

Atenţiunea dumitale m'a măgulit foarte; numai (să me ierţi te rog)o singură observaţie am de făcut. Îmi spui că "doreşti să nu regret timpul etc.". Îmi pare reu! Dumneta nu ştii desigur că eu, deşi mult mai în vîrstă decât D. Ichimescu, nu sunt aşa de distrat ca dumnealui, şi că astfel, primind frumosul volum, eu mi-am adus îndată aminte de vechile şi iubitele mele cunoştinţe, şi de D. Vartolomei dela cafine, şi de D. Constantinescu dela Papadopulos, şi de Doamna Mavrichi dela Buzău, şi de Welligton dela Waterloo, şi de toţi simpaticii eroi cari forfotesc în cadrul unde, cu atâta dibăcie şi subt aşa de potrivită lumina, ei arată şi-i pune să joace meşterul artist al minunatelor "Schiţe şi Amintiri".

Acestui artist amabil - inteligentului impressaris al atâtor preţioase figuri de comedie umană în costum local românesc, cari îmi fac atâta bucurie cu graţiosul lor joc fantezist - îi trimit, împreună cu mulţumirile mele, cele mai cordiale salutări.

Te rog, domnule Pătrăşcanu, să mi le primeşti cu aceeaşi dragoste cu care am primit şi eu pe ale dumitale trimise pentru Kir Ianulea; şi, urându-ţi din suflet şi alte multe înainte! iscălesc

Al dumitale, cu multă deosebită stimă,
Caragiale
16/29 XII 909

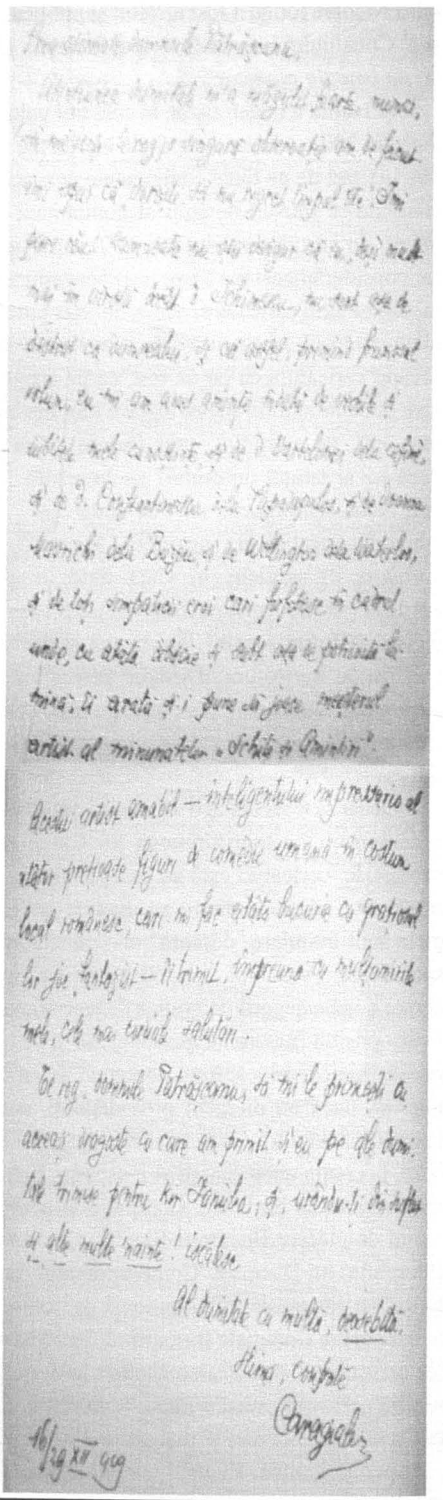

În anul 1922, când se împlineau 10 ani de la moartea ilustrului dramaturg, şi era pregătită pentru o noua ediţie **Schiţele** lui D.D. Pătrăşcanu, autorul a găsit de cuviinţă sa prefaţeze lucrarea cu această scrisoare, primită în anul 1909.

Prezenţa scrisorii în conţinutul lucrării era semnalat pe coperta interioară a cărţii. Nu cunoaştem dacă gestul autorului şi editorului a fost unul de preţuire faţă de ilustrul dispărut (credem că da) sau unul de marketing. Am dorit doar să semnalăm această scrisoare, mai puţin cunoscută publicului larg, care evidenţiază modul de scriere în limba română la acea dată, stilul de redactare a unei scrisori între confraţi de breaslă şi prieteni, în care sobrietatea, respectul reciproc şi spiritul creativ se regăseşte din plin.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centrul de Tineret al BMB, la Festivalul *Bucureştii lui Caragiale*

Alexandru Horia FRUNZĂ
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

În cadrul manifestărilor intitulate „Bucureştii lui Caragiale", Centrul de Tineret din cadrul BMB a organizat, sâmbătă 25 august a.c., în Centrul Vechi o acţiune inedită menită să evoce prietenia dintre I. L. Caragiale şi Aurel Vlaicu. Desfăşurată sub semnul unei duble aniversări: 100 ani de la moartea marelui Caragiale şi 130 de ani de la naşterea lui Vlaicu, manifestarea, la care au luat parte numeroşi tineri, a constat într-un concurs interactiv de avioane de hârtie.

Participanţii au confecţionat, fiecare, câte un avion pe care l-au lansat în zbor planat. Acţiunea aminteşte, simbolic, despre întâlnirea, survenită pe 27 mai 1911, între Caragiale şi Vlaicu, ce a avut loc după istoricul zbor al lui Vlaicu de la Blaj. Cu acel prilej, Caragiale i-a dăruit tânărului inginer român o fotografie cu autograf şi i-a făcut următoarea declaraţie: „Băiete, eşti un geniu al poporului nostru." Ulterior, între cei doi s-a legat o statornică prietenie, întreruptă de moartea lui Caragiale, survenită în 1912.

În amintirea acestui episod, sute de tineri au primit câte o coală de hârtie inscripţionată cu antetul BMB, din care au confecţionat avioane pe care le-au lansat în zbor, îndeplinind parcă urarea înscrisă pe fotografia cu autograf a lui Caragiale, al cărui motto era: „Bravo, Vlaicu, sus, tot mai sus!"

Menţionăm că evenimentul a fost bine primit de publicul bucureştean, prezent în număr considerabil la acţiunea organizată de Bibliotecă. Totodată, reamintim că Festivalul „Bucureştii lui Caragiale", desfăşurat între 9 iunie – 20 septembrie, este o acţiune iniţiată de Administraţia Monumentelor şi Patrimoniului Turistic din cadrul Primăriei Municipiului Bucureşti, cu sprijinul direct al Primarului General al Capitalei, dr. Sorin Oprescu.

Cartea - România - Europa, *ediţie jubiliară la Mamaia*

Simona CODRESCU
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Timp de trei zile – 23-25 septembrie – staţiunea Mamaia a găzduit ediţia a V-a a Simpozionului Internaţional **„Cartea – România – Europa"**, tradiţională manifestare ştiinţifică organizată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti, în parteneriat cu Institutul de Studii Sud-Est Europene şi Asociaţia Internaţională de Studii Sud-Est Europene, cu sprijinul generos al Primăriei Generale a Capitalei.

Cei peste 160 de participanţi, de pe patru continente, au susţinut, în cadrul a patru secţiuni *(Istoria şi civilizaţia cărţii, Biblioteconomie şi ştiinţele informării, Limbaj poetic şi ritual pragmatic în vechile tradiţii indo-iraniene şi România balcanică – contacte culturale şi lingvistice în Balcani)*, un număr de peste 100 de comunicări, ce se vor regăsi cu siguranţă în ediţia următoare a Lucrărilor Simpozionului, editate anual de Biblioteca Metropolitană.

Motivaţia alegerii oraşului Constanţa drept gazdă a acestei manifestări ştiinţifice, exemplu fericit de „globalizare culturală", prilej de reîntâlnire a unei veritabile familii de profesionişti, reuniţi în jurul Bibliotecii Metropolitane, îl constituie sugestiile venite din partea unora dintre participanţi privind alegerea şi a altor zone decât Bucureştii. În acest sens, Dobrogea, spaţiu complementar de cultură, locul unde au înflorit primele colonii – Histria, şi apoi legendarul Tomis – ale Miletului, cu mai bine de şase secole înainte de Christos, este regiunea ce exemplifică cel mai bine modul cum legenda se împleteşte cu istoria.

Ediţia a V-a a Simpozionului a prilejuit şi sărbătorirea unui oaspete ales al Bibliotecii Metropolitane, al culturii române în general, profesorul Frédéric Barbier, director de studii la École pratique de hautes-études din Ulm şi redactor-şef la revista „Histoire et Civilisation du Livre" din Geneva, cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani. De altfel, în alocuţiunile lor, acad. Răzvan Theodorescu şi dr. Florin Rotaru, directorul general al Bibliotecii Metropolitane, dar şi alţi participanţi au ţinut să adreseze sincere felicitări sărbătoritului, adăugând tradiţionalei urări de „La mulţi ani!" şi două daruri simbolice: un facsimil de pe prima carte imprimată pe teritoriul României şi o icoană bizantină pe lemn.

Între oaspeţii de seamă prezenţi la reuniunea de la Mamaia mai amintim pe Jacques Bouchard, profesor titular la Centrul de studii neoelenice al Universităţii din Montreal, Canada, Serge Frantsouzoff, şef de departament la Institutul de Manuscrise Orientale din cadrul Academiei de Ştiinţe a Rusiei, Philippe Nieto, şef serviciu Biblioteci din cadrul Ministerului Culturii din Franţa, Nadia Bernaoui, director la Bibliotecii Universităţii din Alger, publicistul american Leonard Kniffel, redactorul-şef al revistei „Bibliothèques", editată de Asociaţia Bibliotecarilor din Franţa, dl. Philippe Levreaud, profesorul Jan Houben de la Şcoala de Înalte Studii, Ştiinţe Istorice şi Filologice din Paris, profesorul Shrikant Bahulkar de la Central University of Thibetan Studies din Sarnath, India, Apostolos Patelakis de la Institutul de Studii Balcanice din Salonic, Grecia şi, nu în ultimul rând, profesorii Olivier Picard de la Universitatea Paris-IV Sorbona şi Nicholas Sekunda de la Departamentul de Studii Mediteraneene al Institutului de Arheologie din Gdansk, Polonia.

Ca în fiecare an, a ţinut să fie alături de colegii din ţară şi o serie de cercetători români ce activează în instituţii de prestigiu din lume, precum doamnele Monica Breazu, bibliotecar la BNF, Rodica Paleolog, custode la Colecţia de literatură italiană şi română de la aceeaşi instituţie, Doina Lemny de la Centrul Pompidou, Paris, Hermina Angelescu, profesor asociat la School of Library & Information Science, Michigan, SUA şi mulţi alţii.

Participanţii la Simpozion au primit, odată cu documentele oficiale ale manifestării, şi ediţia a IV-a a volumului *Actes du Symposium International „Le Livre. La Roumanie. L'Europe"* (3 vol., 1100 p.), editat de Biblioteca Metropolitană, cuprinzând comunicările participanţilor la ediţia precedentă. Realizat în condiţii grafice şi tipografice de excepţie, volumul, dedicat *In honorem professoris Frédéric Barbier – 60,* reflectă amploarea manifestării, varietatea şi rigoarea ştiinţifică a comunicărilor susţinute.

În încheierea manifestării desfăşurată la Mamaia, participanţii au fost invitaţi la o vizită documentară în decorul fascinant al Deltei Dunării, prilej de a revedea atât mărturiile istorice ce împodobesc ţinutul dobrogean, cât şi frumuseţea majestuoasă a Dunării, al doilea fluviu ca mărime din Europa, leagăn al vieţii şi civilizaţiei pentru cele mai vechi popoare ale bătrânului continent.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Secţiunile simpozionului au fost:

1. Istoria şi civilizaţia cărţii – cuprinzând texte şi ilustraţii de circulaţie largă din secolele XV -XXI.

2. Biblioteconomie: Cunoaşterea şi ştiinţa bibliotecii – abordând discursul şi comunicarea bibliotecii

3. Limbajul poetic şi rituale pragmatice în tradiţiile Indo-Iraniene – cuprinzând texte şi ritualuri atharvavedice şi avestane

4. Romanitatea Balcanică, relaţii între Balcani şi Asia Mică

Lucrările pe secţiuni au avut loc în sălile Hotelului Iaki şi s-au dovedit de o înaltă ţinută.

Prezentările au fost valoroase, abordând atât subiecte consacrate istoriei şi civilizaţiei cărţii în România, Europa şi Asia, ştiinţei informaţiei şi biblioteconomiei, cât şi subiecte de actualitate privind situaţia şi rolul bibliotecilor, marketingului şi managementului de bibliotecă.

Ca şi în ceilalţi ani, simpozionul s-a bucurat de o participare deosebită, reunind peste 160 invitaţi de marcă din ţară şi străinătate, profesori universitari, cercetători, filologi, istorici, lingvişti, proveniţi din zone geografice foarte variate: Europa, Asia, India, America de Nord şi America de Sud.

Mediul cultural român a fost reprezentat de specialişti ai diverselor universităţi (Universitatea „Valahia"-Târgovişte, „Spiru Haret" - Bucureşti, „Stefan Cel Mare" – Suceava, „Lucian Blaga" – Sibiu, Universitatea „1 Decembrie 1918" – Alba Iulia, Ovidiu – Constanţa, „A. I. Cuza" – Iaşi, Universitatea Bucureşti, Universitatea Naţională de Muzică), precum şi reprezentanţi ai bibliotecilor (Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Universitară "Eugen Todoran" Timişoara, Biblioteca Batthyaneum Alba Iulia, Biblioteca Judeţeană George Barițiu Braşov, Biblioteca Judeţeană Suceava, Biblioteca Astra Sibiu, Biblioteca Naţională Pedologica I.C. Petrescu, Biblioteca Sfântului Sinod a Patriarhiei Române) – şi ai altor instituţii (Muzeul de Artă Sălaj, Direcţia Judeţeană Constanţa a Arhivelor Naţionale, etc

În cadrul simpozionului au fost prezentate de asemenea şi soluţii moderne de management al bibliotecilor digitale dezvoltate de grupul i2s-Kirtas, lider mondial în soluţii digitizare documente şi partener strategic al Bibliotecii în domeniul digitizării de carte.

Succesoare a Bibliotecii Mitropoliei Ţării Româneşti, Bibliotecii Colegiului Sf Sava dar şi a Bibliotecii Centrale din Bucureşti, Biblioteca Metropolitană Bucureşti este cea mai veche şi mai importantă bibliotecă publică din România. Urmare a semnării unui parteneriat cu Biblioteca Academiei Romane, deţinătoarea depozitului legal a patrimoniului culturii scrise romane, în anul 2007 Biblioteca Metropolitană a lansat DACOROMANICA – Biblioteca Digitală a României, singura bibliotecă digitală românească organizată profesional şi accesibilă on-line gratuit. Mai multe detalii pe site-ul http://www.bibliotecametropolitana.ro/ ***(ROMPRES)***

Proiectul *WORLD DIGITAL LIBRARY (WDL)*

Acest proiect care aduce la un loc unele dintre cele mai valoroase opere ale lumii, a fost lansat recent la Centrul Unesco din Paris. Platforma online are structura unei ferestre digitale prin intermediul căreia internauţii vor putea accesa zeci de mii de texte rare din ţări precum Arabia Saudită, Africa de Sud şi Suedia.Biblioteca digitală este poziţionată ca un instrument educaţional singular în lume, materialele fiind accesate gratuit şi traduse în şapte limbi."Sperăm ca acest proiect să ajungă o platformă care să promoveze diversitatea culturală şi să răspundă nevoilor educaţionale, într-o lume care este orientată în prezent către conţinut mediatic facil", a spus John Van Oudenaren, directorul proiectului.

În parteneriat cu instituţii din întreaga lume, curatorii , de la Unesco şi de la Biblioteca Congresului au încercat să acopere o arie geografică cât mai extinsă - obiectiv limitat de lipsa digitalizării în multe ţări din lume, în particular Africa."Este un proces în desfăşurare, pe termen lung. În acest moment sunt deja 32 de instituţii partenere. Am vrea să avem o instituţie parteneră în fiecare ţară din lume, pentru că numai atunci vom ajunge o bibliotecă cu adevărat globală", a spus Van Oudenaren.

Orientul Mijlociu este una dintre principalele zone de interes cultural. Biblioteca Naţională a Irakului va contribui cu o selecţie de ziare şi publicaţii periodice din secolele al XIX-lea şi XX, scrise în arabă, engleză, kurdă sau turcă, iar Biblioteca Alexandrina va furniza volume din "Descrierea Egiptului", operă a unor observatori francezi din timpul cuceririi napoleoniene din 1798."Multe dintre problemele recente dintre Occident, lumea arabă şi cultura islamică, derivă din lipsă de înţelegere. Acest proiect ne va permite să ne prezentăm originile convingerilor, cultura şi literatura. Comunicarea acestor noţiuni va fluidiza dialogul şi va prezenta cultura arabă în lume", a spus Sohair Wastawy, bibliotecar şef la Biblioteca Alexandrina.WDL îşi va concretiza potenţialul prin accesul la produse culturale unice specifice fiecărei ţări. Astfel, Biblioteca Naţională din Franţa a contribuit cu o colecţie selecţionată, incluzând un manuscris având o pictură a lui Jean Fouquet, primele filme ale fraţilor Lumière şi o înregistrare a imnului naţional al Franţei, La Marseillaise din 1898.

Colecţia britanică cuprinde o selecţie de desene de anatomie şi texte ştiinţifice, incluzând şi prima schiţă care arăta structura de dublă spirală a ADN-ului a lui Francis Crick.Proiectul a costat câteva zeci de milioane de dolari şi a fost susţinut din donaţiile private ale unor companii precum Google sau Microsoft. WDL este cel mai amplu proiect de digitalizare culturală. Uniunea Europeană a lansat un proiect similar, intitulat "Europeana" în noiembrie anul trecut, transferând pe online milioane de cărţi, opere de artă, hărţi, filme şi conţinut audio şi video din bibliotecile naţionale şi galeriile din Europa. ***(Redacţia B.B.)***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Rădăcini transilvane pe pământ basarabean

A XVIII-a ediţie a Sesiunii Naţionale de Comunicări „Românii din sud-estul Transilvaniei", secţiunea Etnografie-Cultură s-a desfăşurat, în premieră, la Casa Memorială „Romulus Cioflec", din Araci, secţiune a Muzeului Naţional al Carpaţilor Răsăriteni. Gazdă atentă şi ceremonioasă a manifestării, dl. Valeriu Cavruc, directorul instituţiei, a ţinut să amintească celor prezenţi – mulţi poate pentru prima oară la Araci – că are o datorie de suflet faţă de scriitorul a cărui memorie dăinuire printre dealurile domoale ale Covasnei, chiar şi numai pentru faptul că acesta a poposit cândva în Basarabia, sădind cu râvnă semiţele unei prezenţe culturale notabile şi care acum se întorc cu folos în ţinutul său de baştină, prin însăşi prezenţa, fapta şi gândul istoicului şi muzeografului Valeriu Cavruc, fiu al Basarabiei şi deopotrivă fiu adoptiv Covasnei.

De altfel, tema reiterată sub forma unor „ore astrale" ale neamului trăitor între Prut şi Nistru, având atâtea rădăcini trainice în arcul intracarpatic a revenit şi în comunicarea universitarului clujean Viorel Hodiş, punând faţă în faţă, printr-o reuşită paralelă două momente cruciale – unul salvator – 1 Decembrie 1918 – şi altul „ratat"- 1991. Concluziile acestei analize au constituit, de altfel, tema unor animate şi necesare discuţi între invitaţi, moderator şi publicul prezent în eleganta sală de conferinţe a Casei Memoriale, din păcate extrem de restrâns, raportat la potenţialul uman şi chiar intelectual al comunei.

Pe linia valorificării potenţialului etnografic al zonei, şi, prin extensie, al întregului areal sud-est transilvan s-au situat comunicările muzeografilor dr. Viorel Marc, Ligia Bejan, Magdalena Florea şi Doina Pană, toate aducând prioritar date inedite despre viaţa şi obiceiurile din comunităţile româneşti, de pe Valea Târnavei Mari. Asociată acestei teme a fost şi intervenţia d-lui dr. Nicolae Bucur, autor al unei inedite culegeri de folclor local ce îşi ateaptă încă editorul. Într-o alocuţiune *ad-hoc,* muzicologul dr. Constantin Secară de la Institutul de Etnografie şi Folclor „Constantin Brăiloiu", din Bucureşti, a poziţionat cu autoritate nivelul unor asemenea contribuţii, precizând că în arhivele de specialitate există suficient material inedit, a cărui punere în valoare nu necesită atât un efort material, cât unul de sârguinţă şi rigoare profesională.

În sfârşit, o temă distinctă a discuţilor a constituit-o analiza teoretică a unor concepte socio-culturale, cu largă reverberaţie locală. În acest sens, comunicările unor specialişti în aria cercetărilor sociologice precum dr. Elena Cobianu şi sora sa geamănă, dr. Maria Cobianu-Băcanu, au relevat deopotrivă conceptul de *„Datorie – ca sens al existenţei umane",* respectiv cel referitoare la „cultura muncii". Ca un corlar, analiza, din perspectiva filosofiei culturi a noţiunii de „naţionalism", cu referire la activitatea publicistică a lui Mircea Eliade – referent dr. Marian Nencescu – a întregit tabloul unei abordări de tip multicultural, specifică acestui gen de manfestare.

Sensul final al întâlniri se regăseşte, simbolic, în poziţia d-lui Nicolae Moldovan, nonagenar, locuitor al meleagurilor covăsnene ale cărui sfaturi, îndemnuri şi observaţi de viaţă, unele de o actualitate surprinzătoare, au pus serios pe gânduri asistenţa. În esenţă Domnia sa a susţinut că vinovaţi pentru disoluţia socială şi economică la care asistăm, suntem cu toţii, chiar dacă participăm ca martori sau decidenţi. Aceasta este şi mesajul acestor întâlniri puse sub semnul generos al ecumeniei creştine.

În acest sens, „lucrarea din adânc" a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei şi Harghitei nu este fără urmări. Anual, numărul participanţilor creşte, la fel şi nivelul intervenţiilor. Este încă o dovadă a frumoaselor rădăcini culturale ce au prins viaţă din pământul străvechi transilvan. ***(CRONICAR)***

Sabia lui Gheorghe BUZATU

Ion PETRESCU
analist militar

Prima decadă a lunii în curs a fost marcată şi de anualul fenomen Maia. Aici fiind vorba de comuna ialomiţeană Maia Catargi, unde un istoric tenace, precum Jipa Rotaru şi mentorul său, cunoscutul Gheorghe Buzatu, invită, de fiecare dată în septembrie, timp de două zile, lângă biserica locală, pe un tăpşan cu corturi militare, conaţionali împătimiţi de cunoaşterea adevărurilor integrale, ale unui trecut şi azi parţial reconstituit. Anul acesta, contribuţiile ştiinţifice au vizat o temă pe cât de actuală, pe atât de sensibilă. A se vedea şi marşul unirii, planificat pentru 16 septembrie, 2012, la Chişinău. Tema fiind: *„1812-2012, 200 de ani de la răpirea Basarabiei de către Imperiul Rus."*

Circa 80 de istorici, mai mult sau mai puţin tineri, au fost prezenţi la show-ul spiritual conceput şi realizat de Jipa Rotaru, Marian Zamfir, Tănase Jănel şi Vlad Constantin. Şi primul lucru bun a fost teancul de noi apariţii editoriale, prezentate la debutul evenimentului, regretul celor prezenţi fiind că nu au fost exemplare pentru fiecare dintre ei. Atât de mare fiind interesul generat

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de multe din cărţile aduse chiar de autorii lor.Cuvinte de complezenţă? Deloc, dacă menţionez impunătorul volum scris de colonelul (r.) ing. dr. Anatol Munteanu, despre "Războiul moldorus din Transnistria", autorul fiind el însuşi unul dintre cei care au apărat, atunci, ideea integrităţii teritoriale a celui de-Al Doilea Stat Românesc.Un conaţional care şi azi este marcat de jocul dublu al unor decidenţi de la Chişinău, ce ar fi putut lua hotărâri decisive, finalul confruntării fiind cu totul altul.

Sau impunătorul tom adus de publicistul Marian Nencescu, tipărit de Editura Biblioteca Bucureştilor, intitulat simbolic „Chişinău '92, file de jurnal", autorul fiind Ion Bistreanu, cel care a avut "privilegiul de a deschide şi conduce prima ambasadă, pe teritoriul celui de al doilea stat românesc – Republica Moldova."Peste 500 de pagini, despre adevăratele raporturi între liderii de la Bucureşti şi Chişinău, cu discuţii nu totdeauna fraterne şi suspiciuni, dincolo de Prut, generate de mentalitatea ex-sovietică, vizibilă şi azi, conform căreia mângâierea Rusiei, pe frunte, este mai rentabilă, decât mâna pusă, frăţeşte, pe umăr, decătre România. Un volum în care multe măşti cad jos, de pe chipurile unor politicieni, de mucava, de ieri şi de azi, din Chişinău.

Din lista altor cărţi lansate la Maia aş mai menţiona acum doar două. Cea scoasă de iniţiatorii întâlnirii anuale, la Editura Anca, sub genericul „Retrăiri istorice, în veacul XXI", cu comunicările din anul trecut, pe subiectul „70 de ani de la intrarea României în Războiul de Reîntregire Naţională". Cu un motto valabil şi în zilele post-referendum, de acum:"Pacea, domnilor, pacea şi ordinea e scăparea ţării, şi voi prefera moartea, mai înainte de a călca sau a lăsa să se calce vreuna din instituţiile ţării." Cuvinte rostite de Barbu Catargiu (1807-1862), ale cărui rămăşiţe pământeşti sunt depozitate în micul cavou situat sub biserica din comuna Maia.Şi ultima, doar pe această listă, este cartea surprinzătoare a lui Zoe Bratu, despre „Relaţiile româno-germane, în perioada celui de-Al Doilea Război Mondial. Abordare prin prisma paradigmei constructiviste". Un volum ce se deschide cu un îndemn al Mareşalului Ion Antonescu, bun de ţinut minte şi în aceste vremuri, nu tocmai limpezi: "Fii om, fii drept, şi recunoaşte că deasupra ambiţiilor şi urilor este Patria, este veşnicia Neamului şi că acolo trebuie să ne întâlnim totdeauna, chiar dacă nu ne înţelegem de fiecare dată."

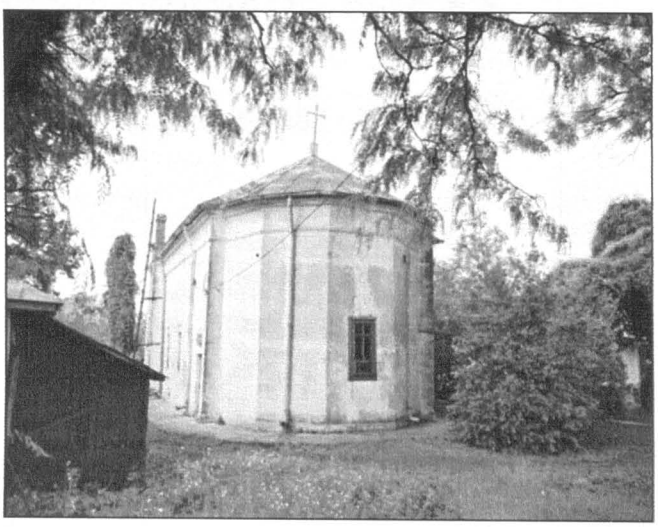

Biserica de la Maia, în care este înmormântat Barbu Catargiu

Dar, despre ineditul acestui tom, mai multe amănunte într-un proxim dialog cu autoarea. Al cărei merit este, după cum preciza comandorul (r.) prof. univ. dr. Jipa Rotaru, următorul: "Ne-am aliat cu Germania, se demonstrează în cercetarea de faţă, pentru a ne păstra statalitatea şi a reîntregi teritoriile naţionale. În această viziune, ducând, alături de Germania, războiul nostru naţional, între 21 iunie 1941 şi 22 august 1944. Acesta este crezul autoarei şi substanţa acestei lucrări, spre cinstirea memoriei tuturor celor jertfiţi pe câmpul de luptă, pentru reîntregirea neamului românesc".

Momentul cel mai spectaculos al acestui eveniment cultural-istoric a fost acela când Jipa Rotaru şi Constantin Moşincat au oficiat ceremonia de acordare a sabiei simbolice a Asociaţiei Naţionale a Cavalerilor de Clio, profesorului universitar dr. Gheorghe Buzatu *(foto, în medalion - n.r.)*. În aer liber. Lângă cortul militar şi la doi paşi de biserica din Maia. Emoţionant şi semnificativ gest de recunoaştere, din partea unei comunităţi mici, dar tenace şi orgolioase, a staturii spirituale a celui mai mare istoric român în viaţă. Un conaţional care a avut curajul să afirme: "Războiul din Est al României n-a avut nicio legătură cu holocaustul brun, nazist, nefiindu-i nici cauză şi nici efect. Ele s-au petrecut, apro-ximativ, în acelaşi timp, dar pe când holocaustul brun a bântuit prin excelenţă Europa, aflată sub cizma celui de-al III-lea Reich nazist, România, nefiind ocupată de Hitler, s-a aflat, dimpotrivă, printre primele ţări din lume care a devenit teritoriu de experimentare a holocaustului roşu (Basarabia şi Bucovina de Nord, 1940-1941)."

Efectele holocaustului roşu fiind vizibile şi azi, în cel de-al doilea Stat Românesc, unde presiunile Moscovei, asupra celor trei lideri, ai Alianţei pentru Integrare Europeană – Mihai Ghimpu, Marian Lupu şi Vlad Filat – i-a transformat brusc, pe toţi, în apostolii... statalităţii landului dintre Prut şi Nistru. Ceea ce nu înseamnă că procesul de reunificare – atent monitorizat de diplomaţia rusă, exasperată că nu mai are cum să îl oprească – va mai putea fi mult amânat. Dovadă deruta lui Vladimir Putin, care când îl face inamic pe prezidenţiabilul republican, când tam-nisam declară, că, totuşi va putea conlucra cu el. Eroare! Amintiţi-vă discursul ferm al preşedintelui republican Ronald Reagan, la Berlin, cel după care s-a prăbuşit zidul sovietic, dintre cele două entităţi germane. Sabia istoriei fiind necruţătoare cu cei ce şi-au croit măreţia, călcând cu moartea pe viaţa altor popoare. Ca în Basarabia.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cavalerii de Clio, reuniţi la Maia-Catargi

Gheorghe DUMITRAŞCU
istoric

Recent, la Oradea, a apărut o nouă societate dupa toate regulile legale - Cavalerii Ordinului Clio, având filiale şi la Constanţa. La Maia, într-un sat-comună rătăcit prin praful Bărăganului apare *Ordinul cavalerilor de Maia-Catargi*. Este un sat creat pe moşia Catargiilor dovediţi de documente, de la Mihai Viteazu încoace.

Ultimul, şi cel mai important, Barbu Catargiu, şeful unui grup moşieresc de nuanţă conservatoare – la începutul conservatorismului politic – Prim Ministru al României, era împuşcat, în iunie 1862, pentru că s-a opus unor măsuri mai radicale şi mai repezi privind rezolvarea problemei ţărăneşti. În biserica satului se găseşte mormântul Catargiului iar, jos în hrubă, sub o raclă de sticlă, hainele sale pline de sânge din acel moment. El lasă moştenire conacul, palatul, parcul, moşia fiicei lui dacă se căsătoreşte cu un român. Dacă nu – aceasta s-a căsătorit cu un diplomat francez – toată această avere de la Maia se lasă unui aşezământ pentru fetiţe orfane – cămin şi pension după toate regulile şi nivelul Apusului, cum a şi fost de atlfel.

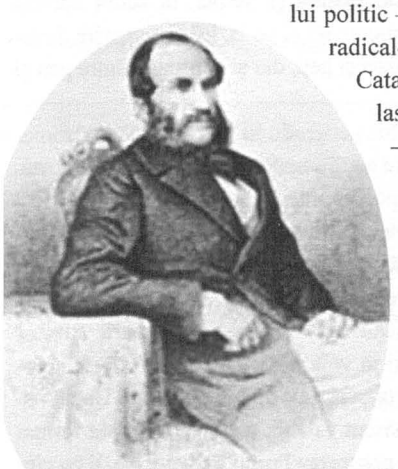

BARBU CATARGIU

O a doua viaţă a aşezării s-a născut după stabilirea în sat a comandorului dr Jipa Rotaru, profesor la mari instituţii de învăţământ superior militar din ţară, ex director al Muzeului Militar Central şi al Muzeului Marinei de la Constanţa, istoric remarcabil şi conducător de doctorate. Împreună cu doctorii şi doctoranzii săi, cu familia – fata, capitan în jandarmerie – au iniţiat manifestări ştiinţifice cu participare naţională de la foarte multe instituţii muzeale, ştiinţifice şi de învăţământ din toată ţara.

Cine merge la Maia Catargi va găsi Muzeul Satului şi un alt muzeu, al bisericii, realizat de regretatul preot Alexandru Marinescu. La noua instituţie, Cavalerii Ordinului Maia, realizată prin eforturile comandorului Jipa şi al familiei sale, ale oamenilor de bine, cu oarecare interes din partea administraţiei locale, subscriu peste 50 de istorici. Un ONG fără pretenţii materiale de la stat, realizat de oameni de ştiinţă, care reabilitează însăşi societatea civilă compromisă politic.

Creatorul de Paradis şi „Închipuiri"- le sale

Ştefania ENACHE
jurnalist

În organizarea Consiliului Judetean Dâmbovita, şi a Complexului Naţional Muzeal "Curtea Domnească", la Muzeul de Istorie din Tîrgovişte a avut loc, pe data de 10 septembrie a.c., vernisajul expoziţiei de pictură a artistului plastic Tudor Meiloiu. Absolvent al Institutului de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu" 1972 şi al secţiei de "Muzeologie" în 1982, Tudor Meiloiu este pictorul cu o fantezie debordantă, creând o uluitoare lume vegetal-floral cu (uneori) ciudate elemente de faună acvatică şi care captivează prin visele pe care le transpune pe pânză, devenind visele privitorului. Începând din 1972-1989, este prezent la toate manifestările Cenaclului "Ştefan Luchian" - Slobozia Ialomiţa.

La vernisajul care a avut loc în Sala Auditorium, au fost prezenţi Carmen Stefănescu - ALZIAR Târgovişte, Marian Nencescu - redactor şef al revistei Biblioteca Bucureştilor, prof. Ion Ştefan Ghilimescu, precum şi numeroşi oameni de cultură ai Târgoviştei. "Se spune că, în spatele fiecărei opere de artă, există o poveste, a declarat dr. Marian Nencescu, redactor şef al revistei Biblioteca Bucureştilor. Anticii spuneau că este un mit. Este o realitate, însă. Din antichitate şi până în zilele noastre, din Europa până în Orientul îndepărtat, opera de artă de valoare ascunde în ea sau are la origine un mit, o poveste, o întâmplare, un fapt fondator. În zilele noastre, miturile s-au transformat, au trecut în transcendent, sunt doar subînţelese, dar opera de artă - şi în cazul nostru pictura - spune ceva, comunică. Acel ceva vine dintr-un punct îndepărtat pe care uneori nici nu-l mai receptam, dar îl avem ca reper fundamental (...). După cum observăm, în ceea ce-l priveşte pe Tudor Meiloiu, avem de-a face cu creaţii antropomorfe şi zoomorfe, cu trimitere la o lume fantastică, o lume subînţeleasă, care ar putea să reprezinte chiar şi o lume a mitului. Aceste păsări fantastice, flori, faună, dintr-o lume care nu există, trebuie să aibă un sâmbure de adevar", a mai precizat Marian Nencescu.

La fel de interesant, dar într-un alt ton, se exprima despre opera maestrului Meiloiu şi Marius Tiţa, care spunea: "(...) Tudor Meiloiu este creatorul unui paradis, al unei lumi fără dimensiuni, plină de lumină şi culoare. Construcţiile sale sunt complete, adună fiecare grăunte de culoare şi-l fixează unde îi este locul. Este un aspect de tapiserie în această urzeală de fire de lumină. (...) Nu ne-am aştepta la atâta gingăşie din partea unui bărbos cu privire pătrunzătoare de ecleziast, care ia aminte şi preferă să asculte, vorbeşte rar şi atunci baritonal. Tudor Meiloiu este un înţelept al picturii, cel care ne arată ce a văzut el şi nu se miră că noi nu am văzut până acum".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoricul polonez Martin CROMER, despre români şi daci

Dr. Mihai POPESCU
Biblioteca Militară Naţională

Episcop catolic, diplomat, istoric şi cartograf polonez, Martin Cromer s-a născut în anul 1512, în localitatea Biecz, din Regatul Poloniei, într-o familie de imigranţi germani stabiliţi în Carpaţii polonezi. A urmat o şcoală patronată de biserica catolică din localitatea natală, apoi a studiat la Academia din Cracovia, pe care a absolvit-o cu titlul de bacalaureat, în 1530. În perioada 1533-1537, a lucrat în Cancelaria Regală din Cracovia. Apoi a fost trimis la Roma, unde a studiat dreptul timp de doi ani. Revenit în Polonia, în 1540, a devenit secretarul arhiepiscopului Peter Gamrat, apoi trimisul şi reprezentantul său la Vatican, până în 1544, când a devenit canonic. În 1545, la moartea mentorului său, acceptă să fie secretarul personal al Regelui Sigismund I (cel Bătrân) al Poloniei. Bun cunoscător al Regatului Prusiei, în 1551, Cromer a fost numit protopop de Warmia. Deoarece se dovedise a fi unul dintre cei mai fini diplomaţi ai epocii sale, el era solicitat de rege pentru diverse misiuni diplomatice. Pentru serviciile sale, a fost înnobilat în 1552. În perioada 1558-1564, a fost ambasadorul regelui Poloniei la curtea Împăratului Ferdinand I. În 1564, a fost numit episcop de Warmia (Ermland), iar în 1573, Prinţ-Episcop de Warmia. A scris numeroase cărţi, în limbile latină şi poloneză, despre istoria, cultura, dreptul, obiceiurile şi muzica poloneză, cu informaţii despre popoarele vecine, inclusive despre români.

În colecţiile de patromoniu naţional ale Bibliotecii Militare Naţionale, se găseşte una dintre cărţile sale: Martini Cromeri De origine et rebvs gestis Polonorvm libri XXX. Adiecta est in fine, eiusdem autoris funebris Oratio Sigismvndi regis uitam compendiose complexa (Despre originea şi faptele polonezilor, în treizeci de cărţi, având adăugată la sfârşit oraţia funebră şi o scurtă prezentare a vieţii Regelui Sigusmund), Basileae, Per Ioannem Oparinum, 1555.

Cartea a fost tipărită la Basel (Basileae, în limba latină, şi Bâle, în limba franceză), pe teritoriul de astăzi al Elveţiei, în 1555, cu "graţia şi privilegiul maiestăţii sale imperiale, Împăratul Ferdinand I al Austriei".

În momentul apariţiei cărţii, Moldova îl avea ca domn pe Alexandru Lăpuşneanu, iar Ţara Românească pe Pătraşcu cel Bun, tatăl lui Mihai Viteazul. Cartea a fost cunoscută de cărturarii din spaţiul etnic şi spiritual românesc şi a fost folosită de cronicarii Grigore Ureche şi Miron Costin, de Dimitrie Cantemir, de Gheorghe Şincai şi alţi istorici români.

Cartea cuprinde numeroase referiri la Moldova, Transilvania şi Ţara Românească, informaţii istorice, geografice, etnografice, militare şi culturale despre poporul roman şi strămoşii săi daci sau geţi. Autorul cunoaşte unele surse antice greceşti şi latine (Eutropius, Iordannes), dar ne spune că s-a informat şi din surse slave şi poloneze. După vechii geografi, el ştie că Dacia se întindea de la râul Tyr (Nistru) până în Moesia Inferior, Bosnia şi Serbia, în sudul Istrului (Dunării). Îi aminteşte pe marcomani şi pe iazigi şi cunoaşte denumirile aproape sinonime de daci şi geţi, dar şi confuzia dintre geţi şi goţi.

După descrierea spaţiului geografic al Vechii Dacii, Cromer aminteşte cucerirea Daciei de către Împăratul Traian şi transformarea ei în provincie romană "după multe războaie grele cu dacii". El spune că armata romană, "provenită din toată lumea romană", a colonizat satele şi oraşele provinciei. În vremea împăraţilor Galienus şi Aurelianus, "barbarii au fost lăsaţi în voia lor". Din această fostă colonie romană – pe pământul Vechii Dacii - s-au născut valahii, a căror limbă s-a format prin coruperea limbii barbare, dar şi cu elemente din rusă şi slavă.

Valahii au multe oi şi mulţi boi şi din cauza asta au fost invadaţi de vecinii mai hrăpăreţi: ruşii, ungurii, polonezii, prusacii, boemii, nemţii, slavii, italienii şi turcii. Înţelegem astfel de ce sunt "oameni aspri, războinici, gata să prade, să jefuiască". Îşi cam lasă pământurile nelucrate, nu recunosc autoritatea şi nu sunt demni de încredere.

Sunt consemnate expediţii militare ale tătarilor, ale ungurilor, ale polonezilor în Principatele Române. De exemplu, la paginile 289-290, este descris modul în care "Bazaradus, Paladinus Transalpiniensis Valachorum" (Basarab, domnul valahilor de peste munţi) l-a invins pe regele Ungariei, Carol Robert de Anjou.

Informaţiile despre Ioan de Hunedoara, "zis şi Corvin", spun că s-a născut în sătucul Huniad, din colţul sud-vestic al Transilvaniei, tatăl său fiind valah, iar mama grecoaică. A luptat cu turcii şi s-a căsătorit cu Elisabeta Albert Cesaris.

Fiul său, Mathias (Matei Corvin) a pornit, cu o armată de 40.000 de oameni, împotriva lui Stephanus, Paladinus Moldaviae (Ştefan cel Mare, Domnul Moldovei), dar a fost înfrânt în bătălia de la Baia.

Alţi domnitori ai ţărilor române, Alexandru, Bogdan, Dracula, Radu, Ştefan, sunt amintiţi în legătură cu evenimente politice, militare sau diplomatice, în relaţiile lor cu Regatul Poloniei, Regatul Ungariei, Imperiul Habsburgic sau Regatul Prusiei.

Istoricul polonez, născut cu o jumătate de mileniu în urmă, consemnează, într-o istorie privind originile şi faptele polonezilor, informaţii preţioase despre Vechea Dacie, despre originea străveche a valahilor, despre obiceiurile lor şi despre evenimentele politice, militare şi diplomatice în care au fost implicaţi domnitorii ţărilor române.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

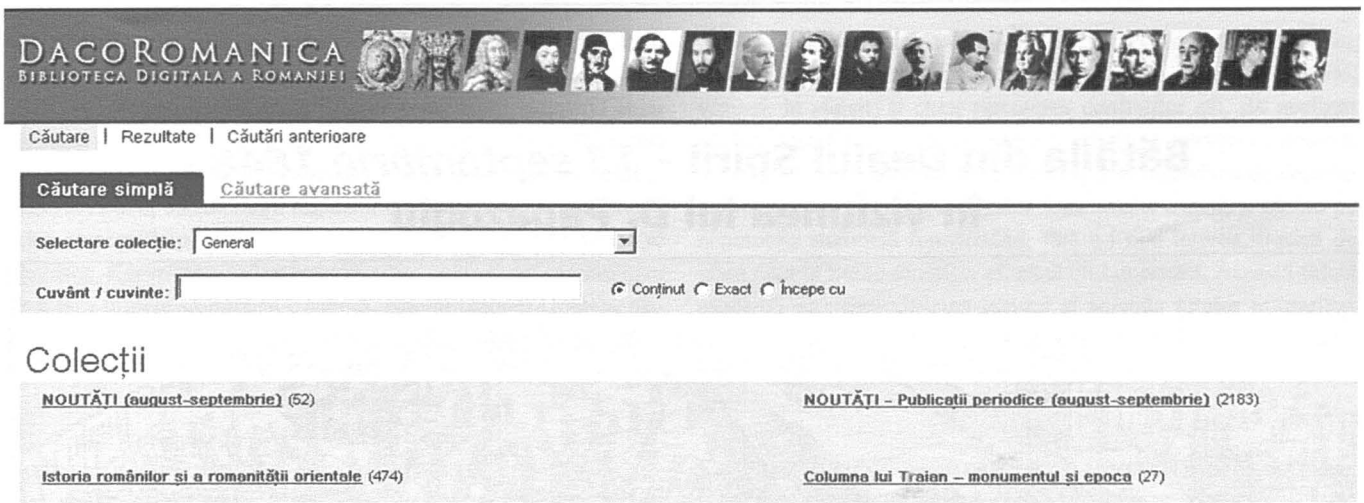

DACOROMANICA, realizare de vârf a Biliotecii Metropolitane Bucureşti, este cea mai importantă bibliotecă digitală românească accesibilă gratuit în INTERNET. Dezvoltarea ei prin îmbogăţirea continuă cu documente digitalizate se face permanent, în fiecare săptămână, pentru a fi un veritabil instrument în serviciul reţelelor de cooperare naţională şi internaţională, precum şi pentru a deveni partener în Biblioteca Virtuală Europeană EUROPEANA. DACORAMANICA este singura bibliotecă digitală profesionistă din România, concepută pentru a răspunde provocărilor Mileniului III ce poate fi accesată la adresa www.*dacoromanica.ro*.

Noutăţi, septembrie 2012

⇨ **George Oprescu, *Grafica românească în secolul al XIX-lea*, vol. I, Bucureşti, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, 1942, CXIII + 308 p. cu reproduceri**

Un studiu asupra graficei româneşti, adică asupra desenului sub diversele lui forme şi asupra gravurei noastre în secolul al XIX-lea, este o lucrare şi mai greu de dus la bun sfârşit, mai nesigură în rezultatele ei, mai departe de a epuiza subiectul, deci, într-un fel, mai îndrăzneaţă decât un studiu al picturii în acelaşi interval. În adevăr, dacă monografiile despre tablourile artiştilor din trecut sunt aşa de rare, de incomplecte uneori, de pline de inexactităţi şi de lacune, lămuriri asupra desenurilor lor, asupra operei lor grafice, atunci când au lăsat o astfel de operă, mai nu există. Puţini, foarte puţini sunt la noi cei care au acordat importanţă lucrărilor în alb şi negru, chiar atunci când a fost vorba de artişti de talia lui Aman, a lui Grigorescu sau a lui Luchian. Partea operei lor care singură conta, pentru public ca şi pentru critic, era cea pictată. Asupra ei numai se îndrepta atenţia cercetătorilor. Iar muzeele din ţară, oricât de nesatisfăcătoare ar fi organizarea lor prezentă, tot puteau pune la îndemâna noastră un material de studiu, deci o documentare utilă, cel puţin asupra celor mai importanţi dintre artişti...

⇨ **Alexandru G. Djuvara, *Regele şi Presa*. Interpelare desvoltată în Camera Deputaţilor în şedinţa de la 9 Decembrie 1887, Bucuresci, Ediţiunea ziarului „Epoca", 1887, 70 p.**

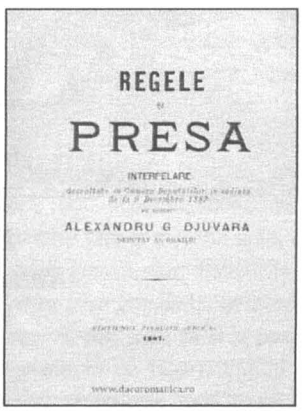

...Atunci când cortegiul simptomatic ne arată o stare descompunere a unei societăţi, când la un popor simţământul moral este aproape să se piardă, omul politic, omul care lucrează pentru ţara sa, voind să stârpească curentele nesănătoase, corectează cauzele boalei, le suprimă, pentru ca naţiunea să-şi urmeze înainte firească ei desvoltare.

Ni s-a vorbit de oarece curente nesănătoase ce ar fi bântuind presa noastră. Cestiunea merită o cercetare amănunţită şi nu-i este permis omului de stat să se rostească asupra presei şi mai puţin încă să o osândească mainainte de a fi statornicit cauzele răului şi răspunderea ce au deosebitele elemente politice asupra abaterilor ce organele de publicitate ar fi comis.

De ce anume se poate învinui presa? Se poate acuza din două puncte de vedere: întâi din punctul de vedere al formei, cestiune de literatură; se va zice spre pildă că diatribul, pamfletul, au înlocuit articolul. Se mai poate învinui presa, al doilea, din punctul de vedere al fondului, al ideilor preconizate, susţiindu-se că aceste idei sunt periculoase, pentru că pot sdruncina existenţa chiar a statului român [...] Iată mai întâi „Ochelarii", o serie de versuri [...] Veţi vedea cât de murdară a trebuit să-i fie prăvălia pentru ca, prin ochelarii ce vindea, să se fi putut vedea lucrurile în modul următor:

Priviţi, lume bună, cum se jăfueşte
Averea română, bunul strămoşesc!
Vedeţi cum streinul azi se înţoleşte!
Până când dormi-vei, suflet românesc?

Şi mai departe, ca adresă cuviincioasă la consilierii tronului, zice:

În Vlăsia neagră, deasă
Opt trântori vezi şezând!
E puterea mea aleasă,
Cu ea legea sparg oricând!...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ORIZONTURI

Bătălia din Dealul Spirii - *13 septembrie 1848* - în viziunea lui D. Papazoglu

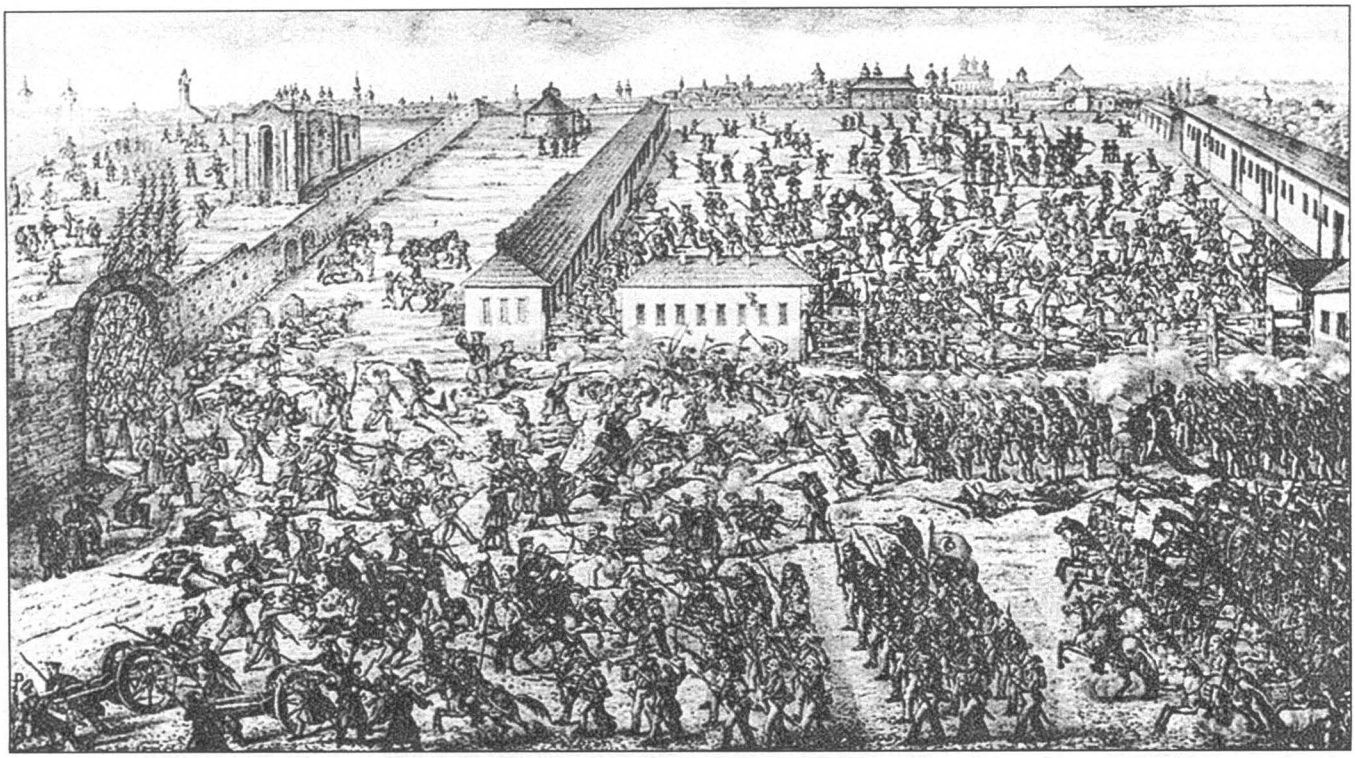

Lupta cea viteză din Dealul Spirii, în Bucureşti, a Oştirii Româneşti cu numeroasa trupă otomană, ce intra în Capitală, sub comanda lui Omer paşa, la anul 1848, 13 septembre, ziua luni, la 4 ore după amiază.

La această luptă, luând parte şi eu, autorul acestei broşuri, fiind şef al Companiei a 5-a, din Regimentul nr. 2, şi în toată activitatea, căci mă aflam de zi peste streji, am socotit de a mea datorie ca să o descriu, în adevărul ei, de a se vedea de către români şi a se şti, în tot viitorul României, că curajul românului, în urma mai multor umilinţte la care evenimentele l-au adus, nu a fost pierdut, ci, ca nişte nepoţi ai strămoşilor lor romani, ca nişte viteji ai lui Mircea, Vlad, Mihai şi Şerban, ştiură, în stâmtoarea Dealului Spirii, să recâştige aplauzele Europei şi să glorifice numele de român.

Când, la 9 septembrie, se vesti că se porni din Giurgiu, oştirea turcească, sub comanda generalului de căpetenie Omer paşa, spre Capitala Bucureşti, din ordin grabnic se porniră toate detaşamentele Oştirii Româneşti, ce se aflau în Capitală, precum: Cavaleria şi Artileria, spre a merge în marş forţat la Râmnicu Vâlcei, în tabăra de la Troianu, alcătuită, sub comanda dlui Magheru, de Regimentul nr. 1 şi de dorobanţii districtelor Micii Românii, iar în Capitală se opri 5 companii, din Regimentul nr. 2, sub comanda ştabi-ofiţerilor colonel Radu Golescu şi maior Nicolae Greceanu, şi o companie din Regimentul 1.

La 12 septembrie, sosi oştirea otomană, în sumă de 20 000 oameni, şi se opri în bivuac, în câmpia de la Cotroceni, fiind împreună cu dânşii Fuad Efendi, comisar turc, şi generalul Duhamel, comisar rus, iar generalii turci erau: Omer paşa, Kerim paşa, Ismail paşa şi Mehmet paşa, cari, îndată după sosire, chemă, pentru 13 dimineaţa, a merge în tabără, pe mitropolitul, boierii toţi, cum şi partida liberalilor.

La 13 septembrie, dimineaţa, Garnizoana românească primi ordin de la şeful oştirii, generalul Teii, a se concentra în Dealul Spirii, la Cazarmă, zicându-ne că trebuie a se primi, pe de o parte, steagurile cele noi, cu care înlocuia pe cele vechi ale batalionului, iar pe de alta, a ne afla strânşi acolo, pentru onoarele ce urma a se da din partea noastră oştirii otomane, la vremea intrării sale în Capitală. Fu dat ordin ca să scoatem în mijlocul cazărmii cele 6 companii, îmbrăcaţi în mondire, pantaloni albi şi şepci. Pe la ceasul patru după-amiază, după ce se făcu primirea steagurilor celor noi, în front, în vreme când aşteptam să sosească şi trupa pompierilor de la Poliţie, frontul primi ordin de a sta comod, toţi ofiţerii, împreună cu şefii menţionaţi, doi ştabi-ofiţeri, ieşirăm la poartă şi, stând pe podişca şanţului cazărmii, priveam la lumea ce se întorcea, fugind pe uliţa cea mare, de la Cotroceni şi strigând să le dăm arme, că a pornit a intra oştirea otomană; menţionaţii şefi, refuzând pe mai mulţi la această cerere, stau în loc, adăstând să vadă sosirea trupei. În vreme când s-a văzut avangarda, în plutoane, de cavalerie turcă, condusă de călăuze, alţi turci neguţători ce vin cu neguţătorii în Capitala noastră, s-a dat comanda la activitate, subalternii s-au

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tras la locul lor în front, iar colonelul Golescu s-a poprit în loc, dimpreună cu căpitanul Caragea, cu aghiotantul său, casierul şi cu mine, subsemnatul, care eram dejurna peste străji, ocupând chiar cazarma cu streji, după obicei, din compania mea; pe dată ce sosi avangarda şi, după dânsa, generalul Kerim paşa, cu colonelul şi maiorul Arabu, comandanţii regimentului de infanterie, ce urma în marş, se popri împotriva porţii cazărmii, dând comanda trupei să se oprească. Kerim paşa, adresându-se către colonelul Golescu, ceru de a lăsa trupele să intre în cazarmă. Bravul colonel Golescu răspunse, prin căpitanul Caragea, în limba turcă, că dânsul nu poate împlini această dorinţă fără ordinul generalului său şi, pe dată ce-i va trimite ordin, îi va putea libera cazarma.

Kerim Paşa, plăcându-i, se vede, această subordonanţă militară, fără a zice nimic împotrivitor, comandă marşarea în continuaţie spre oraş, a coborî Dealul Spirii, când, dintr-o întâmplare, la 150 stânjeni distanţă de la poarta cazarmei spre vârful Dealului Spirii, se întâlni piept în piept cu trupa de pompieri, pe care, după cum zisei, o aşteptam d-a veni a se întruni cu noi. Surpriza urâtă ce avu atât Kerim paşa, şeful oştirii turceşti, întâhiindu-se în drum cu o trupă sub o altfel de uniformă, cât şi trupa pompierilor, a se vedea în piept cu trupa otomană, care sforţând da a trece mica distanţă spre a sosi la cazarmă şi încurcându-se printre întâiele rânduri de cavalerie şi infanterie ale trupei otomane, se loviră, se îmbrânciră soldaţii şi, deodată, noi, care ne aflam la poarta cazărmii, auzirăm slobozirea unei puşti, iar în cinci minute văzurăm, din acea distanţă, amândouă trupele încăierate şi mai multe sloboziri de puşti, iar până să comande colonelul nostru frontului ce sta în curte a se aranja, nu trecu al 8-lea minut şi tot frontul trupelor otomane, ce se afla mărşuind în despărţiri îndărătul a toatei întinderii cazărmii, având şi tunuri între distanţele batalionelor, se întocmi în front spre cazarmă şi deschise cel mai iute foc de rânduri asupra frontului nostru, cum şi sloboziri de tunuri cu cartece, care curgând ca ploaia dimpreună cu ţăndări de uluci din împrejurimea cazărmii asupra noastră, începurăm şi noi, cu menţionatele 6 companii, a trage focul cel mai teribil asupra lor, încât isprăvind soldaţii câte 20 patroane din patrontaşe, năvăliră în dezordine în fundul cazărmii, unde, lângă magazia regimentului, găsind carul pe două roate în care se păstrau patroanele regimentului şi spărgându-l, încărcară patrontaşele lor şi trăgeau focuri spre inamicii risipiţi prin curtea cazărmii, întinşi pe brânci, rezămând puşca chiar pe trupurile căzute.

Fumul cel groaznic, focul cel bengalic al mulţimii trupei otomane, ricoşetele şi vâjâitul gloanţelor făcură ca să nu ne mai vedem unul cu altul, în toată întinderea curţii cea mare a cazărmii, mei să mai putem şti ce se petrece afară cu trupa pompierilor, atât ştiu că de două ori au ridicat batista albă legată în vârful sabiei ofiţerii turceşti, strigând că e greşală (ianglâş), să stăm, şi focurile abia încetau două minute şi de sineşi începeau iarăşi în reciprocitate.

Acest conflict, această nepregătită încăierare a unui număr de 500 români, în total, cu numeroasa trupă, de 9 000 oameni, ce marşa în Capitală, ţinu de la 4 1/2 ore după-amiază până la 7 ore seara, la 13 septembrie, până când, cu încetul, ne-am retras prin uliţa din fundul cazărmii, unde întâmpinând în acea furie de retiradă şi o patrulă de Cavalerie otomană, alcătuită de 8 oameni lănceri, vrând a trage cu carabinele în noi, fură trecuţi prin baionete, ei şi caii lor, trecând peste cadavrele lor până ce ne răspândirăm care încotro am vrut.

Fidelitatea santinelei

Din roata V-ea, Regimentul nr. 3, comandată de mine, uitându-se, de către efleiter, soldatul ce era la ceas în odaia unde era cancelaria regimentului, la locul steagului şi la lada cu bani, credinciosul, bravul român din districtul Argeş, a stat nestrămutat la locul său, privind pe fereastră toată mortalitatea ce se întâmplă în curte, văzând, în sfârşit, şi chiar retragerea confraţilor săi, sta neclintit păzind postul său, până ce, peste o oră după retragerea noastră, intrând vedetele otomane din infanterie, a se încredinţa de deşertarea odăilor cazărmei, spre a putea intra totalul trupei, şi găsind pe nenorocita santinelă funcţionând, fără a-l mai întreba, traseră de afară cu mai multe focuri în el, până ce-l doborâră. Această fidelă santinelă va primi coroana cerului şi aplauda tutulor militarilor, pentru care bine ar fi ca d. ministru actual al Oştirei să mijlocească o pensie familiei sale la Argeş, înţelegându-se mai întâi cu mine, şeful său, a-i relata cele de trebuinţă.

Încăierarea pompierilor, povestită mie de dnii ofiţeri ce au luat parte

La 13 septembrie, pe la prânz, comanda pompierilor primind ordin de a veni în Dealul Spirii, a se întrupa cu roatele Regimentului nr. 2, plecă, la 4 ceasuri după-amiazi, din cazarma lor de la Poliţie, când, deodată, se întâlniră, tocmai în vârful Dealului Spirii, la poarta de zid de unde începe a se vedea cazarma, cu flancul drept al trupei otomane, ce era comandată de generalul Kerim paşa, de un colonel şi de un maior arab; iar trupa Pompieră era comandată de d. căpitan Zăgănescu, având ca ofiţeri pe dnii sublocotenenţi Dincă, Foncianu, Stărostescu şi pe locotenentul Dănescu. Veneau în despărţiri, iar sublocotenentul Dincă se afla armat şi cu pistoale la brâu. La semnalul ce dete Kerim paşa, a se da în lături din drum, această trupă nu înţelese şi se împreună amândouă flancurile, începând a se încurca prin rândurile otomane, grăbeau de a sosi în cazarmă. Se vede că atingerea ce avură rând cu rând, soldat cu soldat, se învrăjbiră amândouă flancurile, încât începu lupta deodată; sublocotenenetul Dincă slobozi pistoalele în generalul turc şi maiorul arab, aşa încât maiorul căzu mort, cum şi calul generalului; flancurile se băteau în focuri şi în baionete, şi Kerim paşa comandă, strigând, a veni tunuri. Pe dată ce sosiră două tunuri, cari până să-şi ia poziţia şi pregătirea, pompierii traseră în manevră de lagări, trântiţi pe brânci, şi omorând vreo câţiva artilerişti, răpiră cele două tunuri din mâinile lor; lupta se făcu mai crâncenă şi încăierarea mai serioasă, atunci se omorî sublocotenentul Stărostescu. După aceasta, luptându-se pompierii cu bărbăţie şi văzându-se năpădiţi de mulţimea otomanilor, unii începură a se retrage în dezordine în vale de Dealul Spirii, coborându-se în dreapta, prin grădinile locuitorilor, alţii apucară de sosiră în cazarmă, printre mulţimea rândurilor otomane.

Aceasta este descrierea şi a încăierărei pompierilor, tot însă ce era afară din regulile militare, din partea ofiţerilor otomani, au fost abaterea ce făcură că, în vreme când se ridica batista albă în vârful săbiei, spre semn de încetare a luptei, au putut face ca vreo câţiva soldaţi, ce mai rămăseseră în locul luptei, să pună armele jos, cu promisiunea că nu le vor face nimic şi vor fi pardonaţi, şi pe dată ce soldaţii au pus armele jos, au ordonat rândurilor otomane de au tras cu focuri în ei, omorând aşa mai mulţi soldaţi nevinovaţi.

În noaptea de 13 septembrie, după lupta şi răspândirea oştirii

Oraşul Bucureşti a fost ocupat de către trupele otomane, milităreşte. Infanteria coprinse posturile din Capitală, iar cavaleria patrula pe toată stradele. Tunurile otomane şi mortierurile au fost aşezate pe Dealul Spirii şi <în> monastirea Cotroceni, dominând în noaptea aceea peste toată Capitala, deosebite patrule de cavalerie s-au trimis pentru strejuire pe la reprezentanţii puterilor streine.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Iar a doua zi, 14 septembrie, fu ordin dat de şeful de căpetenie al Oştirii Otomane, Omer paşa, ca toţi domnii ofiţeri români ce ar fi fost deghizaţi să se îmbrace în uniforma lor, spre organizarea comenzilor lor, pentru care fu ordin dat atât în Capitală, cât şi în districte, a se întoarce toţi soldaţii ce vor fi dosit pe la casele lor, spre alcătuirea comenzii lor, iar parte din trupa otomană ce se afla încă la Cotroceni, cavaleria, sub comanda lui Ismail paşa, şi infanteria, sub comanda lui Mehmet paşa, porniră în Mica Românie, ca să ocupe tabăra lui Magheru din Râmnicu Vâlcei, la Troian, care, cum a auzit că s-a apropiat oştirea otomană la Olt, dezarmă Regimentul nr. 1 şi porni la Slatina, sub comanda ofiţerilor subalterni, iar armele le puseră în care, căci d-sa şi colonelul regimentului, d. Pleşoianu, se retraseră în Transilvania, în Sibiu, iar Artileria şi Cavaleria fură trimise, prin Piteşti, în Capitală, împreună cu ofiţerii subalterni.

Să înscriu aici, spre eterna memorie, numele tuturor domnilor ofiţeri şi camarazi ai mei aflaţi în luptă

Superiori: d. colonel Radu Golescu, şeful Reg. al 2-lea; d. maior N. Greceanu, comandantul Batalionului al 2-lea, din Regimentul nr. 2; d. căpitan Caragea, comandantul Companiei 1; d. locotenent E. Culoglu, comandantul Companiei 2; d. locotenent I. Deibus, comandantul Companiei 3; d. locotenent E. Caluda, comandantul Companiei 4; căpitan D. Papazoglu, comandantul Companiei 5; d. căpitan Lăzureanu, comandantul Companiei 7, din Regimentul 1; d. căpitan Zăgănescu, şeful trupei de Pompieri.

Numele dlor subalterni din Regimentul nr. 2: locotenenţii: C. Conţescu, Scarlat Mareş, I. Arion, D. Ştefănescu; sublocotenenţii: K. Constantinescu, G. Rătescu, F. Macri, Ioniţă George, A. Teuşeanu, N. Marinescu, N. Pescaru, J. Presan, B. Dimulescu, N. Paraschivescu, N. Cătuneanu; iar din trupa de pompieri, subalternii: locotenent Dănescu, sublocotenent Stărostescu, sublocotenent D. Focheanu şi sublocotenent Dincă.

La această luptă s-au omorât din ofiţeri: locotenent Dănescu şi sublocotenent Stărostescu, amândoi din trupa de pompieri; iar din gradele de jos, din toată oştirea română, au fost răniţi 57 şi morţi 48. Din partea otomanilor au fost omorâţi: un şef de batalion, arab, şi vreo câţiva ofiţeri; iar din gradele de jos (cât s-au putut afla de către noi) au fost omorâţi 158, s-au zis că sunt peste 400, fără a se putea afla câţi răniţi, precum şi două tunuri trase din poziţia lor.

Acestea sunt întâmplările ostăşeşti ce s-au petrecut în România de la septembrie 9 până la restabilirea ordinului Căimăcămiei, văzute de mine, cari nu vor fi contestate de către camarazii mei, fiind adevăruri descrise fără părtinire sau orice altă rea cugetare.

În memoria acestei glorioase lupte, a VII roate de români, cu coloana otomană ce marşa în Capitală, în sumă de 9 000 oameni, am putut băga în colecţia mea de rarităţi două cartice ce erau slobozite din tunurile otomane din Dealul Spirii, când trăgeau din ulita cazărmii spre noi şi găsite, una în ulita Filaretului, căzută în curtea unui propietar, anume Popescu, şi alta în Podul Caliţii, intrată pe fereastră şi căzută în odaia dlui Aprichie.

Sfârşind descrierea evenimentelor ostăşeşti din anul 1848 (Dealul Spirii), fie-mi, vă rog, permis a face şi o mică cronică a bravului Regiment nr. 2, din sânul căruia s-a aflat în luptă Batalionul II.

Acest brav regiment a fost, încă de la organizarea Oastei, la anul 1830, comandat de şefii cei mai inteligenţi şi bravi. Şefii batalioanelor şi companiilor lui au fost cei mai învăţaţi ofiţeri şi cei mai activi ce au existat pe acele vremuri în Oastea României.

Regimentul nr. 2 a fost acela ce, pentru prima oară, strejui, cu vrednicie garnizoana oraşelor muntene la anul 1831, sub comanda colonelului Costache D. Ghica, când plăcură generalului Kiseleff, la revista ce-i făcu, disciplina, îmbrăcămintea, buna ţinere a oamenilor şi învăţătura, pentru care mulţumi şefului regimentului, care, mai târziu, deveni şef al toatei oaste, cum şi comandirilor de părţi: Câmpineni, Goleşti, Creţuleşti, Nicoleşti, Cerchezi, Măneşti, Caracasidi, Theologu şi altora.

Regimentul nr. 2 fu acela ce se deosebi din batalioanele Oastei Române, ce erau amestecate cu cele ruseşti, la manevrele ce se făcură în câmpia Colintina, la anul 1831, august 22, zi solemnă, când se deteră epoletele, după forma celor ruseşti, la ofiţerii români, în prezenţa generalului Kiseleff, şi care întocmit fiind în care de atac, în vreme când se ataca de către mai multe sotnii de cazaci (închipuire de bătaie), greşind un cazac, ce se apropiase mai mult de întâia linie a careului, şi atingând pe un soldat cu pica sa, toată linia s-a ofensat şi a început serios a împunge caii cazacilor cu spăngile, până ce deveni conflictul furios, prin mai multe loviri, şi pe dată se ordonă de către generalul Kiseleff încetarea manevrei (sau închipuirii de bătaie), ce nu mai era glumă.

Regimentul nr. 2 fu acela ce se deosebi cu activitatea la marele incendiu al Bucureştilor, în anul 1847, când numai o companie deşertă Puşcăria de 370 de tâlhari, strămutându-i legaţi, din locul Puşcăriei, ce ardea (Piaţa Sf.Anton), până la cazarma de la Dealul Spirii, sau în locul unde este astăzi temniţa militară, şi care strejui noaptea aceea Capitala, fiind chiar eu dejurnă peste caraule (de zi pe streji), cu comanda roatei [companiei] a. 5-a, pe care o comandam.

Batalionul al 2-lea din Regimentul nr. 2 fu acela ce merse cu marş forţat din Zimnicea, unde era cantonat la anul 1841, şi până în Brăila, când se făcu revoluţia bulgară, şi care sosind pe jos, în 48 de ore, pe ploaie mare, şi ocupând garnizoana Brăilei, încetă a doua zi orice răscoală; iar pentru acest marş, pe care l-au admirat toţi militarii străini, fură decoraţi toţi şefii părţilor regimentului, cu ordine otomane în diamante la gât, pentru zelul şi vrednicia militară, ba încă era domnitorul A. Ghica de părere a se pune la steagul şi la chiverile tuturor soldaţilor, pe panglica de alamă, inscripţia: „Pentru vitejie şi activitate", şi intrigi străine l-au oprit.

Batalionul al 2-lea fu iarăşi acela care, cantonat fiind în garnizoana Brăilei, în iarna anului 1842, februarie 10, potoli de a doua oară răscoala bulgară, prin prinderea şi omorârea răsculătorilor străini, bulgari, greci şi arnăuţi, când se omorî tâlhăreşte ofiţerul de cavalerie, Petrăchescu, şi se răni la cap, bătându-se, ajutat numai de patru soldaţi, şi bravul căpitan Podeanu. Aceştia iarăşi nu pot tăcea a nu spune că erau din Compania a 5-a, comandată de mine, pe care o trimisesem a scăpa viaţa colonelului meu, Enghel, şi cu care am luat partea cea mai activă la amândouă evenimentele.

În fine, tot din acest regiment, Compania a cincea, împreunată cu Batalionul întâi, sub comanda activului colonel Radu Golescu, maiorului N. Greceanu, căpitanilor C. Caragea, E. Culoglu, I. Deibus, E. Caluda şi D. Papazoglu, fiind şi brava companie din Regimentul nr. 1, sub comanda căpitanului Lăzăreanu, săvârşi, cu onoare, eroica luptă din Dealul Spirii, la anul 1848, la ora 4 după-amiazi, ziua luni, zi de laudă a Oastei Române, căci acea luptă se numără în istoria militară a ţării a 40 — a contra otomanilor, săvârşită cu gloria armelor române.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Generalul Nicolae M. CONDIESCU, un Preşedinte uitat al breslei scriitoriceşti

Ştefan Ion GHILIMESCU
istoric literar

S-a spus şi se susţine cu cinism în rândul literaţilor de astăzi că nu există valoare literară care să nu intre cu timpul, asemeni tuturor elementelor lumii noastre ce diminuează permanent, într-un ireversibil proces de perimare; tot aşa cum, în oglindă, pe alt palier, nume ilustre, până mai ieri antrenate în prim-planul vieţii literar-artistice, sfârşesc prin a deveni vagi umbre sau amintiri şi uneori nici atât. E adevărat că vorbim de o dezagregare în timpi de înjumătăţire, cum ar spune chimiştii şi fizicienii, cu viteze mai mari, sau mai mici, dar tot atât de adevărat e că timpul, în genere, nu iartă pe nimeni şi nimic.

Îmi permiteam să reflectez asupra acestei situaţii, recitind în ediţia a doua de *Scriitori uitaţi* (Dacia, 2011), de Nae Antonescu (prima datând din 1980) riguroasa prezentare sintetică a activităţii literare a unui scriitor pe nedrept uitat, id est, N.M.Condiescu, probabil cel mai harnic, mai destoinic şi mai eficient preşedinte al breslei scriitoriceşti din toate timpurile. Preţuit de excelentul critic şi istoric literar Nae Antonescu, un cunoscător perfect al geografiei şi vieţii literare din perioada interbelică, mai ales pentru calitatea scrisului artist şi cultivat, executat cu migala unui "miniaturist în continuă desăvârşire, în genul lui Anatole France pe care-l considera maestru, cu calităţi de evocare lirică şi accente patetice, iubitor de scris, pe care-l elabora totuşi cu dificultate iar în revers o continuă aspiraţie spre şarja caricaturală, potrivită din unghiul de vedere al unei fine şi acidulate ironii".

N.M. Condiescu (1880-1939) *(foto, în medalion)* ne-a lăsat, pe de altă parte, deşi neîncheiată, şi o operă cu adevărat demnă de interes, de la cele două volume de impresii dintr-o călătorie în jurul lumii făcută cu principele Carol în 1920, intitulate *Peste mări şi ţări* (1921, 1922), impresii elogios apreciate la momentul apariţiei de un Sadoveanu sau Dobrogeanu Gherea, şi până la cele două romane foarte bine primite în epocă, respectiv, *Conu Enake* (1928) şi *Însemnările lui Serafim* (proiect prozastic amplu, conceput în şase volume, din care a văzut lumina tiparului doar unul, în 1936), lăsând la o parte, să zicem, volumul de poeme mai puţin coapte *Din lacrămi* (1899) cu care a debutat; asemeni, proza bine timbrată, dar fără prea mare respiraţie din *Schiţe* (1936), din care s-ar putea reţine, printre altele, piesa *Reveniri* care "exaltă ideea întrupărilor succesive, o concretizare a unor preocupări intelectuale speciale ale scriitorului" ori ocazională încercare monografică despre Peleş scrisă împreună cu Tzigara Samurcaş *(Castelul Peleş, 1893-1933)*.

Toate cărţile lui N.M.Condiescu conţin, conform analizelor minuţioase întreprinse pe text de către Nae Antonescu, "pagini scrise la un înalt nivel artistic". Pentru cercetătorul autoclaustrat, după anii grei de temniţă politică de sub comunişti, în singurătatea odăii sale de lucru din Nord-Vestul extrem al României şi care, într-un *Cuvânt de inimă,* mărturiseşte că a purtat această carte vreme îndelungată în cutele tăinuite ale sufletului său, "N.M.Condiescu este un scriitor din generaţia *Gândirii* (s.a.), la fel cu Gib I. Mihăiescu sau Matei I. Caragiale". Desigur, pentru potenţialii viitori cecetătorii ai creaţiei artistice a lui N.M.Condiescu, ar fi imperios de întreprins, în primul rând, reeditarea Operei. Ea ar facilita, alături de cunoaşterea profilului social politic şi cultural al epocii interbelice, care urmează pentru cei mai tineri de-abia de acum înainte a fi întreprins cu acribie, contactul direct cu valenţele artistice ale unei structuri prozastice perfect deschise şi apte, de ce nu? unor noi şi bogate înţelegeri şi interpretări.

Scrutând cu toată atenţia schiţele studiilor lui Nae Antonescu (1921-2008) din recenta reeditare a *Scriitori* (lor) *uitaţi* (personal, nu voi pregeta să laud, în acest sens, pe cât de inspiratul, tot pe atât de necesarul proiect de restituire al acestei substanţiale culegeri de studii de către Biblioteca districtuală sătmăreană, beneficiară prin donaţie încă din cursul vieţii istoricului literar, cum ne informează cercetătorul şi poetul Ioan Nistor, al întregului fond de carte şi reviste al bibliotecii personale a cercetătorului), realizez grozăvia condiţiilor de semiclandestinătate în care o asemenea carte a putut fi documentată, scrisă şi publicată. Voi detalia, deocamdată, doar cu exemplul şi cazul Nicolae M. Condiescu.

Viitorul mare om de cultură, bibliotecar calificat al regelui şi membru de onoare, din 1938, al Academiei Române, s-a născut la Craiova în familia căpitanului Matei Condiescu care era însurat cu Maria Panu. Aici a urmat, mai întâi, Şcoala Obedeanu, apoi, liceul, la Colegiul Carol I. Ca fiu de ofiţer activ, între 1894-1900, va fi instruit în cariera armelor la Şcoala Fiilor de Militari din Craiova. Până în 1916 a activat, de această dată, ca profesor, în aceeaşi unitate specială de învăţământ. În timpul Războiului de Intregire a Neamului (1916-1918) N.M.Condiescu participă direct la luptele de pe frontul din Moldova. În calitate de fost dascăl – cu 13 ani mai mare decât viitorul rege -, în 1920, este ales de Curtea Regală şi îl însoţeşte pe Principele Carol într-o lungă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

călătorie în jurul lumii, o sancţiune aplicată principelui moştenitor de respectiva autoritate dinastică drept urmare a căsătoriei pe care acesta o săvârşise în secret, chiar în timpul operaţiunilor militare de pe frontul românesc, cu Ioana (Zizi) Lambrino. Odată cu revenirea pe tron a lui Carol al II-lea, în 1930, N. M. Condiescu, devenit între timp colonel, este numit *adjutant regal* în Statul Major Regal. Din această poziţie, în acelaşi an, Nicolae M. Condiescu va fi numit ministru al armatei (1930-1931) pentru ca în 1933 să fie promovat la gradul de general de brigadă.

Spectaculoasă în evoluţia lui N.M.Condiescu nu este atât cariera militară, cât mai cu seamă cea literară, dacă nu care cumva totuşi anvergura fără precedent a excepţionalei sale prestaţii culturale.

Prin Legea de înfiinţare a Fundaţiei "Principele Carol" din 5 iulie 1921, cultura şi artele din România Mare (reîntregită) capătă o înflorire fără precedent. Ca susţinător fervent, organizator deosebit de implicat şi inspirator al multora dintre activităţile acestei prime mari instituţii de mecenat din tradiţia noastră, N.M.Condiescu se numără şi printre primii ei beneficiari de servicii. Astfel, nou înfiinţata Editură a Fundaţiilor îi tipăreşte într-un tiraj semnificativ cele două volume de "impresii de călătorie" deja amintite anterior, care îi dau posibilitatea, în 1922, să devină membru cu drepturi depline al Societăţii Scriitorilor Români şi, mai apoi, unul dintre cei mai înfocaţi susţinători şi apărători ai ei. Graţie sprijinului constant şi ataşamentului faţă de misiunea şi rolul Fundaţiilor, în 1923, colonelul Condiescu este numit Secretar General Onorific al Fundaţiei "Principele Carol". De la înălţimea unei atari poziţii, şi cu atât mai mult din cea de Secretar General (cu drepturi nelimitate) al aceleeaşi Fundaţii Culturale (din 1932), Condiescu se va afla la originea a nenumărate acte de bravură pentru încă tânăra noastră cultură, în extraordinară ofensivă în acei ani de dezvoltare fără precedent a tuturor sectoarelor vieţii sociale şi culturale. *Insemnările zilnice* din jurnalul regelui Carol al II-lea (vezi *Carol al II-lea Regele României – Însemnări zilnice* -, Editura Scripta, 2001) fac din N.M.Condiescu adevăratul vizionar şi artizan al fabuloasei politici culturale nu numai din vremea regimului carlist, dar şi din perioada precedentă, din primii ani, adică, de după eliberarea Ardealului. In sprijinul acestei judecăţi evalutive ce poate părea multora exagerată, voi trece în revistă numai câteva fapte pilduitoare. La sfatul şi sub girul prestigiului de care se bucura în epocă colonelul N.M.Condiescu, întors aureolat de glorie direct de pe câmpul de luptă, în 1922, prietenul său, Tudor Arghezi cere de la Fundaţie şi obţine o o imensă sumă de bani pentru vremurile acelea, cu care va cumpăra în numele Fundaţiei o modernă Tipografie. Fără nicio exagerare, ea va fi sprijinul logistic nesperat ce va crea aproape spontaneu, în acei ani plini de un curat romantism naţional, un adevărat boom publicistic.

Cu ajutorul aceluiaşi providenţial N.M.Condiescu, ocrotitor cum vom vedea şi a altor destine literare majore, în urma recomandării deosebit de favorabile pe care i-o face către editură, în 1927, Tudor Arghezi debutează editorial la Fundaţii cu volumul *Cuvinte potrivite*. Încurajat de success ori de noroc cum singur îi plăcea să spună, poetul va trece rapid la ridicarea *Casei de la Mărţişor,* din apropierea fostei Mănăstirii Văcăreşti, din marginea Bucureştilor. Intrat rapid în mare degringoladă şi înglodat în datorii, ca urmare a investiţiei făcute, la îndemnul şi cu sprijinul aceluiaşi N.M.Condiescu, autorul *Cuvintelor potrivite* va obţine din partea lui Carol al II-lea o sumă importantă de bani cu care scapă de toate angaralele. De altminteri, într-o scrisoare datată 4 decembrie 1930, în felul său enorm, (vezi Sorin Popescu, *Nostalgii,* Ed. Continent XXI, 2011), Arghezi îi va mulţumi suveranului, cu care, pur şi simplu (!) încearca să între într-un "contact mistic". "Maiestate, îi scria el pe un ton uşor grandilocvent. Am ţinut să trimit M.S.Regelui primul exemplar scos din tipar, al volumului meu al treilea (e vorba de *Poarta neagră,* 1930, n.n.); celelalte (*Cuvinte potrivite,* 1927 şi *Icoane de lemn,* 1929, n.n.) I-au fost trimise în exil, la Paris. Cel dintâi volum al meu, de versuri, a ieşit sub semnul, ştampat pe coperta albă, al Alteţei Sale Principele Carol şi a avut noroc. Fără sprijinul Fundaţiei fostei sale Altete Regale, deşi în momentul apariţiei materiale absentă, poate că stihurile din ‹‹Cuvinte potrivite›› nu ar fi văzut lumina zilei niciodată. Vă doresc, Maiestate, fiinţa reputaţiei mele literare şi de câte ori tipăresc o nouă carte, ales primul exemplar pentru rege. Iertaţi-mă totuş că pun în mâinile Majestăţii Voastre un alt exemplar decât cel de lux, pe care vi-l pregăteşte editura, acela va fi gata de abia peste 4 săptămâni şi doream, ca un contact mistic, ca pe masa Majestăţii Voastre să se deschidă cartea mea întâi. Primiţi Vă rog, Majestate, o metanie, îngenunchiată pe locul cel mai curat al sentimentelor mele. Tudor Arghezi". Cu suişuri şi coborâşuri, relaţia lui Argherzi cu "frumosul crai", se situa la acel moment foarte sus, la drept vorbind, apoteotic probabil, cum lasă să se înţeleagă şi aceste versuri scrise de neîntrecutul făuritor de stanţe cu prilejul reîntoarcerii pe tron a Regelui: "De-apururea de-aci 'nainte/Au să ni-l ţie vremurile minte". Relaţia dintre Tudor Arghezi şi Regele Carol al II-lea a fost una, în orice caz, de pe urma căreia poetul a profitat din plin.

Prin strădaniile persuasive, diligenţele diplomatice şi munca de orientare extrem de pozitivă a întregii activităţi a *Fundaţiilor* depuse fără răgaz de N.M.Condiescu, din fondurile instituţiei alocate de Casa Regală, vor fi acordate burse şi vor fi sprijinite financiar câteva reviste importante, cum ar fi *Lamura*, condusă de Al.Brătescu-Voineşti, şi, începând din 1922 (când se mută de la Cluj la Bucureşti), *Gândirea*, unul dintre cele mai importante periodice de ideologie politică şi culturală din interbelicul românesc. În jurul ei se va forma un climat cultural-literar efervescent şi se vor afirma scriitori precum Ion Barbu, Lucian Blaga, Mateiu I. Cargiale, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Ion Pillat, Adrian Maniu, Ionel Teodoreanu, Tudor Vianu, Sandu Tudor, dar şi G. Călinescu, Şerban Cioculescu sau Mircea Eliade şi Emil Cioran. Cu greutatea aceastei experienţe culturale căpătată anterior în spate, la revenirea pe tron a lui Carol al II-lea, lui N.M. Condiescu nu i se va părea deloc impovărătoare preluarea întregii responsabilităţi a regândirii activităţii cultural-instituţionale din România. Din entuziasmul cultural şi dragostea faţă de ţară ale lui Nicolae M. Condiescu, conjugate cu un uluitoar dar de a-l antrena în proiect pe Regele Carol al II-lea, vor lua fiinţă în curând şi se vor distinge printr-o activitate nu numai prodigioasă dar şi de elevată calitate, cele două instituţii culturale de mare prestigiu de care Carol al II-lea era foarte ataşat şi pe care le credea efectiv creaţii ale sale, respectiv, *Revista Fundaţiilor Regale* (1 ianuarie 1934) şi *Editura Fundaţiei Regale,* - cu un evantai de colecţii, ediţii critice şi traduceri -, ambele subvenţionate prin nou-creata Loterie a Uniunii Fundaţiei Culturale Române (o excepţională găselniţă contabilă, se poate spune, ce poate fi atribuită într-adevăr "geniului financiar" al suveranului).

În 1935, la iniţiativa lui Mircea Damian (1899-1948), un virulent polemist, client şi el al studiilor lui Nae Antonescu din *Scriitori uitaţi,* N.M. Condiescu este propus şi ales preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români. Dar iată cum evocă în *Memorii*(le) sale Mircea Eliade momentul petrecut în 3 mai 1935: "Generalul Condeescu (sic!), el însuşi scriitor şi mare prieten al scriitori-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lor, fusese numit directorul ‹‹Fundațiilor Regale››. Câțiva tineri, în frunte cu Mircea Damian, îl convinseseră să-şi prezinte candidatura la preşidenția Societății Scriitorilor Români. Sperau astfel să obțină cât mai mult pentru breasla scriitorilor: pensii, ajutoare pentru boală şi altele. Când Mircea Damian venise să mă roage să figurez în comitetul prezidat de Condeescu (sic!), şi având ca secretar pe N.I.Herescu, mi-a spus: ‹‹Trebuie să-l alegem, domnule, pe general. Ne face Palat!...››. Într-adevăr, Palatul Scriitorilor a fost înscris chiar în acel an în programul Societății. Curând s-a votat Legea Timbrului Cărții şi sumele au început să se adune. (...) Aşa cum era de aşteptat, noul comitet a fost ales cu o zdrobitoare majoritate" (vezi Mircea Eliade, *Memorii. 1907-1960,* Editura Humanitas, 2001, vol. I, pag. 325-326). N.M. Condiescu a rămas în fruntea S.S.R, până în 1939, când, în urma unui neaşteptat atac de cord, la 15 iunie, a încetat prematur din viață.

Sub preşedinția lui N.M.Condiescu se va institui, mai întâi, un fond pentru construirea mult trâmbițatului Palat al Scriitorilor. Grație aprecierii de care se bucura deopotrivă generalul şi literatul N.M. Condiescu, în contul deschis în acest scop, vor vărsa împortante sume de bani aproape toate băncile din cuprinsul românesc, mai toate ministerele importante, dar mai ales, Carol al II-lea. Niciodată până la preşedinția lui N.M. Condiescu nu s-au mai văzut atâtea şezători literare organizate peste tot în țară, atâtea spectacole de binefacere şi atâtea baluri pentru strângere de fonduri. Istoricii perioadei vorbesc în dreptul Societății de "exploatarea a două cinematografe (la Braşov şi Arad), tipărirea unor ilustrate cu chipul scriitorilor de seamă, baterea unor medalii" etc. Consecvent angajamentului luat în discursul de investitură din 1935, N.M.Condiescu s-a ocupat preponderant de înființarea şi organizarea unei Case de pensii a scriitorilor, mai exact, a pus bazele *Casei Scriitorilor pe lângă Casa Centrală de Asigurări Sociale* care s-a transformat în 1939, sub ministeriatul muncii de sub Mihai Ralea, în *Casa de Pensii a Scriitorilor.* Prin această instituție, s-au acordat unor scriitori aflați la ananghie ajutoare substanțiale în bani şi alimente, bilete de odihnă la Casele Scriitorilor din Buşteni şi Sâmbăta de Sus, permise de călătorie gratuită pe Calea Ferată şi burse pentru finalizarea în străinătate a unor teze de doctorat, pensii copiilor şi văduvelor de scriitori. Din păcate, din cauza conflagrației mondiale declanşate în 1939 care a adus o inflație nemaivăzută, precum şi morții neaşteptate a întrepridului preşedinte al scriitorilor, fondurile Societății de peste zece milioane de lei aflate în bănci au fost în mare parte serios prejudiciate şi unele chiar definitiv pierdute. Acestei nenorociri i se vor adăga şi consecințele politicii falimentare asupra proprietății private instituită de către "regimul democrat popular", politică de asistat prin care Societatea (sau *Uniunea* ...) pierdea inclusiv terenul din fosta stradă Carol I, colț cu Caimata, donat în 1934 de Primăria Capitalei, cu destinația precisă de a se construi acolo Palatul Scriitorilor.

Nicolae M. Condiescu nu a fost numai un înalt oficial înzestrat cu un ecepțional simț al onoarei şi al datoriei față de neam şi față de statutele breslelor din care a făcut cu mare cinste parte, dar şi un român adevărat, în toată puterea cuvântului, animat de un profund respect şi dragoste față de semenii săi. Pe această coordonată de moralitate exemplară, *Memorii*(le) lui Mircea Eliade au darul de a ne restitui imaginea omului care efectiv i-a salvat într-un mare moment de cumpănă viața. Arestat în 14 iulie 1938 "pentru prietenia mea cu Nae Ionescu şi pentru că eram colaborator la un ziar care reapăruse cu încuviințarea guvernului (*Cuvantul,* n.n.") - vezi Mircea Eliade, op.cit. vol.II, pag 25 -, internat, mai apoi, în Lagărul de la Miercurea Ciuc unde se îmbolnăveşte de plămâni, prin intervenția lui N.M.Condiescu pe lângă Primul Ministru Armand Călinescu şi se pare cu ştiința regelui, Eliade este salvator scos în ultima clipă din acea anticameră a morții şi transferat în Sanatorul de la Moroieni, unul dintre cele mai dotate şi mai moderne stabilimente, construit şi dat parțial în folosință numai cu un an în urmă.

Poate că ar trebui să ştie că salvarea de la moarte a lui Eliade se datoreşte totuşi în egală măsură nu numai generalului N.M.Condeescu, preşedinte al Societății Scriitorilor Români în acel moment, şi unul dintre marii prieteni ai mai tânărului Eliade, omul poate cel mai respecrtat al momentului, ci şi providențialului aport al soției deținutului, delicatei doamne Nina (Jeana) Mareş, cea care, rudă fiind cu generalul (vezi Mircea Eliade, *op. cit.,* vol. II, pag.19) a asigurat, în clandestinitate, o deosebit de eficientă legătură între cei doi bărbați. Fac necesară precizare mai cu seamă pentru cititorii care ar putea să se lase înşelați de afirmațiile lui Lucian Năstasă din studiul despre "viața privată a universitarilor literari" (2010), care pune într-o opoziție neconformă atitudinea lui Eliade față de prima şi a doua soție, respectiv, Nina Mareş şi Christinel Cottescu... Eliberat din detenție aproape complet refăcut de pe urma bolii de plămâni, prin grija aceluiaşi N.M. Condiescu, care îl va ajuta să scape şi de anumite datorii contractate anterior față de tipografi, Mircea Eliade va tipări, cu aportul Societății Scriitorilor Români, romanul scris cu cerbicie în perioada detenției, şi anume, *Nuntă în cer.* În toată iarna lui 1938, Mircea Eliade va fi supus de acelaşi generos preşedinte al breslei scriitoriceşti unui minuțios plan "de a mă reintegra în ‹‹normalitate››, adică de a elimina stigmatul de fost ‹‹deținut›› (Mircea Eliade, *op. cit,* vol. II, pag 43). Ca atare, după ce N.M. Condiescu predă, în 1939, ştafeta preşedinției profesorului N.I.Herescu, Eliade devine, cu complicitatea primului, noul secretar al Societății.

Este ultimul gest pe care generalul mai apucă să îl facă pentru el căci " în primăvara anului 1939, citez din *Memorii*(le) autorului romanului *Huliganii*, pe neaşteptate, Generalul Condeescu (sic!) a fost răpus de o sincopă cardiacă. Pierdeam pe cel mai important ‹‹protector››, de care, în pofida diferenței de vârstă, mă ataşasem mult în ultimii ani. Scriitorii şi oamenii de cultură pierdeau un sprijinitor fără egal. Datorită lui, Societatea Scriitorilor Români dispunea acum de fonduri şi putea ajuta atâția scriitori, tineri şi bătrâni, săraci sau bolnavi; el întrodusese la ‹‹Fundațiile Regale›› pe Mihai Sebastian, pe Păstorel Teodoreanu şi mulți alți scriitori şi critici. Generalul Condeescu cunoştea bine precaritatea meseriei de scriitor în România şi nu-şi uita niciodată făgăduielile. Soția lui (*Sabina Condiescu,* n.n.) mi-a spus că, în ultima zi, între două crize cardiace, i-a repetat de mai multe ori că îmi făgăduise o subvenție pentru tipărirea volumului II din ‹‹Zamolxis››, şi încă nu izbutise să mi-o trimită. A doua zi, la slujba religioasă oficiată chiar în odaia lui, în fața patului pe care zăcea, au asistat Regele Carol, Elena Lupescu şi Armand Călinescu, şi aşa i-am văzut şi eu, pentru întâia oară. Dintre prietenii lui scriitori se aflau N.I.Herescu, Al. Rosetti, Mihail Sebastian şi cu mine (vezi Mircea Eliade, op.cit. ,vol.II, pag.43)".

Aş mai adăuga în finalul acestei însemnări că potrivit necrologului din *Revista Fundațiilor Regale,* anul VI, nr. 7 din 1 iulie 1939, Generalul N.M. Condiescu a fost înmormântat pe proprietatea sa din Grozăveşti, județul Romanați, de unde, se pare, în pofida voinței sale testamentare, a fost strămutat, în 1965, în Cimitirul Bellu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Lada cu manuscrisele şi cărţile lui Eminescu (III)

Constantin BARBU
filosof, editor

(urmare din numărul 8)

Citim în scrisoarea lui Matei Eminescu, adresată lui Gh. Dem. Teodorescu, directorul Fundaţiei Universităţii Carol I (6 mai 1895).

Matei Eminescu îi scrie lui Gh. Dem. Teodorescu:

„Mizil 6 mai 1895.

Domnule Director!

Având dorinţa de a ceda Universităţii ce dirigeaţi biblioteca rămasă de la fratele meu, şi anume acele uvrage care sunt complecte şi-n bună stare, cu onoare vă aduc la cunoştiinţă că am şi început a alege pe categorii presentându-vă pe lângă aceasta un Tablou în dublu care coprinde uvragele de Istorie, Geografie, Ştiinţe Naturale şi Matematici şi vă rog a dispoza ca după ce D-nu[l] bibliotecar respectiv va şterge din ele pe acele pe care Universitatea le-ar avea deja să bine voiască a-mi înapoia dublicatul spre a trimite imediat pe acele ce nu le posedaţi. Iar cât pentru uvragele de Filosophie, Religie etc. în curând voi reveni cu-n alt tablou.

Bine voiţi, vă rog, Domnule Director, a primi încredinţarea distinsei mele stime.

Căpitan Matei Eminescu

Domniei Sale Domnului G. D. Teodorescu, Director Universităţii Carol I ,Bucureşti."

Iată facsimilul scrisorii lui Matei Eminescu, Mizil 6 mai 1895:

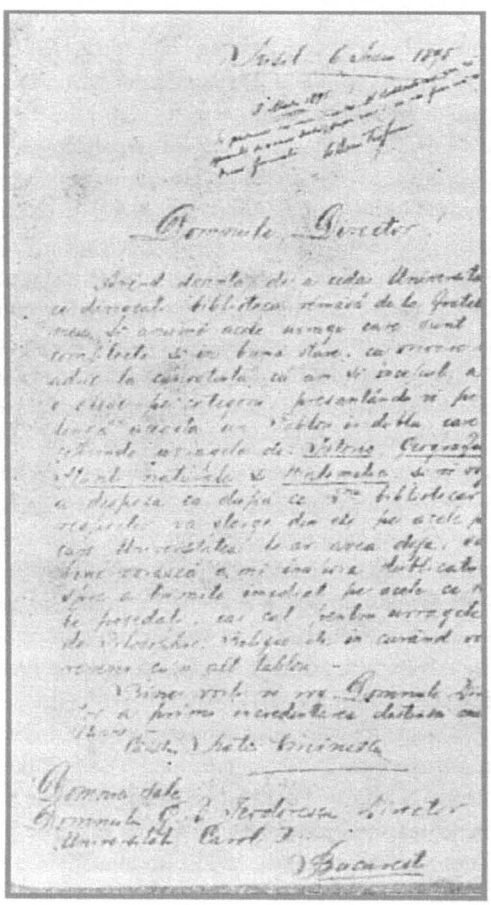

Dar după o mărturie a lui Constantin Rădulescu-Motru, din 1946 (*Mărturii inedite despre Eminescu.* Precizările lui C. Rădulescu-Motru asupra bibliotecii poetului - Vladimir Dogaru, Argeş, 1/1967), Matei Eminescu a donat Fundaţiei doar **restul bibliotecii lui Eminescu:**

„Prin 1897, pe când eram bibliotecarul Fundaţiei universitare, Matei Eminescu mi-a adus ca donaţie pentru Fundaţie, restul bibliotecii lui Mihail Eminescu. Acest rest se găseşte astăzi [adică în 1946, V.D.] încorporat la Biblioteca Fundaţiei".

Restul bibliotecii lui Eminescu îl ştim. Dar donaţia de la Fundaţie a ars la Revoluţia din 1989. Ne rămâne datoria să reînviem acest rest şi să întregim adevărata Biblioteca a lui Eminescu.

*

De ce să fi stat comoara lui Eminescu în obscura eclipsa? De ce să fi fost Eminescu un ins abandonat, ein aufgegeben Mensch, cum însuşi spunea?

Proiectul Naţional „Mihai Eminescu" este cel mai incredibil monument al culturii române şi se va realiza prin tipărirea a peste 666 de cărţi.

Proiectul Naţional „Mihai Eminescu" (gândit de Noica - Barbu) se compune din şase domenii:

1. Manuscrise de facsimilat - 88 volume
2. Manuscrise de transliterat - 63 volume
3. Opere Complete - 50 volume
4. Comentarii la Eminescu - 50 volume
5. Corpus eminescianum - 50 volume
6. Biblioteca salvata - 418 volume.

1. Manuscrisele de facsimilat

De peste 100 de ani, manuscrisele lui Eminescu zac şi putrezesc.

Iorga scria: *„Nici un rând din Eminescu nu trebuie să rămână nepublicat".*

Călinescu scria: *„Nu-i nimic de făcut decât să fie reproduse în întregime".*

Noica scria: *„E un miracol că-l avem (pe Eminescu), păstrat întreg în chipul lui interior, în 44 de manuscrise. Va fi un alt miracol când îl vom reda vieţii, cu o clipă înainte de a se stinge a doua oară, în cele peste 7000 de file ce putrezesc".*

Iorga, Călinescu şi Noica au scris şi nimic nu s-a întâmplat.

Dar iată lista manuscriselor, cu numărul de pagini. E prima donaţie Maiorescu, din 25 ianuarie 1902:

- Mss 2254 (896 p.), 2255 (970 p.), 2256 (116 p.), 2257 (902 p.), 2258 (526 p.), 2259 (734 p.), 2260 (658 p.), 2261 (674 p.), 2262 (434 p.), 2263 (158 p.), 2264 (876 p.), 2265 (610 p.), 2266 (328 p.), 2267 (330 p.), 2268 (114 p.), 2269 (156 p.), 2270 (328 p.), 2271 (240 p.), 2272 (240 p.), 2273 (142 p.), 2274 (202 p.), 2275 A (330 p.), 2275 B(200 p.), 2276 A (686 p.), 2276 B (48 p.), 2277 (288 p.), 2278 (166 p.), 2279 (234 p.), 2280 (70 p.), 2281 (288 p.), 2282 (292 p.), 2283 (310 p.), 2284 (134 p.), 2285 (370 p.), 2286 (186 p.), 2287 (192 p.), 2288 (100 p.), 2289 (178 p.), 2290 (178 p.), 2291 (144 p.), 2292 (118 p.), 2306 (340 p.), 2307 (379 p.), 2308 (322 p.).

(va urma)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM

Moştenirea culturală a lui Dumitru BERCIU: *Institutul Român din Saranda (Albania)*

În 1931, prin bunele relaţii mijlocite de ambasadorul român în funcţie la Tirana, Vasile Stoica (1889-1959), Regele Zog I al Albaniei acordă guvernului României, şi cu deosebire primului-ministru în funcţie la acea dată, profesorul Nicolae Iorga, un teren şi o casă, situate în localitatea Saranda, pe malul Mării Adriatice, în apropiere de graniţa actuală cu Grecia, ca pe „o ofrandă adusă unei mari personalităţi ce face cinste ţării înseşi".

Era vorba, aşadar, de un *dar* personal către Nicolae Iorga, fapt subliniat expres prin „acordul faţă de donaţie" semnat în numele lui Iorga, prin procură, de către ambasadorul Vasile Stoica, în aprilie 1932. Spre cinstea sa, marele istoric şi-a propus, de la început, să interpreteze acest gest exclusiv în sens diplomatic şi să acorde, drept destinaţie proprietăţii primite, calitatea de „aşezământ cultural", având totodată şi scopul de a sublinia ascendenţa românească în zonă şi în context balcanic.

Semnalăm că portul Saranda (azi având şi un potenţial turistic remarcabil) nu era, la data când s-a produs donaţia, cel mai reprezentativ oraş pentru comunitatea aromânească din zonă, satele cu populaţie grupată din această etnie fiind la mare depărtare. Totuşi, proiectul lui Vasile Stoica a prins roade, astfel încât Institutul Cultural Român îi datorează, putem spune, paternitatea. Ulterior, respectiv în 1932, Stoica este mutat la post la Sofia, iar Nicolae Iorga integrează proiectul într-un cadru mai larg, respectiv prin constituirea unei Misiuni Ştiinţifice Româneşti, care urma să includă şi Şcolile de la Roma şi Fonteney-aux-Roses. În acest context, donează *jumătate* din proprietatea deţinută (v. Actul din 13 august 1934, înregistrat la Judecătoria din Vălenii de Munte) în acest scop.

Ca legatar al voinţei lui Nicolae Iorga este desemnat istoricul Dumitru Berciu (1907-1998), bursier al Şcolii de la Roma, desemnat încă din 1936 să preia misiunea culturală şi ştiinţifică de la Saranda. În acelaşi an, Dumitru Berciu înaintează, prin intermediul Ministerului Român de Externe, proiectul de construcţie a clădirii Institutului (arhitect Petre Antonescu), precizând că, în ce priveşte activitatea ştiinţifică, directorul Institutului de Istorie Universală din Bucureşti, respectiv profesorul N. Iorga, va avea „până la sfârşitul vieţii" calitatea de director al Institutului de la Saranda. Reprezentarea intereselor institutului va fi exercitată, prin delegaţie, de un secretar numit de profesor, în cazul respectiv de profesorul Dumitru Berciu.

Numit în funcţie în 1938, D. Berciu supraveghează personal construcţia sediului Institutului, după ce la punerea pietrei de temelie, la 9 noiembrie 1936, sacrificase, potrivit tradiţiei locale, un *berbecuţ* pentru buna lucrare. Costul total al lucrărilor a depăşit 7 milioane de lei, bani asiguraţi de statul român, prin canale diplomatice.

Din păcate, izbucnirea războiului şi mai ales ocupaţia greceasca a zonei de litoral a Albaniei ,au întrerupt nu doar funcţionarea Institutului, cât mai ales au pus în pericol chiar integritatea clădirii. Supusă bombardamentelor, apoi rechiziţionată şi transformată în spital, clădirea e jefuită, ulterior fiind transformată, parţial, de autorităţile albaneze în grădiniţă. În fapt, era ignorat însuşi statutul juridic şi ştiinţific al Institutului, proprietate a statului român, şi deci protejată prin legi internaţionale.

Desfiinţat faptic, apoi reînfiinţat, vremelnic, în 1943 (sub ministeriatul lui Ion Petrovici), Institutul dispare ca subiect de drept în 1944, iar profesorul Dumitru Berciu continuă, pe cont propriu, demersurile pentru valorificarea moştenirii arheologice a zonei. Astfel, în 1945 publică prelegerea „Paleoliticul şi mesoliticul în Balcani", o valorificare superioară a cercetărilor sale din zona cunoscută în istorie sub numele de Illyria.

În 2011, Editura Pelican din Giurgiu publică monografia „Dumitru Berciu şi Institutul Român din Albania" (autori: Bogdan Tănăsescu şi Emil Păunescu), lucrare prezentată în acelaşi an la Fundaţia Europeană „Nicolae Titulescu" din Bucureşti. Lucrarea cuprinde inclusiv *corespondenţa* legată de înfiinţarea şi funcţionarea Institutului de la Saranda (din perioada 1931-1944) şi drept *addenda* însemnările lui Dumitru Berciu, redactate între 1991-1997, privind relaţia sa personală cu Nicolae Iorga şi, în context, o succintă evocare a Albaniei şi a locuitorilor ei. Semnalăm că profesorul Berciu a stăruit, încă din 1990, pe lângă ambasadorul Albaniei la Bucureşti în vederea restituirii către statul român a clădirii Institutului şi, eventual, a continuării muncii sale ştiinţifice.

Din păcate, aşa cum subliniază istoricul Emil Păunescu în *Preambulul* cărţii, profesorul Berciu nu a mai apucat să trăiască momentul restituirii clădirii Institutului. Abia în 2010 statul român a dat în judecată Albania pe această temă, urmând ca justiţia albaneză să se pronunţe asupra „subiectului recompensării Casei Iorga de la Saranda".

Din volumul, bogat ilustrat, apărut la Editura Pelican, spicuim, în încheiere, opiniile profesorului D. Berciu despre „identitatea" popoarelor român şi albanez: „Albanezii au păstrat limba ilirică, simplitatea şi prospeţimea ei „ţărănească", asemenea daco-romanilor. Ţărănimea a păstrat limba,credinţa şi pământul. Ţăranul român a dăruit literaturii limba lui curată şi mereu nouă. La fel şi cel albanez. Am înţeles poporul albanez în cărările lui [...]" ***(CRONICAR)***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

România balneo-turistică, mit şi realitate

Prin cele 68 de staţiuni balneoclimaterice în funcţiune, România se situează pe plan european într-o poziţie favorabilă, chiar „de excepţie" după cum apreciază autorii monografiei *SPA Turism în România balneo-turistică* (Editura Royal Company, 2012, 400 p. cu ilustr.), din păcate insuficient valorificată. Este opinia unor cunoscuţi medici balneologi – doctorii Nicolae Teleki şi Laviniu Munteanu – împărtăşită în egală măsură de editorul cărţii, dr. ec. Petre Baron, cunoscut promotor al turismului organizat în ţara noastră, fost ministru de resort în România post-decembristă.

Beneficiind de factori naturali cu valoare terapeutică (ape termale, minerale, mofete, nămoluri minerale), teritoriul actual al României a intrat de timpuriu în atenţia istoricilor şi a geografilor. Sunt cunoscute astfel, încă din antichitate, sursele termale de la Utidava (Tg. Ocna), Dealul Zânelor, Balvanyos, inclusiv Acvas Herculi Sacras (termele de lângă castrul Ad Media, cunoscute azi sub numele de Herculane). Din Evul Mediu avem relatări despre izvoarele de la Băile Felix şi 1 Mai, utilizate încă din secolul al XIII-lea, iar din veacul al XVIII, din vremea Mariei Tereza, există referinţe la utilizarea în scop terapeutic a izvoarelor de la Homorod, Bazna sau Băile Felix. Cât despre izvoarele de la Borsec, sunt informaţii că acestea erau îmbuteliate şi exportate, inclusiv la Viena.

În Ţările Române, cele mai vechi referiri datează din 1829, când „Curierul Românesc" publică un articol despre apele minerale locale. Ulterior, se publică şi studii mai documentate, inclusiv o teză de doctorat („Încercare asupra fiziografiei Moldovei"), susţinută de medicul german Werthaimer, la Budapesta, dar şi lucrarea lui C. Vârnav. Apele metalice ale României Mari, publicată în 1837 la Buzău, ori lucrarea medicului bucureştean Ştefan Episcopescu Descrierea şi întrebuinţarea apei simple şi apei minerale (Iaşi, 1851). Simultan, apele minerale ale Moldovei – Slănic Moldova, Şarul Dornei, Strunga, Borca – sunt cercetate ştiinţific, iar la Slănic Moldova se deschide, la sfârşitul secolului al XIX-lea, prima staţiune balneară din ţara noastră. De altfel, apa minerală locală a şi primit o medalie la Expoziţia Internaţională de la Frankfurt pe Main (1881). În paralel, a funcţionat şi un stabiliment balnear la Bălţăteşti (judeţul Neamţ), sarea de Bălţăteşti fiind utilizată ca purgativ (alături de sarea de Karlsbad), atât în Europa cât şi în Imperiul Rus.

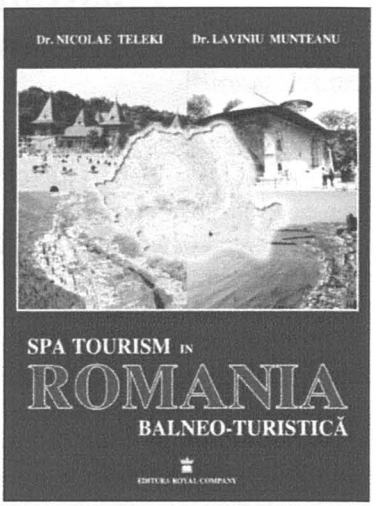

Mai aproape de zilele noastre, vom semnala existenţa la Bucureşti a primului Institut de Balneologie şi Fizioterapie din ţara noastră, înfiinţat în 1949 pe lângă Spitalul Brâncovenesc, sub conducerea renumiţilor medici Marius Sturza şi Traian Dinculescu, dar şi funcţionarea a numeroase baze turistice şi de tratament, totalizând peste 25.000 de locuri de cazare.

Astăzi turismul balnear este o activitate ce intră sub incidenţa Ministerului Turismului, acestei instituţii revenindu-i, în principal, şi sarcina de a valorifica potenţialul balneo-climatic, în tandem cu factorii naturali.

Lucrarea menţionată reprezintă deopotrivă un ghid medical, dar şi o invitaţie la călătorie. Bogat ilustrată, excelent paginată, cartea oferă o imagine caleidoscopică a potenţialului turistic şi balnear, fiind totodată şi o chemare la re-descoperirea României. Pentru localnici, dar mai degrabă pentru străini, surpriza unei atari descoperiri este imensă. România oferă spaţii şi motive de întreţinere a sănătăţii pentru toate tipurile de cură balneară, fiind o alternativă inclusiv pentru turismul internaţional.

În fond curele de întreţinere nu sunt exclusiv apanajul celor avuţi, potenţialul turistic românesc fiind pe deplin adaptat oricărui buzunar. Este şi motivul pentru care România balneo-turistică merită cunoscută şi promovată. ***(LECTOR)***

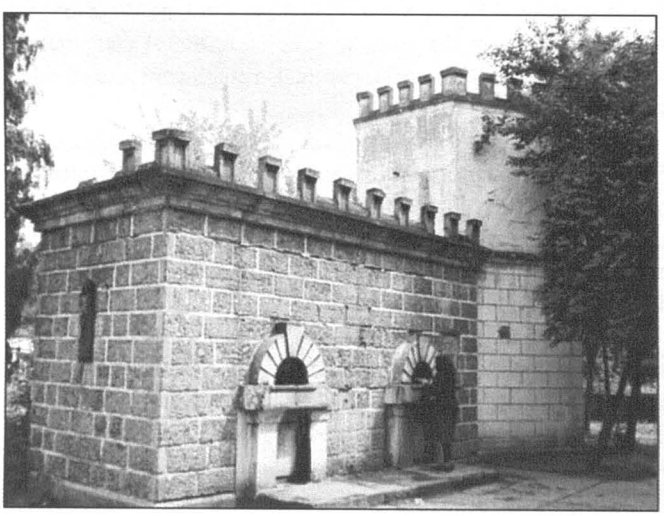

Staţiunea Băile Felix

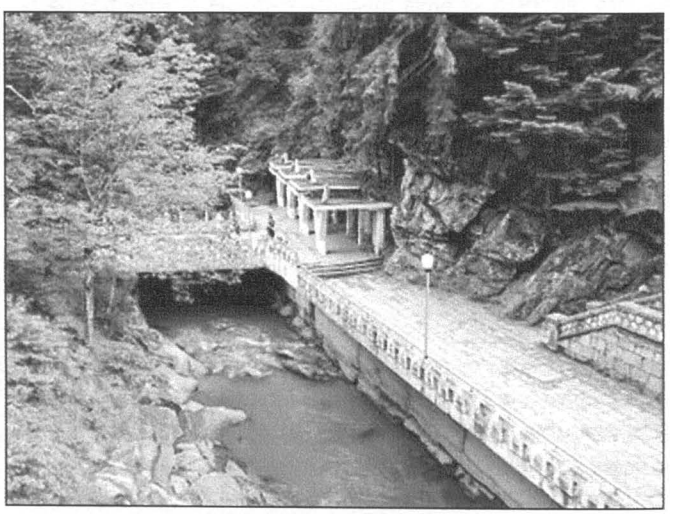

Staţiunea Slănic Moldova, supranumită Perla Moldovei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca XXI, la momentul performanţei*

O nouă sinteză privind rolul şi destinaţia instituţiei bibliotecii în cadrul societăţii informaţionale oferă echipa – deja sudată – de experţi în domeniu, respectiv Gheorghe Buluţă şi Victor Petrescu, cărora li se adaugă managerul Octavian Sachelarie, sociolog de profesie şi iniţiator al unor proiecte culturale menite să confere bibliotecii eficienţă şi complementaritate.

Concepută sub forma unui ghid sintetic şi, deliberat, exhaustiv al activităţii specifice din domeniu, cartea tratează, gradual, aspecte privind organizarea, conducerea, controlul, resursele umane şi, nu în ultimul rând, marketingul de bibliotecă, elemente considerate de autori drept semnificative pentru derularea – pe principii moderne – a unei instituţii de acest tip.

Meritul principal al lucrării, ce vine în întâmpinarea noilor generaţii de manageri de bibliotecă, este parcurgerea şi asimilarea unui număr semnificativ de studii şi articole din domeniu, multe inedite pentru spaţiul informaţional biblioteconomic, în paralel cu valorificarea exhaustivă a informaţiei din spaţiul românesc. În acest sens, individual şi în grup, autorii au şi avantajul de a fi ei înşişi actanţi ai domeniului cercetat, lucrările publicate anterior fiind o garanţie a probităţii exegetice. Semnalăm, în context, lucrări precum *Biblioteca şi societatea* (Editura Ager, 2001), *Dicţionar de comunicare şi ştiinţa informării* (Editura Universităţii Transilvania, 2002), *Biblioteca azi. Informare şi comunicare* (Editura Bibliotheca, 2004) sau *Triunghiul cunoaşterii – carte, lectură, bibliotecă* (Editura Paradigma, 2011), în care autorii menţionaţi au excelat.

Structurată pe 10 capitole, cărora li se adaugă un număr de 11 anexe şi o bogată bibliografie cuprinzând peste 120 de titluri de cărţi cu apariţie recentă şi aproape 90 de articole, selectate prioritar din presa de profil românească şi străină, cartea are meritul de a oferi noii generaţii de manageri nu doar un model profesional de succes, cât mai ales o cale de promovare, ce implică obligatoriu, pe lângă ştiinţa de carte, şi participarea nemijlocită, implicată şi responsabilă la acest program.

Dacă domenii precum „Managementul şi instituţia bibliotecară" (cap. II), organizarea, conducerea sau „Specificul managementului în instituţia bibliotecară" (cap. VIII) prezintă, sub aspect metodologic, suficiente temeiuri pentru a apela la această ştiinţă ce include, mai recent, pe lângă funcţia organizatorică, şi pe cea legată de promovarea sistemului informaţional, contribuţia cu adevărat originală a autorilor se regăseşte în cap. X („Biblioteca în societatea informaţiei şi comunicării") ce aduce în discuţie un concept nou: cultura informaţiei (prezentat pe larg şi în Ghidul de cultura informaţiei, apărut sub egida Asociaţiei Bibliotecarilor din România, în coordonarea d-nei Doina Banciu). Desfăşurat pe mai multe paliere, conceptul de cultură a informaţiei include deopotrivă aspecte materiale, organizatorice, dar şi etice, ce completează profilul tradiţional a ceea ce numim cultură profesională. Făcând apel la informaţii de ultimă oră, selectate şi traduse în limba română de d-na Hermina Anghelescu, autorii pledează pentru un parteneriat pentru educaţia de bibliotecă, ce ar urma să reunească reţeaua naţională de biblioteci cu segmente guvernamentale şi ale societăţii civile, având drept ţel „accesul la informare", scop şi ţintă ale activităţii de bibliotecă.

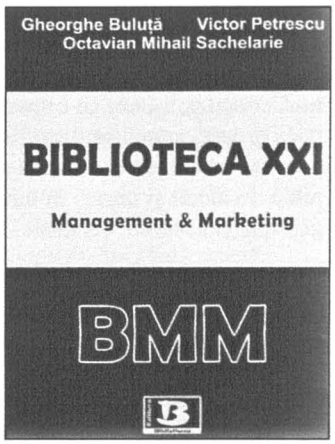

Între riscul dispariţiei lecturii individuale şi înlocuirii ei cu o reţea de servicii electronice on-line, viitorul bibliotecii se profilează, susţin autorii cărţii, reluând surse demne de crezare (v. Bernard Calenge, Bibliothèques et politiques documentaires à l'heure de l'Internet), pentru o poziţie de intermediar expert.

Ca o concluzie, pentru viitorul apropiat ne putem aştepta la o „creştere a dimensiunii parteneriatului bibliotecii cu alte instituţii cu structură info-documentară, dar şi cu prestatorii de servicii în domeniul noilor tehnologii" (op. cit., p. 195). Este exact poziţia şi modul de lucru adoptat în ultima vreme de către Biblioteca Metropolitană Bucureşti, iniţiatoare a Programului Biblioteca Digitală a României „Dacoromanica", un pas semnificativ pe calea modernizării Bibliotecii. ***(M.N.)***

***Gheorghe Buluţă, Victor Petrescu şi Mihail Octavian Sachelarie,** *Biblioteca XXI – Management. Marketing,* Târgovişte, Ed. Bibliotheca, 2012, 354 p.

„Egregora" de la Lugoj

Mircea ANGHEL
publicist

De curând, la editura „Detectiv" din Bucureşti, sub semnătura lui Ovidiu Dan (59 ani) şi a Patriciei Ghemeş (37), a apărut cartea intitulată „Egregora de la Lugoj". Rod al unei munci asidue, pe un tărâm aproape sterp, cartea a apărut din dorinţa autorilor de a aduce la cunoştinţa cititorilor ceva ce nu s-a mai scris despre Lugoj, cam de 10 ani, după cum ni s-a confesat Patricia Ghemeş.

Ovidiu Dan este licenţiat în Drept, scriitor şi jurnalist, a publicat romane şi cărţi de specialitate, e născut la Arghişu (Cluj), trăieşte în Regatul Ţărilor de Jos, unde conduce o firmă de investigaţii private, iar Patricia Ghemeş, dublă licenţiată, medic şi cadru operativ în rezervă. Volumul se vrea un ghid iniţiatic în privinţa simbolisticii din arhitectura lugojeană. Spre a veni în sprijinul cititorilor, am considerat că nu ar fi deloc nepotrivit de a-i informa ce înseamnă egregora. Pentru aceasta am apelat la introducerea cărţii în care se spune: „După cum cuvintele, prin semnificatul lor, au o vibraţie karmică în stare să creeze realităţi sau să dinamiteze destine, simbolurile pot structura o comuniune pe acumularea sinergică a gândurilor trecute sau prezente ale indivizilor unui grup sau locuitori ai unui anume spaţiu. Aceasta este egregora: o acumulare impersonală de info-energii, o entitate psihică ce se alimentează din mentalul colectiv şi pe care-l hrăneşte la rândul său, fie la solicitarea indivizilor în parte, fie la foamea de informaţie sau de energie a comunităţii.

Egregora este puterea de a fi cumva într-o „împreună cuminecare". Privirii iscoditoare a autorilor nu le-au scăpat nimic, descoperind pe clădirile din Lugoj, pe lângă care omul de rând trece nonşalant, diferite însemne, simboluri a căror decriptare uluieşte. *Opul* cuprinde XXXI de capitole, completate cu trei anexe, unul mai interesat decât altul. Mă opresc aici cu prezentarea, lăsând cititorului plăcerea de a pătrunde în lumea mirifică şi fascinantă a simbolurilor. Cu mâna pe inimă, afirm că aceasta **este o carte eveniment.**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

IN MEMORIAM

ROMULUS VULPESCU (1933-2012)
Rămas bun, Romulus Vulpescu

Victoria ANGHELESCU
critic de teatru

A dispărut unul dintre cei mai autentici şi rafinaţi intelectuali, poetul, prozatorul, dramaturgul şi traducătorul de elită Romulus Vulpescu, personalitate spectaculoasă, interlocutor strălucit, celebrând mereu arta şi viaţa, navigând cu dezinvoltură între Dante şi Rabelais. Cu mulţi ani în urmă, genialul poet Nichita Stănescu scria despre prietenul său: ".R.V. este unul dintre foarte rarii scriitori care sunt în acelaşi timp şi propriul lor personaj. R.V. este invenţia lui R.V., aşa cum Don Quijote este invenţia lui Cervantes... Ceea ce frapează peste tot cu constanţă e suavitatea vehementă, puritatea groasă, angelismul exprimat cu brutalitate al unei structuri rimbaldiene... întotdeauna delicat, strigătul este acela al sensibilităţii acute, convertită în parabole, în pilde, în aluzii şi uneori în mituri... Fantezia cultivată a scriitorului preferă grotescul gigantic şi absurdul cazuistic, umorul negru traversat nu o dată de melancolie"

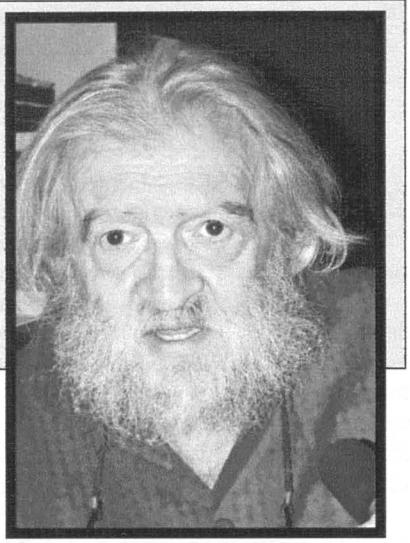

Un portret complet şi complex, căruia abia dacă i se mai poate adăuga ceva. Există în el scriitorul şi omul, intelectualul şi personajul îndrăgostit şi rănit de viaţă, iubitorul de cărţi, de bibliotecă şi efervescentul implicat în viaţa breslei şi a cetăţii.Mi-l amintesc, în anii '70, fermecând publicul, într-o seară, la Muzeul Naţional de Artă, cu o fină exegeză a operei lui Omar Khayyam şi recitând, cu voluptate, "Lauda vinului". Mi-l amintesc, altădată, mai recent, la Uniunea Scriitorilor, perorând furibund împotriva agramaţilor şi intelectualilor improvizaţi stâlcind citate latineşti.Volumele lui de versuri, apărute la intervale considerabile ("Poezii", 1965, "Romulus Vulpescu şi alte poezii", 1970, "Arte & meserie", 1979, "Armura noastră - cartea", 30 de poezii scrise şi rostite de autor, disc, 1986, "Versuri (1948 - 1993)", "Vraiştea", 2004, "Vechituri & novitale", 2005), sunt o încântare nu numai prin sunetul poemelor încărcate de dragoste şi de dramatice aplecări asupra declinului, dar şi pentru ochi. Artistul se implica cu talent şi originalitate asupra redactării cărţilor sale (şi ale altora), asupra aspectului lor grafic, într-un fel de apologie a artei tipografului.Cel care i-a tradus ca nimeni altul pe Villon sau poeţii Pleiadei medita în propriile scrieri asupra condiţiei umane, asupra înstrăinării de noi înşine şi de ceilalţi. "În fiecare zi, ne batem joc/ De păsări, de iubire şi de mare,/ Şi nu băgăm de seamă că, în loc,/ Rămâne un deşert de disperare".Versurile lui le-au murmurat, de multe ori fără să ştie cine este autorul, mii de oameni care au fredonat cântecele bardului Tudor Gheorghe.

Polemicile, controversele, opiniile sale, nu odată incomode, au făcut obiectul volumelor "Zodia Cacealmalei" şi "Praznicul puşlamalelor". Să mai amintim "Exerciţii de stil (proză şi teatru)" şi "Procesul Caragiale-Caion (teatru-document)", relevante pentru dramaturgul în care se ascundea o veche dorinţă de a urca pe scenă, dar şi pentru subtilul cunoscător al teatrului, dezvăluit, pentru cei care nu i-au citit volumele, în spectacolul Teatrului Naţional din Bucureşti, "Molto, gran' impressione", în care Romulus Vulpescu "conversează" cu umor şi nostalgie cu Costache Faca, Matei Millo şi Costache Caragiali.

Împătimitul de limba română, ale cărei savori şi subtilităţi le cunoştea în profunzime, mărturisea odată, într-un interviu: "M-am împăcat mai demult cu gândul inexorabilei plecări obşteşti, deşi un alt gând, poate-acelaşi, nu-mi dă pace, stârnindu-mi neliniştea: viitorul limbii române. Mă tulbură destinul ei legat de veşnicia acestui neam binecuvântat de Pronie. Strădaniile mele, scrisul îndeosebi, au avut (mărturisit sau nu) doar un ţel: glorificarea limbii naţionale, bun patrimonial ce mi-a îmbogăţit existenţa - într-un fel trag nădejde pilduitor şi pentru alţi împătimiţi de aceeaşi dragoste. Căci am învăţat să-mi exprim gândul şi gândurile graţie unor dascăli iluştri de la care am deprins-o: atât barzii populari anonimi cât şi scriitori clasici şi contemporani, cu toţii rude ale mele din marea familie de creatori ai cuvântului românesc scris şi rostit. Dânşii mi-au sădit în suflet sentimentul patriei şi sensul eternităţii ei".

Dar gloria Romulus Vulpescu a obţinut-o cu traducerile sale. François Villon şi Rabelais, Dante Aligheri şi Alfred Jarry, Charles d'Orléans şi Poeţii Pleiadei, braziliana Carolina María de Jesús sau poetul spaniol Marcos Ana. Traduceri delicate sau savuroase, semnate de un cunoscător imbatabil al limbilor autorilor respectivi, de un scriitor pentru care limba franceză nu avea secrete, indiferent de epoca în care fuseseră scrise operele.

"Literatură originală - poezie, proză, dramaturgie - au scris mulţi, mai bine sau mai prost. Eu sînt unul dintre ei. Cine garantează că peste 100 de ani, dacă viitorul omenirii va exista, lumea o să se bată pentru un volum de poezii al lui Romulus Vulpescu? Nicolae Manolescu nici nu m-a inclus în «Istoria literaturii» sale, dar sunt şi absenţe care onorează. Lumea însă - sper - va vrea să citească şi peste 100 de ani şi Rabelais, şi Jarry, şi Villon. Şi atunci nu-i mai bine să exist prin ei? Nu e problema să durez eu, ci să dureze ei! Să aibă cine să-i citească nu mai e problema mea. De-aia spun eu că literatura n-o face numai scriitorul…", afirma acest extraordinar tălmăcitor într-un interviu din "Jurnalul Naţional".Romulus Vulpescu, cel care spera că "destrămat în moarte,/ să mă prefac în colb de carte", a murit într-o zi de septembrie. Lună pe care a cântat-o, cu acelaşi amestec de vrajă şi nostalgie care i-a dominat opera şi viaţa:

"Septembrie arde-n păduri aurii,/ Se mistuie vara din pomi în pârjol./Chipul toamnei e plumb. De-atât fum se-nnegri./ Cocorii s-au dus. Toamna, cerul e gol:/ Septembrie cade-n septembrie gri // Septembrie, septembrie gri/Septembrie cald, nu muri, nu muri!/ Nu muri!"

A murit, pe 18 septembrie, un intelectual de elită, unul dintre puţinii de la noi de o asemenea anvergură. Prin plecarea lui, cultura românească a rămas mai săracă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Romulus VULPESCU, unul dintre marii cărturari ai României de azi (I)

Valeriu RÂPEANU
istoric literar

În toamna anului 1951, fiind student în anul doi al Facultăţii de Filologie din Bucureşti, am reţinut, încă din primele săptămâni, profilul neobişnuit al unui coleg din anul întâi. Avea în figura lui destul de aspră şi bine marcată bărbăteşte, în gesturile cu care îşi însoţea frazele, propoziţiile, cuvintele, ceva de actor ce voia să se facă înţeles atât prin ceea ce spunea, cât şi prin modul cum spunea, prin rotirile mâinilor, prin privirile ochilor, care niciodată nu te lăsau indiferent. Îl întâlneam prin anticariatele câte erau în Bucureştiul acelor vremuri, de la baraca lui Azur Muşoiu, aflată în spatele Bisericii Doamnei, până la cele de stat, unde, cu o privire de vultur, descoperea cartea pe care o voia sau ar fi dorit-o, fiindcă, de cele mai multe ori rămânea, ca şi noi, doar la acest stadiu, din pricina puţinătăţii banilor.

Apropierea lui de carte nu era una obişnuită. De cum îi desluşea ti-tlul, ochii i se luminau. O lua din rafturile prăfuite cu sfială şi cu respect. Dacă era cu un coleg sau prieten, îi comunica "descoperirea" cu bucuria că a aflat ceva ce de mult căuta şi, poate, nu credea că vreodată o să-l afle. Deschidea volumul, îl răsfoia de parcă ar fi săvârşit un act sacru. Era bucuros că îl are în mână, că poate să-i întoarcă foile, să citească două-trei versuri, câteva fraze. De multe ori uita de el însuşi, precum şi de cei din jur. Fiind de nenumărate ori împreună când nu ne cunoşteam sau când începusem să ne cunoaştem, am înţeles că ceea ce numim în mod obişnuit carte nu însemna pentru Romulus Vulpescu doar bucuria apropiatei lecturi, ci o întâlnire esenţială. Aşa a fost atunci când abia trecuse de adolescenţă, aşa a rămas timp de şase decenii. Aşa a început cel ce avea să fie unul din cei mai culţi scriitori contemporani, omul care a parcurs secole într-o neistovită dorinţă de a şti cât mai mult, de a cuprinde tot ce omul dăduse mai frumos. Cunoştinţele lui erau uimitoare pentru vârsta pe care o avea când l-am întâlnit.

A slujit cartea românească, literatura, ca redactor de editură unde s-a remarcat prin conştiinciozitatea lui, prin dăruirea cu care lucra fiecare manuscris, prin sufletul pe care îl punea ca fiecare pagină a altuia să se ridice la un nivel calitativ. Îl ajuta o cunoaştere - să nu ne sfiim să spunem - perfectă a limbii române, pe care a slujit-o cu o devoţiune rar întâlnită. Ar fi greu să spunem care ar fi cea dintâi ipostază care îl reprezintă: cea de traducător sau de poet. Singurul răspuns ar fi amândouă, în aceeaşi măsură şi la un nivel calitativ exemplar. A fost poet şi unul din cei mai înzestraţi ai ultimilor şaizeci de ani. N-a vrut să fie la modă, ci a scris continuând şi îmbogăţind calea cea mare a liricii româneşti. A fost un poet stăpân pe mijloacele sale încă din tinereţe.

(va urma)

În fiecare zi
de Romulus Vulpescu

În fiecare zi, ne batem joc
De păsări, de iubire şi de mare,
Şi nu băgăm de seamă că, în loc,
Rămîne un deşert de disperare.

Ne amăgeşte lenea unui vis
Pe care-l anulăm cu-o şovăire;
Ne reculegem într-un cerc închis
Ce nu permite ochilor s-admire;

Ne răsucim pe-un aşternut posac,
Însinguraţi în doi, din laşitate,
Minţindu-ne cu guri care prefac
În zgură sărutările uzate;

Ne pomenim prea goi într-un tîrziu,
Pe-o nepermis de joasă treaptă tristă:
Prea sceptici şi prea singuri, prea-n pustiu,
Ca să mai ştim că dragostea există.

În fiecare zi, ne batem joc
De păsări, de iubire şi de mare,
Şi nu băgăm de seamă că, în loc,
Rămîne un deşert de disperare.

AUTORII ACESTUI NUMĂR
AUTHORS IN THIS ISSUE

Mircea ANGHEL, *journalist*

Victoria ANGHELESCU, *theatre critic*

Simona CODRESCU, *Metropolitan Library of Bucharest*

Gheorghe DUMITRAŞCU, *historian*

Ion DRAGOMAN, *historian*

Ştefania ENACHE, *journalist*

Alexandru Horia FRUNZĂ, *Metropolitan Library of Bucharest*

Ştefan Ion GHILIMESCU, *literary historian*

Ion GIURCĂ, *historian*

Ion GRIGORESCU, *hotel expert*

Călin HENTEA, *historian*

Traian LAZĂR, *journalist*

Ion PETRESCU, *military analyst*

Mihai POPESCU, *The National Military Library*

Virgiliu Z. TEODORESCU, *historian*

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Textele primite în vederea publicării, în variantă tipărită şi electronică, se redactează în Word, font Times New Roman, corp de literă 12, cu spaţiu de un rând şi jumătate, având maximum 8 pagini.

Articolele trebuie să fie însoţite de bibliografie, precum şi de un rezumat şi cuvinte-cheie în limba engleză.

Textele trebuie să respecte normele ortografice academice, conform *Dicţionarului Ortografic, Ortoepic şi Morfologic al Limbii Române*, ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005.

Redacţia îşi rezervă dreptul de a interveni asupra inadvertenţelor de formă într-un mod care să nu afecteze fondul textului.

SURSELE UTILIZATE ÎN ACEST NUMĂR

Pentru ilustrarea acestui număr au fost folosite următoarele surse, cum urmează: *www.imagoromaniae.ro; http://istoriiregasite.wordpress.com; http://www.zspotmedia.ro; http://roncea.ro; http://www.studentie.ro; http://www.presalocala.com; http://supravietuitor.wordpress.com; http://travelergurmand66.bule.ro; http://anticariatbazar.ro; www.occidentul-romanesc.com; http://www.panoramio.com; http://www.romanianlandscape.com; http://en.wikipedia.org; http://www.alternativaonline.ca; http://roncea.ro.* După caz, sursele utilizate de autori au fost semnalate direct în textele publicate.

Mulţumim pe această cale colaboratorilor şi prietenilor revistei care ne-au pus la dispoziţie, cu titlu gratuit, documente iconografice în vederea ilustrării unor articole de specialitate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CATALOG

Cărţi noi, primite la redacţie

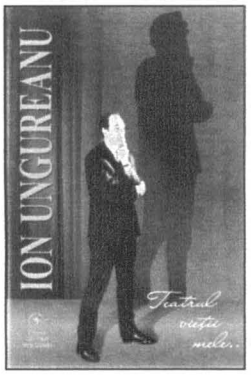

Ion UNGUREANU, *Teatrul vieţii mele, 2 vol.,* Chişinău, Editura Cartea Moldovei, 2012, vol. I - 650 p., vol. II - 465 p.

"Ioane, ca om, ca artist, ca personalitate, ai avut norocul să aparţii unui tip latin extrem de înzestrat. Trăsătura principală a acestui tip latin este o continuă frământare, o enormă fierbere internă pe care aproape că omul nu o mai poate stăpâni, nici controla, nici dirigui. Norocul şi blestemul tău e acel focar intern ce clocoteşte întruna căutându-şi căi de realizare [...] (Ion Druţă, scriitor)

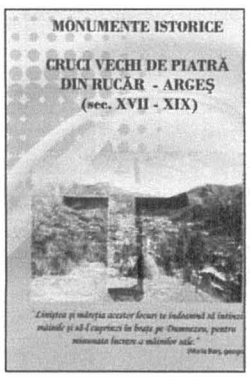

CRUCI VECHI DE PIATRĂ din Rucăr, Argeş (sec. XVII-XIX), Curtea de Argeş, Episcopia Argeşului şi Muscelului, 2011, 15 p.

„Cu vrerea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi săvârşitul Sfântului Duh s-au ridicat această cinstită cruce întru cinstire, în zilele lui Antonie Voevod, leat 7179 [1671 - n.a.]. Şi s-au trudit: Jinga, Radu, Şerban, Vişa, Vladu, Stan [...] Şi să ştie că aceşti 6 fraţi a[u] cumpărat moşia de la Ciurdea Radul Ioan. Ce n-are treabă Ion [...]

Nicolae ŢIMIRAŞ, *Rapsodii de vacanţă,* 2 vol., Bucureşti, Fundaţia Culturală Memoria, 2003, vol. I – Călătorie în Italia, 188 p., vol. II – Călătorie în America de Sud, 284 p.

Îmbrăţişând Veneţia cu ochii, trei lucruri te izbesc: mişcarea produsă de forfota mulţimii, lumina întinsă ca pe o scenă de operă şi culoarea roşie sau violetă a palatelor răsfrânte în apă. Vibraţia de lumini şi umbre colorate este mărită de ochii turiştilor tolăniţi în gondole, lunecând leneş pe sub podurile arcuite [...]

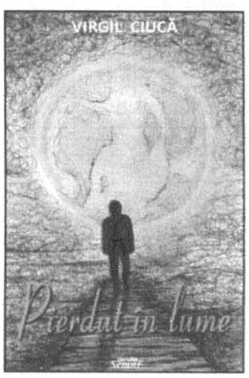

Virgil CIUCĂ, *Pierdut în lume,* Bucureşti, Editura Semne, 2010, 198 p.

„Bucovină, plai cu dor / Flori cusute pe covor / Vise proslăvite-n cânt / Brazdă din al nost' pământ / Bucovină, glie sfântă / Chiar de ai inima frântă / Cântecele te slăvesc / Căci tu eşti plai românesc [...] (Un gând pentru Bucovina, Woodheaven, New York, 13 ianuarie 2010)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Virgil CIUCĂ, *Versete dumnezeiești,* București, Editura Semne, 2008, 175 p.

În Parlamentul României, imigrația nu are nevoie de o persoană care să ne-ncânte. Printre noi sunt destui care vor să cânte partitura emigrației fără să aibă curajul să bată cu pumnul în masă când situația o cere. Exilul nu ni l-am ales de bunăvoie. Dar sunt destui care, odată ajunși în Occident, și-au inventat statut de dizidenți și luptători anticomuniști, iar ei, în realitate, au colaborat cu serviciile de spionaj străine ori au fost agenți trimiși sub acoperire de serviciile secrete. Desigur că nu este ușor de făcut o delimitare între securiști și adevărații patrioți, iar în emigrația românească destui au acționat împotriva României. (Comentariu publicat sub titlul ***Opinii despre circumscripția electorală nr. 43,*** *în ziarul „The New York Magazine", 22 oct. 2008)*

Viorel ROMAN, *România 2012.* Articole, interviuri, opinii, Eppstein (Germany), Dr. Dieter Falk Verlag, 2012, 202 p.

România profund ortodoxă nu urmărește dictonul occidental benedictin ***labora et ora,*** *ci contemplarea și supraviețuirea la cel mai modest nivel cu putință. Nimic mai străin lumii ortodoxe românești decât a produce pentru piața liberă, a participa la acumularea primitivă de material, a face investiții, precum călugării și credincioșii occidentali. Azi, lumea ortodoxă e în mare criză [...]* ***(Precum în cer, așa și pe pământ...)***

Mihaela TEODOR, *Anatomia cenzurii. Comunizarea poeziei din România, 1944-1947,* Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012, 340 p.

Distrugerea presei libere, democratice, a libertății de informare, a alterat fundamental existența exercițiului democratic, ducând în final la dispariția sa profundă. A fost întrerupt un proces de un secol, care contribuise decisiv la dezvoltarea democratică a societății românești. Ce a lăsat în urmă procesul de sovietizare a fost o uriașă colonie sovietică, închisă înăuntrul unor gratii ideologice unde va rămâne prizonieră timp de decenii... ***(Cezarina Stanciu)***

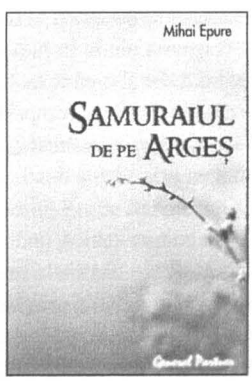

Mihai EPURE, *Samuraiul de pe Argeș,* București, Editura Cartega, 2009, 268 p.

Confucianismul, cu ideile sale de armonie și ordine, a influențat semnificativ comportamentul japonezilor. De aceea, una din valorile devenirii Țării Soarelui Răsare o reprezintă acceptarea ierarhiei. Termenul autohton de amae reprezintă un amalgam de afecțiune și dependență față de șefi. Loialitatea funcționează la membrii grupului, iar expresia curentă este aceea de amae, ce aparține colectivității. (Cap. ***Armonii în ierarhii)***

Rubrică realizată cu sprijinul colaboratorilor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE

Bufniţa, pasărea binelui şi a răului

Irina-Maria MANEA
etnograf

Ca şi alte animale cu o simbolistică bogată, nici bufnița nu scapă de sub semnul unui amalgam de sentimente care variază de la o profundă admirație, la o genuină spaimă. Bufnițele au fost venerate, disprețuite, iubite, condamnate, învestite cu înțelepciunea ancestral sau cu vrăjile cele mai periculoase. În folclorul Indian, bufnițele simbolizează istețimea şi generozitatea, având totodată şi importante puteri profetice. Ideea apare şi la Esop, precum şi în multe mituri greceşti. Incepand cu răsăritul Evului Mediu, în Europa bufnița începe să capete o umbră întunecată, tenebroasă, malefică. Apariția sa noaptea, când oamenii erau neajutorați, prevestea nefericiri şi moarte.Creaturile nocturne în genere sunt asociate cu un nivel ridicat de cunoaştere ezoterică, intuiție bine dezvoltată, abilități mediumice.

Vechi tradiții vorbesc despre faptul că astfel de animale puternic încărcate energetic se apropie doar de persoanele care le împărtăşesc energia, construind o legătură aparte. În miturile Greciei antice, Athena a fost atât de impresionată de ochii adânci şi mari ai păsării, de apariția sa solemnă, încât alungă corbul înşelător şi o onorează pe ea drept cea mai nobilă dintre înaripate. Athene noctua, mica bufniță a zeiței, popula Acropolis în număr mare. Se credea că o lumină interioară magică îi furniza puterea de a vedea în beznă. În calitate de companion al Athenei, însotea armatele la război, inspirându-I pe soldați. dacă o bufnită zbura deasupra unei oşti greceşti înainte de bătălie, se considera semn al victoriei. Pasărea veghea şi asupra comerțului de pe reversul monedelor. Tot în mituriel greceşti ea este interpreta lui Atropos, cea care retează firul destinului.

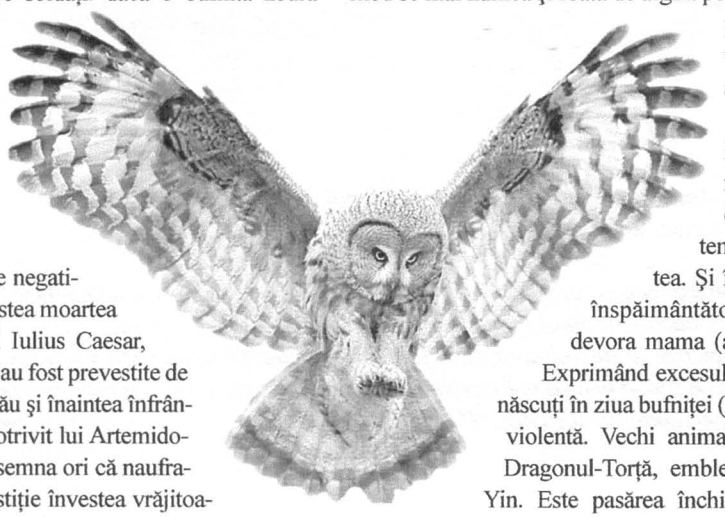

În schimb, la Roma conotațiile negative par să domine. Tipătul păsării vestea moartea iminentă. Se spune că morțile lui Iulius Caesar, Augustus, Commodus şi nu numai, au fost prevestite de bufnițe. Pasărea apare ca un semn rău şi înaintea înfrângerii armatei romane la Carrhae. Potrivit lui Artemidorus (sec. II), dacă visai o bufniță însemna ori că naufragiezi ori că vei fi jefuit. Altă superstiție învestea vrăjitoarele cu capacitatea de a se metamorfoza în păsările nopții, care sugeau sângele copiilor. Unul dintre mituri povesteşte că Proserpina/Persefona a fost adusă cu forța în infern de către Pluto/Hades. Acesteia I se permitea să se întoarcă la mama sa Ceres/Demeter dacă nu consuma nimic în lumea de dincolo. Ascalpus însă o vede culegând o rodie şi o pârăşte. Este prefăcut într-o bufniță, o slugă demnă de dispreț. Bufnița comportă aşadar un dualism pronunțat inteligență-întunecare, cochetând cu ocultismul, instinctele, clarviziunea, iluminarea prin vis/meditație, magia în formele sale mai mult sau mai puțin benefice.

În cultura celtică, unde numele său "coileach-oidhche" o apropie etimologic de bătrânele magiciene ("cailleach"), pasărea are un rol psihopomp, de ghid prin lumea de dincolo, fiind totodată şi o imagine a Marii Zeițe. Ajută la demascarea celor care vor să facă nelegiuiri. După cucerirea Galliei bufnita păstrează aspecte ale fertilității, dar mai înainte se crede că făcea parte dintr-un cult mai bizar, Cultul Capetelor, unde apare însoțită de tigve umane şi de bovine. Cel mai faimos mit în care este implicate pasărea relatează istoria lui Bloudeuwedd. Lleu, unul dintre personajeel central, îl roagă pe magicianul Gwydion să-I creeze o soție, pentru că mama sa îl blestemase să nu ia de soață o femeie obişnuită. O numeşte Bloudeuwedd. Aceasta îl păcăleşte pe soț să-I divulge secretul mortalității sale, după care îl ucide. Pedepsită, femeia se preface într-o bufniță. În Tara Galilor bufnița, pe lângă alura magică şi mortală, mai are şi sensul reînnoirii. Zeița Arianrhod se metamorfozează într-o mare bufnită şi prin ochii săi măreți pătrunde cele mai absconse taine ale inconştientului uman. Se mişcă sprinten, îi ajută pe cei aflați la anaghie. Zeiță a lunii, Arianrhod se mai numea şi roata de argint pentru că îi purta cu ea pe morți până în Emania, lăcaşul de veci. Palatul său sălăşluia în aurora boreală.

Pentru că nu înfruntă lumina zilei, bufnița mai reprezintă şi tristețea, melancholia, singurătatea. La egipteni ea este beznа, frigul, moartea. Şi în China antică este o pasăre înspăimântătoare, crezându-se că şi-ar devora mama (ar fi aici un exces de yang). Exprimând excesul de yang aduce seceta, copiii născuți în ziua bufniței (solstițiul de vară) având o fire violentă. Vechi animale mitice, s-ar confunda cu Dragonul-Torță, emblem celei de-a doua dinastii, Yin. Este pasărea închinată fierarilor şi solstițiilor. Patrona zilele în care se făureau spadele. Indienii din preerie erau de părere că ea acorda ocrotire pe timpul nopții, de accea i se foloseau penele în anumite ritualuri. Funcția psihopompă nu lipseşte, la algonchini găsim de pildă în cortul de ceremonie reprezentarea unui om-bufniță care arată drumul spre ținutul de la Soare-Apune. Vrăjitorul care încarnează puterea adevărului se poate preface în bufniță.

Animal primordial şi ea, cucuveaua ar putea fi asimilată bufnitei. Păsările de noapte mai sugerează şi o percepție acutizată a lumii, a ceea ce este inaccesibil cunoaşterii obişnuite, realizate pe vreme de lumină. Companion al Athenei, simbolizează reflexivitatea şi clarviziunea care domină fortele întunecate. Aztecii o considerau un animal infernal, pus in relatie cu fortele chtoniene, deci ale inconştientului. Ca pasăre a morții, în materialul funerar incaş o regăsim reprezentată desupra cuțitului sacrificial, cu pieptul însângerat şi însoțită de doi câini. Păzitoare a întunericului, dotată cu simțuri evoluate, bufnița sau cucuveaua, animal totemic şi şamanic, poate acționa ca ghid spiritual puternic, percepând adevăruri inaccesibile multora şi câştigând o înțelepciune superioară ca urmare a călătoriilor sale prin tenebre.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CALENDAR

septembrie 2012

- *septembrie 1712.* 300 de ani de la moartea lui **Neculai Costin,** cronicar şi logofăt (1660 - sept. 1712)
- *1 septembrie 1757.* 255 de ani de la redactarea **Gramaticii româneşti** de către Dimitrie Eustatievici Braşoveanul, dedicată domnitorului muntean Constantin Nicolae Mavrocordat
- *1 septembrie 1847.* 165 de ani de la naşterea lui **Simion Florea Marian,** folclorist (1 sept. 1847 - 11 apr. 1907)
- *1 septembrie 1912.* 100 de ani de la proiecţia publică, în sala Eforie din Bucureşti, a primului film românesc, **"Independenţa României",** în regia lui Grigore Brezeanu
- *2 septembrie 1937.* 75 de ani de la moartea lui **Pierre de Fredy,** Baron de Coubertin, filosof, istoric şi sociolog francez (1 ian. 1863 - 2 sept. 1937)
- *2 septembrie 2002.* 10 ani de la moartea scriitoarei **Rodica Ojog-Braşoveanu** (28 aug. 1939 - 2 sept. 2002)
- *2 septembrie 1852.* 160 de ani de la naşterea lui **Paul Bourget,** poet, prozator, eseist şi critic literar francez (2 sept. 1852 - 25 dec. 1935)
- *2 septembrie 1962.* 50 de ani de la moartea lui **Edward Estlin Cummings,** poet, prozator, dramaturg, pictor, publicist şi profesor de sociologie şi ştiinţe politice la Harvard (14 oct. 1894 - 2 sept. 1962)
- *3 septembrie 1942.* 70 de ani de la naşterea lui **Mihai Cimpoi,** preşedintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova
- *3 septembrie 1887.* 125 de ani de la moartea lui **Timotei Cipariu,** lingvist, istoric, teolog (21 feb. 1805 - 3 sept. 1887)
- *4 septembrie 1907.* 105 de ani de la moartea lui **Edvard Grieg,** compozitor, pianist şi dirijor norvegian (15 iun. 1843 – 4 sept. 1907)
- *5 septembrie 1817.* 195 de ani de la naşterea lui **Aleksei Tolstoi** (5 sept. 1817 - 10 oct. 1875)
- *5 septembrie 1857.* 155 de ani de la moartea lui **Auguste Comte,** filosof şi sociolog francez (19 ian. 1798 - 5 sept. 1857)
- *5 septembrie 1997.* 15 ani de la moartea întemeietoarei Ordinului Misionarelor Carităţii, **Maica Tereza,** laureată a Premiului Nobel pentru Pace, 1979 (26 aug. 1910 - 5 sept. 1997)
- *6 septembrie 1907.* 105 de ani de la moartea lui **René Armand François (Sully) Prudhomme,** poet şi eseist francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1901 (16 martie 1839 - 6 sept. 1907)
- *6 septembrie 1817.* 195 de ani de la naşterea lui **Mihail Kogălniceanu** (6 sept. 1817 – 20 iun. 1891)
- *7 septembrie 1902.* 110 de ani de la naşterea lui **Şerban Cioculescu,** istoric şi critic literar (7 sept. 1902 - 25 iun. 1988)
- *7 septembrie 1707.* 305 de ani de la naşterea lui **Georges Louis Leclerc,** Comte de Buffon, naturalist, matematician, biolog şi scriitor francez (7 sept. 1707 - 16 apr. 1788)
- *8 septembrie 1767.* 245 de ani de la naşterea lui **August Wilhelm Schlegel,** eseist, lingvist şi critic literar gennan (8 sept. 1767 - 12 mai 1845)
- *8 septembrie 1932.* 80 de ani de la naşterea lui **Marius Sala,** lingvist, corespondent al Academiei Române
- *8 septembrie 1937.* 75 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Vlăduţescu,** filosof, membru al Academiei Române
- *9 septembrie 1912.* 100 de ani de la naşterea lui **Horia Stamatu,** poet, prozator, eseist şi ziarist (9 sept. 1912 - 8 iul. 1989)
- *9 septembrie 1887.* 125 de ani de la adoptarea, la Berna, a primei **Convenţii internaţionale pentru protecţia operelor literare şi artistice**
- *10 septembrie 1857.* 155 de ani de la naşterea lui **James Keeler,** astronom american (10 sept. 1857 - 12 dec. 1900)
- *10 septembrie 1872.* 140 de ani de la moartea lui **Avram Iancu,** conducător al Revoluţiei române de la 1848 din Transilvania (1824 - 10 sept. 1872)
- *10 septembrie 1897.* 115 ani de la naşterea lui **Georges Bataille,** poet, romancier, filosof şi bibliotecar francez (10 sept. 1897 - 8 iul. 1962)
- *10 septembrie 1932.* 80 de ani de la moartea lui **Alfred Moşoiu,** ziarist, magistrat şi dramaturg (8 oct. 1890 - 10 sept. 1932)
- *11 septembrie 1992.* 20 ani de la moartea pictoriţei **Margareta Sterian** (16 mart. 1897 - 11 sept. 1992)
- *12 septembrie 1882.* 130 de ani de la naşterea lui **Ion Agârbiceanu** (12 sept. 1882 - 28 mai 1963)
- *12 septembrie 1887.* 125 de ani de la naşterea dirijorului **George Georgescu** (12 sept. 1887 - 1 sept. 1964)
- *12 septembrie 1977.* 35 de ani de la moartea lui **Ovidiu Cotruş,** eseist, critic şi istoric literar (24 feb. 1926 - 12 sept. 1977)
- *13 septembrie 1922.* 90 de ani de la naşterea lui **Sergiu Al-George,** orientalist, eseist şi traducător (13 sept. 1922 - 9 nov. 1981)
- *13 septembrie 1592.* 420 ani de la moartea lui **Michel de Montaigne,** scriitor şi filosof francez (28 feb. 1533 - 13 sept. 1592)
- *14 septembrie 1887.* 125 de ani de la naşterea lui **George Breazul,** muzicolog, folclorist (14 sept. 1887 - 3 aug. 1961)
- *14 septembrie 1887.* 125 de ani de la naşterea matematicianului **Simion Stoilow** (14 sept. 1887 - 4 apr. 1961)
- *16 septembrie 1902.* 110 de ani de la moartea lui **Iosif Ivanovici,** compozitor şi dirijor (1845 – 16 sept. 1902)
- *16 septembrie 1977.* 35 de ani de la moartea sopranei **Maria Callas** (2 dec. 1923 - 16 sept. 1977)
- *17 septembrie 1947.* 65 de ani de la inaugurarea **Teatrului "Lucia Sturdza Bulandra"**
- *19 septembrie.* **Ziua Europeană a Patrimoniului**
- *20 septembrie.* **Ziua Bucureştilor**
- *21 septembrie 1792.* 220 de ani de la naşterea lui **Johann Peter Eckermann,** scriitor şi editor german (21 sept. 1792 - 3 dec. 1854)
- *21 septembrie 1832.* 180 de ani de la moartea lui **Sir Walter Scott,** scriitor şi publicist scoţian (15 aug. 1771 - 21 sept. 1832)
- *21 septembrie 1992.* 20 ani de la moartea lui **Ion Băieşu** (2 ian. 1933 - 21 sept. 1992)
- *22 septembrie 1977.* 35 de ani de la moartea lui **Gheorghe Cantacuzino,** arheolog (21 feb. 1900 - 22 sept. 1977)
- *24 septembrie 1967.* 45 de ani de la moartea lui **Mihail Sevastos,** prozator, ziarist, traducător (8 aug. 1892 - 24 sept. 1967)
- *25 septembrie 1897.* 115 ani de la naşterea scriitorului american **William Faulkner,** laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1949 (25 sept. 1897 - 6 iul. 1962)
- *26 septembrie.* **Ziua Europeană a Limbilor**
- *26 septembrie 1907.* 105 de ani de la naşterea poetului şi eseistului **Dan Botta** (26 sept. 1907 - 13 ian. 1958)
- *26 septembrie 1932.* 80 de ani de la naşterea lui **Ştefan Oprea,** scriitor, publicist
- *27 septembrie 1917.* 95 de ani de la moartea pictorului francez **Edgar Degas** (19 iul. 1834 - 27 sept. 1917)
- *28 septembrie 1882.* 130 de ani de la naşterea istoricului şi arheologului **Vasile Pârvan** (28 sept. 1882 - 26 iun. 1927)
- *28 septembrie 1902.* 110 ani de la moartea lui **Emile Zola,** scriitor francez (2 apr. 1840 - 28 sept. 1902)
- *29 septembrie 1812.* 200 de ani de la naşterea lui **Eudoxiu Hurmuzaki,** jurist, arhivar, istoric (29 sept. 1812 - 10 feb. 1874)
- *29 septembrie 1927.* 85 de ani de la moartea lui **Willem Einthoven,** fiziolog şi fizician olandez, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie şi Medicină, 1924 (22 mai 1860 – 29 sept. 1927)
- *30 septembrie 1882.* 130 de ani de la naşterea lui **Hans Geiger,** fizician german (30 sept. 1882 - 24 sept. 1945

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR
Revistă lunară editată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Monthly publication edited by the Metropolitan Library of Bucharest

sub auspiciile / *under the auspicies of*
Asociaţiei Bibliotecarilor şi Documentariştilor din România
Association of Librarians and Documentarists of Romania

Director de onoare / *Honorary Director*
Acad. Dinu C. GIURESCU, *Romanian Academy*

Consiliul ştiinţific / *Scientific Council*
Frédéric BARBIER
Directeur de recherche au CNRS (IHMC/ENS Ulm),
Directeur d'études à l'Ecole pratique des hautes études (conférence d'Histoire et Civilisation du livre)
Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, *University of Bucharest*
Dr. Georgeta FILITTI, *Historian*
Prof. univ. dr. Valeriu RÂPEANU, *University of Bucharest*
Dinu SĂRARU, *Writer*
Acad. Ştefan ŞTEFĂNESCU, *Romanian Academy*
Acad. Gheorghe VLĂDUŢESCU, *Romanian Academy*

Director / *Director*
Dr. Florin ROTARU
Director General al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
General Director of Metropolitan Library of Bucharest

Director artistic / *Art Director*
Mircia DUMITRESCU
Universitatea Naţională de Arte din Bucureşti / *Bucharest National University of Arts*

Redactor-şef onorific / *Honorary Editor-in-Chief*
Ion HOREA, *Writers Union of Romania*

Redactor-şef / *Editor-in-Chief*
Dr. Marian NENCESCU

Colectivul redacţional / *Editorial Board*
Dr. Julieta ROTARU, Florin PREDA
Radu VLĂDUŢ
Mariana DUMITRU (tehnoredactare)

Redacţia şi Administraţia / *Office and Administration*
01354, Bucureşti, Str. Tache Ionescu Nr. 4, Sector 1, România
Tel./Fax: +40/021 539 65 00, 021 539 65 40
E-mail: rbb@bmms.ro, nencescu_marian@yahoo.com
Website: www.bibliotecametropolitana.ro / www.dacoromanica.ro

©Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Această publicaţie poate fi reprodusă, sub orice formă şi prin orice mijloace,
doar în scopul informării, documentării, cercetării sau al recenzării ei.
This publication may only be reproduced, in any form or by any means,
for the purposes of information, documentation, research or review.

Revista apare lunar, cu texte în limbile română, engleză şi franceză,
şi publică anual volumul colectiv *Lucrările Simpozionului Internaţional*
CARTEA. ROMÂNIA. EUROPA, cu texte în limbile engleză şi franceză.
This monthly review comprises articles in Romanian, English, and French,
and yearly publishes the collective volume Proceedings of the International Symposium
THE BOOK. ROMANIA. EUROPE *including contributions in English and French.*

ISSN 1454–0487

TIPAR: COPERTEX

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

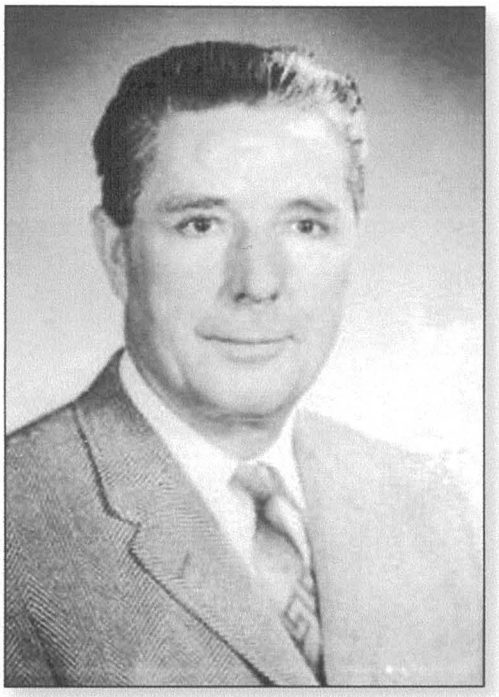

VASILE POSTEUCĂ

1912 – 1972

100 de ani de la naştere

Colind

Scoală neam din depărtare,
Şi te uită colea'n zare:
S'a aprins steaua cea mare,
Şi-o duce Domnul prin ger,
Cu toți îngerii din cer,
Lerui, Țara, Ler…
Iar în loc de blând colind,
S'aud codrii vechi doinind,
Dela Nistru până'n Pind,
Că nu-i pace, nici mălai,
Câtu-s satele din plai,
Lerui, colț de rai…

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

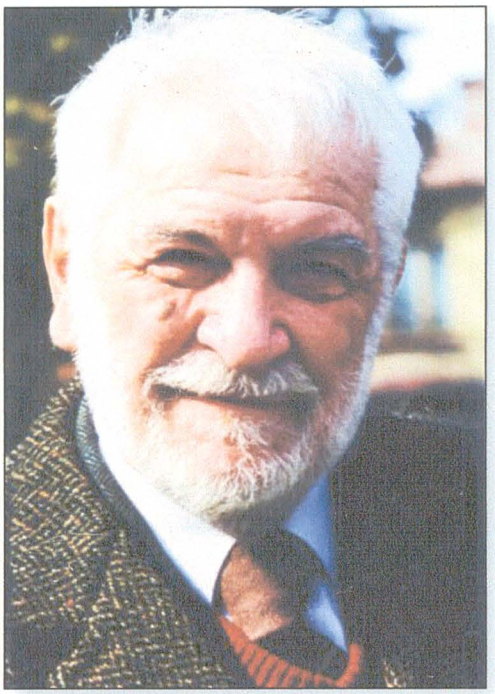

RAOUL ŞORBAN

1912 – 2006

100 de ani de la naştere

L-am prețuit şi admirat sincer pe Raoul Şorban pentru deschiderea şi modul neprefăcut în care şi-a tratat întotdeauna interlocutorii. Avea o lumină interioară pe care ți-o transmitea şi făcea din fiecare dialog un ceremonial al deschiderii sufletului spre cei apropiați. Faptele lui Raoul Şorban îl situează, cu certitudine, în Panteonul valorilor veacului ce-a trecut. Detractorii lui fie nu i le cunosc, fie nu sunt capabili să le înțeleagă semnificațiile. Raoul Şorban a fost european şi universal chiar şi atunci când unii din cei care azi îl înjură se dădeau de ceasul morții să-şi câştige merite în slăvirea socialismului multilateral dezvoltat.

Prof. univ. dr. Dan Brudaşcu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro